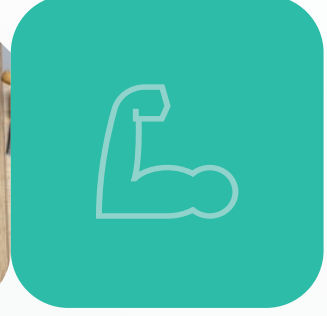
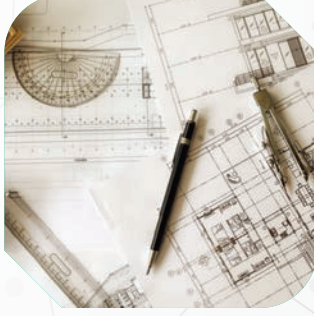

Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

Mesleki Gelişim Atölyesi Dersi

9. Sınıf

UYGULAMA REHBERİ

Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

Mesleki Gelişim Atölyesi Dersi

9. Sınıf

UYGULAMA REHBERİ

YAZARLAR

Doç. Dr. Nilay Keskin Samancı

Dr. Elif Adıbelli Şahin

Gözde Polatkal

Gülşah Özkan İnal

Hanife İpek Gökbel

Melisa Karakaya

KATKI VERENLER

Yasemin Altınsoy

Önal Altınsoy

GÖRSEL TASARIM

Karaşın Grafik Ltd.

ÇİZER

Kübra Karakaya

Bu kitap, T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, Koç Holding ve IBM Türkiye arasında imzalanan Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde 21. Yüzyıl Becerilerinin Geliştirilmesi Protokolü kapsamında proje yürütücülüğünü üstlenen Kalkınma Atölyesi tarafından hazırlanmıştır.

Değerli Öğretmenlerimiz,

Çağımızda bilginin yayılma hızı, pek çok şey gibi öğrenme ortamlarını ve olanaklarını da değiştirmiştir. Neredeyse tamamı açık kaynak hâline gelen bilginin öğrenme ortamlarında öğrencilere doğrudan verilmesi yerine bireysel çalışma ya da grup etkinlikleri yoluyla onlara bu bilgiyi yapılandırma ve kullanma becerisinin kazandırılması esas hâle gelmiştir. Bu noktadan hareketle mesleki eğitimin temel derslerinden biri olan mesleki gelişim dersinin öğretim programı güncellenmiş ve dersin adı Mesleki Gelişim Atölyesi olarak değişmiştir.

Öğrenme, düşünmenin bir ürünü ve sonucudur. Bu nedenle Mesleki Gelişim Atölyesi dersinde temel okuryazarlık kazanımları örtük bir şekilde, yeni yüzyıl becerileri olarak tanımlanan eleştirel ve analitik düşünme, yaratıcı problem çözme, kendini sözlü ve yazılı olarak ifade etme gibi becerilerin geliştirilmesi için araç olarak kullanılmıştır. Dolayısıyla derslerin tasarımında kaçınılmaz olarak öğretmenin rehberlik ettiği bir süreçle öğrenci-öğrenci etkileşimi ön planda tutulmuştur.

Mesleki Gelişim Atölyesi Dersi Uygulama Rehberi, sürecin işleyişi hakkında bilgi vermek amacıyla hazırlanmıştır. Çalışmada emeği geçen herkese teşekkür eder, değerli öğretmenlerimize saygıyla sunarız.

Sunuş	3
-------------	---

Bölüm 1 /

MGA Dersi Kuramsal Çerçevesi	8
---	----------

1.1 Mesleki Gelişim Atölyesi Dersi Hakkında	8
1.2 Bir Öğrenme Alanı Olarak Mesleki Gelişim Atölyeleri	9
1.3 Mesleki Gelişim Atölyelerinin Dinamikleri	11

Bölüm 2 /

MGA Dersi Eğitim-Öğretim Standartları	13
--	-----------

2.1 MGA Dersi Uygulamalarında Örgütsel Yapı ve Süreçler	13
2.2 MGA Dersi Uygulamalarında Öğrenme-Öğretme Ortamları ve Süreçleri	17
2.3 MGA Dersi Uygulamalarında Sosyal ve Duygusal Öğrenme	22

Bölüm 3 /

MGA Dersi Öğrenme Birimlerinin İşlenişine Yönelik Pedagojik İpuçları	30
---	-----------

3.1 Fırsatlar ve Zorluklar	30
3.2 Öğrenme Birimleri İçin Uygulama Notları	31
3.3 Öğrenme Birimleri	33
3.3.1 Ahilik ve Meslek Etiği	35
3.3.1.1 Öğrenme Biriminin Genel Amacı	35
3.3.1.2 Öğrenme Birimi Kazanım İçerik Tablosu	35
3.3.1.3 Öğretimi Kolaylaştırıcı Pedagojik İpuçları	36
3.3.1.3.1 Meslek Etiği ve İletişim	36
3.3.1.3.2 Ahilik ve Ahilik İlkeleri	38
3.3.1.3.3 Meslek Etiğine Uygun Problem Çözme	39
3.3.2 İş Sağlığı ve Güvenliği	44
3.3.2.1 Öğrenme Biriminin Genel Amacı	44
3.3.2.2 Öğrenme Birimi Kazanım İçerik Tablosu	45
3.3.2.3 Öğretimi Kolaylaştırıcı Pedagojik İpuçları	46
3.3.2.3.1 Kavramlarla Tanışıyoruz: TOD ve İSG'ye Giriş	46
3.3.2.3.2 Empati Haritası ve Güvenlik Kültürü	47

3.3.2.3.3 İş Kazaları	48
3.3.2.3.4 İş Yerinde Sağlık ve Güvenliği Tehdit Eden Unsurlar	49
3.3.2.3.5 İş Yerinde Kaza, Yaralanma ve Yangınlar	50
3.3.2.3.6 Çözüm Fikrini Belirlemek ve Geliştirmek.....	51
3.3.2.3.7 İş Sağlığı ve Güvenliğini Güçlendirecek Prototip Oluşturmak.....	51
3.3.2.3.8 Prototipi Test Etmek ve Geri Bildirim Almak.....	52
3.3.2.3.9 İş Kazalarındaki Olumsuzluklardan Öğrenmek	53
3.3.2.3.10 İş Sağlığı ve Güvenliği Çalışmasını Raporlamak	53
3.3.3 Teknolojik Gelişmeler ve Endüstriyel Dönüşüm.....	58
3.3.3.1 Öğrenme Biriminin Genel Amacı.....	58
3.3.3.2 Öğrenme Birimi Kazanım İçerik Tablosu	59
3.3.3.3 Öğretimi Kolaylaştırıcı Pedagojik İpuçları.....	59
3.3.3.3.1 Teknoloji Nedir?.....	59
3.3.3.3.2 İletişim Teknolojileri	61
3.3.3.3.3 Otonom Teknolojileri.....	62
3.3.3.3.4 Yapı Teknolojileri	63
3.3.3.3.5 Enerji Teknolojileri.....	64
3.3.3.3.6 Endüstriyel Dönüşüm.....	65
3.3.3.3.7 Endüstri Dönemleri	66
3.3.4 Çevre Koruma	71
3.3.4.1 Öğrenme Biriminin Genel Amacı.....	71
3.3.4.2 Öğrenme Birimi Kazanım İçerik Tablosu	71
3.3.4.3 Öğretimi Kolaylaştırıcı Pedagojik İpuçları.....	72
3.3.4.3.1 Bir Dünya Atık	72
3.3.4.3.2 Çevre Dostu Stratejiler.....	73
3.3.4.3.3 Okulumuz Atıklarının İncelenmesi.....	74
3.3.4.3.4 Yeşil Bir Fikrim Var.....	75
3.3.5 Girişimci Fikirler, İş Kurma ve Yürütme.....	80
3.3.5.1 Öğrenme Biriminin Genel Amacı.....	80
3.3.5.2 Öğrenme Birimi Kazanım İçerik Tablosu	81
3.3.5.3 Öğretimi Kolaylaştırıcı Pedagojik İpuçları.....	82
3.3.5.3.1 Girişimciliğe İlk Adım	82
3.3.5.3.2 Bir Girişim Hikâyesi	83
3.3.5.3.3 Fikirden Girişime	84
3.3.5.3.4 Havada Uçuşan Fikirler	85

3.3.5.3.5 Yeni Bir İşletme	86
3.3.5.3.6 İşletme Ne İş Yapar?	86
3.3.5.3.7 Pazarlama Karması.....	88
3.3.5.3.8 Yönetim Planı ve Stok Yöntemi	89
3.3.5.3.9 Finans Yönetimi ve İnsan Kaynakları.....	90
3.3.5.3.10 Sahne Sizin.....	91
3.3.6 Fikrî ve Sinai Mülkiyet Hakları.....	94
3.3.6.1 Öğrenme Biriminin Genel Amacı	94
3.3.6.2 Öğrenme Birimi Kazanım İçerik Tablosu	95
3.3.6.3 Öğretimi Kolaylaştırıcı Pedagojik İpuçları.....	95
3.3.6.3.1 Kendi Oyunumuzu Tasarlıyoruz.....	95
3.3.6.3.2 Bu Orijinal mi?	97
3.3.6.3.3 Logonu Oluştur, Markanı Büyüt!	98
3.3.6.3.4 Bu Kimin Fikri?.....	99
3.3.6.3.5 Bilginin Kaynağını Biliyorum.....	101
3.3.6.3.6 Bana Bir Yer Söyle, Sana Coğrafi İşaretini Söyleyeyim	102
Öğrenme Birimi Kazanımları.....	104
Kaynakça.....	108

Bölüm 1

MGA Dersi Kuramsal Çerçevesi

1.1 Mesleki Gelişim Atölyesi Dersi Hakkında

Mesleki eğitimin yeni yüzyılın ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde dönüşmesine katkı sağlamak amacıyla hazırlanan Mesleki Gelişim Atölyesi (MGA) Dersi Öğretim Programı, öğrenmenin parmak izi kadar bireysel olduğu inancı ile öğrencilerin "bireysel beceri gelişimine" odaklanmaktadır. Ders, yapılandırmacı öğrenme yaklaşımı doğrultusunda öğrencilerin kavramsal öğrenmelerini desteklemek, bilişsel ve bedensel olarak öğrenme sürecine aktif katılımlarını sağlamak üzere tasarlanmıştır. Öğrenme süreçleri, her öğrencinin kendi potansiyelini fark etmesi ve bu potansiyeline ulaşabilmesi için beceri temelinde kurgulanmıştır. Bu amaçla öğrencilerin bireysel öğrenme sorumluluğu alabilecekleri, aynı zamanda akran etkileşimini ve iletişimini üst düzeyde harekete geçirebilecekleri etkinliklerin oluşturulması hedeflenmiştir.

Yukarıda açıklanan hedeflerin yanı sıra MGA dersi, meslek lisesi öğrencilerinin 9. sınıftan itibaren öğrenim gördükleri alanlarla ilişkili işletmelerle anlamlı-amaçlı iş birlikleri kurmalarını sağlayacak içeriklere de sahiptir. Bu iş birliklerini anlamlı ve amaçlı kılan, günlük/gerçek hayat problemleri üstünden ilerleyen süreçlerle öğrencilerin-öğretmenlerin-sektör temsilcilerinin birlikte düşünmeleri, böylelikle yaratıcı ve yenilikçi fikirlerin geliştirilebilmesinin önünün açılmasıdır. Söz konusu iş birliği süreçlerinde öğrenciler, öğretmenler ve sektör temsilcileri bir araya gelerek tasarım odaklı düşünme (TOD) yaklaşımı doğrultusunda sektöre yönelik problemleri çözmek üzere birlikte düşüneceklerdir.

Temelde bir problem çözme metodolojisi olan TOD, öğrencilerin yaratıcılıklarını ve yenilikçi düşünme kapasitelerini ortaya çıkarmalarını sağlayan fırsatlar sunmaktadır. TOD yaklaşımı çerçevesinde tasarlanmış ders içerikleri ile MGA dersi, günlük/gerçek hayat problemleri karşısında öğrencilerin aktif rol alarak sektöre yönelik yenilikçi ve yaratıcı çözümler geliştirmelerini desteklemektedir. Ders kapsamında yürütülen TOD süreçleri, öğrencilerin bireysel kazanımlarının yanı sıra, anlamlı-amaçlı okul-sektör iş birliğini sürdürülebilir kılmak ve bunu kalıcı bir okul iklimi modeline dönüştürmek açısından da anahtar role sahiptir.

MGA dersi, yukarıda açıklanan öğrenme yaklaşımı ve süreç dinamikleri doğrultusunda altı öğrenme birimini kapsayacak şekilde tasarlanmıştır. Bu öğrenme birimleri aşağıda verilmiştir:

- Ahilik ve Meslek Etiği
- İş Sağlığı ve Güvenliği
- Teknolojik Gelişmeler ve Endüstriyel Dönüşüm
- Çevre Koruma
- Girişimci Fikirler, İş Kurma ve Yürütme
- Fikri ve Sınai Mülkiyet Hakları

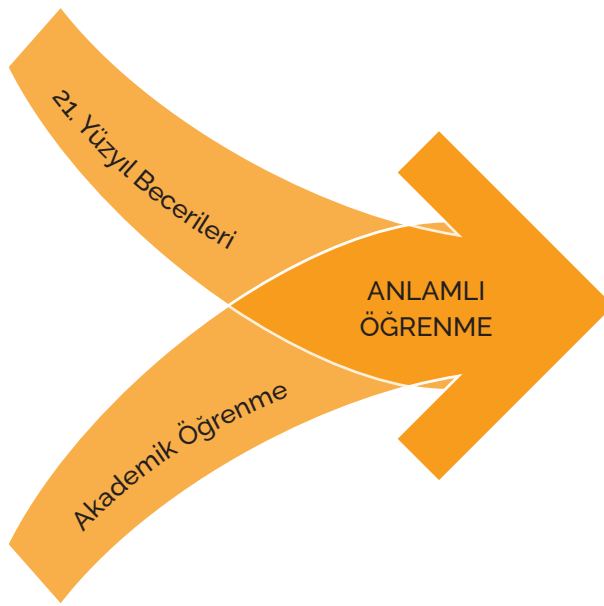
Söz konusu öğrenme birimlerindeki kazanımlar, öğretim programının amaçları ve öğrenme yaklaşımı doğrultusunda üç beceri grubu temel alınarak belirlenmiştir:

- Temel okuryazarlık
- Sosyal ve duygusal beceriler
- Üstbilişsel beceriler

Ders kapsamında odaklanılan beceri grupları ile öğrencilerin hem kavramsal öğrenmelerinin desteklenmesi hem de analitik-eleştirel düşünme, kendini yazılı ve sözlü ifade etme, kişiler arası iletişim, etkili/aktif dinleme, merak-motivasyon, iş birlikli çalışma, liderlik, öz yönetim, varsayım kurma, empati gibi yeni yüzyıl becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmiştir.

1.2 Bir Öğrenme Alanı Olarak Mesleki Gelişim Atölyeleri (MGA)

İnsanların, yaşam ve ihtiyaçlar doğrultusundaki üretimi son elli yılda büyük oranda değişmiştir. Günümüzde değişen dünyanın ihtiyaçları doğrultusunda yeni bir iş gücü ihtiyacı tanımlanmakta ve bu ihtiyaç doğrultusunda bireylerin öğrenme çerçevesi şu şekilde yeniden çizilmektedir: **Alan bilgisini yeni yüzyıl becerileri ile harmanlamış, etkili iletişim becerilerine ve güçlü sosyal becerilere sahip, yaratıcı, yenilikçi ve eleştirel düşünebilen bireyler (Görsel 1.1).**

Görsel 1.1. Yeni yüzyıl öğrenme çerçevesi

Bu çerçeve doğrultusunda eğitimciler de kaçınılmaz olarak eğitimde “bilginin otoritesi” olarak kendi geleneksel rollerini ve bu değişimlerin uzantısı olarak mesleki ve entellektüel kapasitelerini ne yönde geliştirmeleri gerektiğini yeniden düşünmeye başlamıştır. Zira bilgi çağı toplumlarında **öğretmen**; artık geniş düşünce ufkuna sahip, değişim ve gelişim hızına uyum sağlayabilen, öğrencilerin bireysel farklılıklarını zenginlik olarak algılayarak öğrenme tasarımlarını buna göre planlayan, yaşam boyu öğrenmeyi ilke edinmiş, düşüncelerini açıkça ifade edebilen olarak tanımlanmaktadır (Saygılı, 2013). Yapılan araştırmalar; öğretilen konular ya da etkinlikler sabit kalsa bile öğretmen pedagojisi ile öğrencilerin öğrenme algılarının ve derse katılımlarının arasında dinamik bir ilişki olduğunu göstermektedir (Whiteside, Brooks, & Walker, 2010).

Bugün, akıllı telefonu veya internet bağlantısı olan herkes, saniyeler içinde istediği bilgiye erişebilir ve bunu hızla paylaşabilir. Bu da 1990'ların başında 10 yılda iki katına çıkan bilginin günümüzde saatler içinde katlandığı anlamına gelmektedir (Schmidt ve Cohen, 2013). Böylelikle bilginin anlamı artık “Tekrarla, ezberle ve hatırla.” değil, “Bul, analiz/kontrol et ve kullan.” olmuştur. Yeni kuşaklardan da bilgiyi, eleştirel düşünme ve tasarım odaklı düşünmeye dayalı

çözümlerle birlikte benzersiz şekillerde kullanarak yenilikçi bir üretim döngüsü yaratmaları beklenmektedir. Bu beklenti öğretmenleri, öğrencilerin geleneksel sınıf ikliminin dışına çıkmasını sağlayacak, araştırma-sorgulama temelli, grup çalışması ve iş birliği çalışma gibi araçlarla zenginleştirilmiş farklı öğrenme ortamlarının tasarımlarına yöneltmiştir.

Yukarıda vurgulanan becerilerin yanı sıra günümüz toplumlarının ihtiyaçları doğrultusunda mesleki eğitimde öğrenci, öğretmen ile sektör arasındaki etkileşimin desteklenmesi gerekmekte ve öğrenme ortamında öğrencilerin, öğretmenlerin ve sektör temsilcilerinin birlikte düşünmelerine, yenilikçi fikir ve çözümler geliştirmelerine odaklanan **anlamli-amaçli iş birliğı** oldukça önemli hâle gelmiştir. Bu iş birliğı süreçlerine sektör temsilcilerinin teknik bilgileri, deneyimleri ve görüşleri ile dâhil olması, öğrencilerin öğrenim gördükleri alana yönelik algılarını ve motivasyonlarını geliştirmelerine de katkı sağlayacaktır.

Mekânların özünde değişim vardır ve değiştirilen alanlar uygulamayı da değiştirir (Oblinger, 2006). Bu anlayış, MGA dersi ile oluşturulmak istenen ve yeni yüzyıl becerilerine alan açan bir öğrenme ortamının da özünü oluşturmaktadır.

Bu noktadan hareketle, MGA dersi ile mesleki eğitimde yeni yüzyıl becerileri ve tasarım odaklı düşünmeyi merkeze alan içeriklerin yanı sıra farklı disiplinlerden/alanlardan öğrencilerin ve kimi zaman da sektör temsilcilerinin bir araya gelerek problemleri iş birliğı içinde çözmeye çalıştıkları, esnek ve harekete izin veren bir fiziksel bir öğrenme ortamı oluşturmak da hedeflenmiştir (Görsel 1.2).

Görsel 1.2 MGA dersi kapsamında Ankara Abidinpaşa Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde kurulan öğrenme ortamından görüntüler

OECD'ye göre 'öğrenme alanları'; kullanılan teknolojilerle, birden fazla ve farklı disiplinlerden çalışmaların gerçekleştirildiği temiz, güvenli ve pekiştirici bir etki sağlayarak iş birliğini teşvik eden nitelikteki fiziksel alanlar (Kuuskorpi, K ve González, N, 2011) olarak tanımlanmaktadır. Bu fiziksel öğrenme ortamlarının ve dolayısıyla MGA'nın, bütüncül bir yaklaşımla başta öğrenciler olmak üzere tüm paydaşların, iş birlikli çalışmalarını ve problem çözmelerini desteklemesi, onlara olumlu ilişkiler ve etkili iletişim becerileri kazandırması ve uygulama sürekliliğine sahip olması beklenmektedir. Öğrenme ortamının yenilenmesini, değişimlere ayak uydurabilmesini ya da bizzat değişimleri yönlendirmesini sağlayan, tüm paydaşlara yönelik etkili ve verimli bir değerlendirme sistemine sahip olmayı hedefleyen bir okul; okul ve atölye kurallarını değerlendirmeye yönelik düzenli toplantılar düzenleyerek, hangi kuralların işe yaradığını, hangilerinin çözümden çok probleme neden olduğunu tartışarak, bunları revize ederek geleceği yakalayabilir.

1.3 Mesleki Gelişim Atölyelerinin Dinamikleri

Mesleki ve teknik anadolu liseleri, günümüz toplumlarının değişim ve ihtiyaçlarından hareketle öğrencilerin yeni yüzyıl becerilerinin geliştirilmesine odaklanan alan derslerini tasarlamak ve yürütmek için eğitici ve yaratıcı alanlara sahip ideal öğrenme ortamlarıdır. Farklı koşullara sahip okullarımızın yeni yüzyıl becerileri bağlamında ilerletecekleri öğrenme yolculukları, doğal olarak farklı olacaktır ancak bir öğrenme ortamı olarak Mesleki Gelişim Atölyelerinde temel alınması gereken pedagojik yaklaşımlar ve süreç dinamikleri aşağıda maddeler hâlinde özetlenmiştir:

- **Öğrencilerin öğrenmeye aktif katılımı**

Mesleki Gelişim Atölyeleri, fiziksel özellikleri ve bu özelliklerin sosyal etkileşime olan etkileri sayesinde öğrencilere iş birliği ve iletişim gerektiren uygulama alanları sağlayarak onların bu becerilerini geliştirmelerini destekler. Öğrenciler; atölyenin fiziksel ortamını kullanarak kendi deneyimlerini, sosyal etkileşim yoluyla da başkalarının deneyimlerini gözlemleyerek, tartışarak, empati kurarak kendi öğrenmelerini doğal olarak genişletirler. Atölyeler, bu anlamda "bireysel ve iş birlikli deneyimin, öğrenmenin tam merkezine yerleştirildiği ortamlar" olarak düşünülmelidir.

- **Beceri temelli kazanımlara odaklanmak**

Beceri temelli kazanımlara odaklanarak öğrencilerin öğrenmelerinin teşvik edilmesi, farklı dersler ve disiplinler arasındaki bağlantıları bulmaları ve bunları esnek bir zihin yapısıyla ele almaları sağlanmalıdır. Atölyeler, tüm öğrencilerin eleştirel düşünme, iletişim, iş birliği, yaratıcılık ve diğer yeni yüzyıl becerilerini geliştiren eğitime ve öğrenme deneyimine erişebilmeleri için, beceri temelli kazanımlara odaklanmaya yönelik bir fırsat sunmaktadır. Bu fırsat, mesleki gelişim atölyesi dersinde olduğu gibi konuların birer araç olduğu, kazanımların ise beceri temelli öğrenmeye dayandığı, daha esnek ve yeniliğe/gelişime açık bir öğrenme ortamı sayesinde canlanacaktır.

- **Öğretmenin rolü**

Mesleki gelişim atölyeleri temel olarak 'öğrenen öğretmen ve öğrenen öğrenci'nin bir arada olduğu, 'düşünen, tasarlayan ve uygulayan bir atölye' şeklinde tanımlanabilir. Bu nedenle geleneksel öğrenme ortamlarından farklı olarak mesleki gelişim atölyelerinde öğretmenin temel rolü, dersleri oluşturan ana fikirler doğrultusunda müzakere temelli sınıf içi uygulamalar yürüterek öğrenci diyaloglarının sınıf iklimine hakim olmasını sağlamaktır. Bu noktadan hareketle

mesleki gelişim atölyeleri, derslerin müzakere temelli ilerlemesine rehberlik eden, öğrencisini dinleyen, öğrencisinin fikrine değer veren ve demokratik bir öğrenme iklimi oluşturabilen öğretmen profilini de gerekli kılmaktadır. Atölyelerde yürütülen müzakere süreçlerinde öğretmen; öğrencilerin fikrini almalı, dersin ana fikri doğrultusunda öğrencilerin fikirleriyle derisi ilerletmeli ve süreç boyunca da sınıftaki tüm öğrencilerin sesinin duyulmasına önem vermelidir. Öğretmenin sınıf içerisindeki bu tutum ve davranışları, öğrencilerinin hem sınıf içerisinde öğrenenler olarak güvende olmalarına destek olacak hem de eleştirel ve analitik düşünme, yaratıcı problem çözme gibi bilişsel becerilerinin gelişmesine katkı sağlayacaktır.

- ***Düşünmek-tasarlamak ve üretmek***

Mesleki gelişim atölyeleri, öğrencilerin yeni yüzyıl becerilerinin gelişimini desteklerken aynı zamanda öğrenim gördükleri alanı tanıma, sektör temsilcileri ve farklı disiplinlerden öğretmenlerle bir araya gelip tasarım odaklı düşünme süreçlerine dâhil olma fırsatını yakalamalarını sağlamak üzere kurgulanmıştır. Bu nedenle ders kapsamında yürütülen çalışmaların doğası gereği öğretmenler, öğrenciler ve sektör temsilcilerinin bir araya gelerek birlikte çalışabilmelerini sağlamak üzere, meslek liselerine özgü bir tasarım-beceri atölyesi niteliğinde "düşün, tasarla, üret" ilkesi ile yapılandırılmıştır.

- ***Alternatif ölçme ve değerlendirme stratejileri***

Mesleki gelişim atölyeleri, geleneksel ölçme ve değerlendirme stratejilerine bağlı kalmadan, hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin öğrenme sürecine odaklandığı, öğrencilerin öz düzenleme becerilerini geliştirerek kendi öğrenme sorumluluğunu aldıkları ortamlardır. Burada çalışan öğrenciler, "doğru cevabı" almak/vermek ya da sadece bir sınava odaklanmak yerine, neyi, niçin yaptıklarının farkında oldukları, yanlışlarından öğrendikleri, yaratıcı problem çözme becerilerini geliştirebildikleri ve bu becerilerindeki değişimlerle ilgili geri bildirimler aldıkları süreçlerde yer alırlar. Bu ortam öğrencilere, hedefleri takip etme ve kaynakları anlamlı şekillerde kullanmaları ve yaşam boyu öğrenmeleri için zemin hazırlar. Bu nedenle ürün odaklı geleneksel ölçme ve değerlendirme stratejilerinden öte süreç odaklı alternatif ölçme-değerlendirme stratejileri, atölyedeki öğrenme sürecinin doğasına daha uygundur.

Bölüm 2

MGA Dersi Eğitim-Öğretim Standartları

2.1 MGA Dersi Uygulamalarında Örgütsel Yapı ve Süreçler

📌 Tanım, Kapsam ve Önem

Mesleki gelişim atölyesi dersinde ister atölyede ister sınıfta olsun dikkate alınması beklenen hususlardan biri, derse uygun öğrenme ikliminin yaratılmasında rol oynayan örgütsel yapı ve süreçlerdir. Okuldaki paydaşların üstlendiği bu yapı ve süreçler iki açıdan önemlidir. Birincisi, dersin içerik ve uygulamalarının ihtiyaç duyduğu örgütsel yapının katı ve bürokratik bir yapıdan çok iş birliği, katılım, uyum ve esnekliğe dayalı olması; ikincisi ise dersin bu özelliklerinin, tüm okulun örgütsel yapı ve süreçlerini değiştirme ve geliştirme potansiyeline sahip olmasıdır. Bunun için okuldaki "örgütsel yapı ve süreçler" kavramının nasıl tanımladığına ve neleri kapsadığına odaklanılmalıdır.

Genel anlamıyla örgüt, birden fazla insanın, belirli amaçlar için bir araya gelerek oluşturdukları ve faaliyetlerini koordineli biçimde söz konusu amaçlara uygun olarak kanalize ettikleri yapılardır (Sandal Önal, 2014, parag. 3). Bu tanıma karşılık, eski bürokratik örgüt yapılanmasından uzaklaşmaya çalışan yeni eğitim yaklaşımlarında, okulların daha yerel olmalarının yani kendilerine özgü şartları göz önünde bulundurmalarının, uyumları ve değişimleri için gerekli olduğu belirtilir. Çünkü okul dediğimiz yapılar durağan değil, değişkendir (Şişman, 1998, 404). Değişken bir çevre içinde bulunan okulların düzen ve disiplinlerini sadece hiyerarşik kurallar ve yapılarla sağlamak ise zordur. Bu sebeple, mesleki gelişim atölyesi dersi uygulama alanlarında da formal ve informal iletişim kanallarının açık tutulmasına ve güçlendirilmesine önem verilen bir örgütsel yapının oluşturulması önemlidir.

Bu anlayışa dayanarak mesleki gelişim atölyesi dersi uygulamaları kapsamında velilerin ilgili konularda okuldaki karar alma süreçlerine katılmaları, öğretmenlere daha çok yetki aktarılması, ayrıca okul yöneticilerinin ve idari kadronun bu amaçları gerçekleştirecek duygusal kavrayış, güçlü sosyal ilişki ağları oluşturma becerileri ile anlaşmazlıkların giderilmesinde kullanılan stratejiler gibi konular yeniden gözden geçirilmelidir. Zira yöneticilerin yetkinliği, iş yükü ve zaman planlamasının adil yapılması, yetki karmaşası ve çatışmasını önleyici bir bilgi akışının olması; okulun etkili bir karar alma mekanizmasına sahip olduğunu göstermektedir. (Bursalıoğlu, sf.81). Bu da paydaşların inisiyatif almasına alan açan ve sınıfların/atölyelerin kural ve düzenlemelerinin uyum temelinde esnemesine izin veren, olumlu bir iklimle sahip bir okul ortamı anlamına gelmektedir. Özellikle, örgütsel yapıda çok önemli bir yere sahip olan karar alma süreçlerinde, problemlerin açık ve net bir şekilde anlaşılması gerekmektedir. Aksi takdirde, iyi tanımlanmamış ve anlaşılmamış problemlere yönelik alınacak kararlar, örgütün değer ve amaçlarına ters düşebilir (Bursalıoğlu, sf.85) çünkü bilgiye ve veriye dayalı olmayan karar alma süreçleri, paydaşların adalet, güven ve aidiyet duygularını zedeleyebilir.

Yukarıdaki tanım ve kapsam ışığında, MGA dersinin uygulama alanlarına dair örgütsel yapı ve süreç standartları yapılandırılmıştır. MGA dersinin uygulama alanları (okulların imkânları dâhilinde) mesleki gelişim atölyesi, sınıf, bahçe ya da ziyaret edilen fabrika/işletme olabilir. Söz konusu standartlar; *Amaç ve Hedeflerin Uyumlu, Örgütsel/İdari Yapı ve Örgütsel/İdari Süreçler* olmak üzere üç başlık altında toplanmıştır.

Standart 1 Amaç ve Hedeflerin Uyumu

MGA dersi uygulama alanlarının kullanım amaç, hedef ve ilkeleri, dersin kazanımlarını destekler niteliktedir.

Tasarımı, yapısı ve donanımı ile etkili, güvenli ve işlevsel bir atölyenin/sınıfın; MGA dersinin kazanımları ve hedefleri ile uyumlu, bir araya gelecek paydaşların ihtiyaç, beklenti ve değerlerini yansıtan, açık ve net biçimde tanımlanmış ve tüm paydaşların ortaklaştığı amaç, hedef ve ilkeleri olmalıdır. Mesleki gelişim atölyesi dersinin sürdürülebilirliği ve gelişimi için uyum, ortak amaç ve değer oluşturma ile bunların dersin tüm paydaşları tarafından kabul edilmesi gibi temel yönetsel ve yapısal unsurların çözülmesi gerekir. Amaçların/kuralların, rol ve sorumlulukların belirlenmediği ya da adil bir şekilde dağılmadığı ve bunun paydaşlara anlatılmadığı bir atölyede/sınıfta yapılacak işlerin sıralanması, iş birliğinin sağlanması, problem durumlarında alternatif çözümlerin bulunması, ortak hedeflerin/projelerin yürütülmesi, "birlikte düşün-tasarla-üret" ruhunun oluşturulması zorlaşacaktır. Bu açıdan örneğin, atölye/sınıf anlaşmasının öğretmenler, öğrenciler ve işletme temsilcilerinin katılımı ve uzlaşısı ile hazırlanması (karar alınma katılım, alınan kararlarla ilgili sorumluluk alma, iletişim vb), mesleki gelişim atölyesi dersi kapsamındaki tüm süreçlerin yürütülmesi için önemli ve gereklidir.

Standart 1'e ulaşılmasını kolaylaştıracak hedefler şunlardır:

Hedefler

- 1.1** Mesleki gelişim atölyesi dersi uygulama alanlarının kullanım amaç, hedef ve ilkeleri, dersin paydaşları ile birlikte belirlenerek okul toplumuyla açık ve net bir biçimde paylaşılır.
- 1.2** MGA dersi uygulama alanlarının kullanım amaç, hedef ve ilkeleri ile paydaşların ihtiyaç, değer ve beklentileri birbiriyle örtüşür.

Bu hedeflerin gerçekleştirilmesine yönelik örnekler; bütün paydaşların, okula geldikleri andan itibaren okulun amaçları, hedefleri ve ilkeleri hakkında bilgilendirilmesini hedefleyen bir oryantasyon programının yapılması (hangi saatlerde okulun hangi bölümlerinin kullanılacağı, okul personelinin sorumluluk alanları, velilerin çocuklarını erken alma, geç bırakma durumlarında izlemeleri gereken prosedürler vb.), paydaşların, meslek hayatlarında ve günlük yaşamlarında teknolojik gelişmelere sağlıklı bir biçimde ayak uydurabilme konusunda desteğe ihtiyaç duyduğunu tespit ederek okulun amaçlarının bu yönde revize edilmesi şeklinde olabilir.

Standart 2 Örgütsel Yapı

MGA dersi uygulama alanlarının örgütsel yapısı, dersin kazanımlarını destekler niteliktedir.

MGA dersi uygulama alanlarının örgütsel yapısı ile anlatılmak istenen düşünce, işleyiş için sürdürülebilir bir temelin oluşturulmasıdır. Diğer deyişle derste karar alma, iletişim ve değerlendirme süreçlerine yeterli/gerekli sayıda öğretmen, sektör yetkilisi/uzmanı ve öğrencinin katılımı, farklı alanlar ile sektörler arasında iş birliğinin sağlanması ve tüm bunların bilgi-beceri ve yetkinlikler temelinde olması esastır.

MGA dersi uygulama alanlarının, hem dersin amaçlarını/kazanım hedeflerini gerçekleştirmesi hem de teknolojinin, paydaşların ve belirli stratejilerin uyumuna da dayanması beklenmektedir. Bu sebeple de ders uygulama alanlarının örgütsel/ıdari yapısı, paydaşların tanımlı görevleri kapsamındaki yetki ve sorumluluklarını yerine getirmelerini kolaylaştırıcı nitelikte olmalıdır. Örneğin atölyede, MEB ve okul idaresi tarafından belirlenmiş ve kimin, ne zaman, nerede, ne yapacağını belirleyen açık kuralları vardır. Öte yandan yeni alınacak karar ve düzenlemelerle ilgili bilgilendirmelerin yazılı ve sözlü olarak ilgili tüm paydaşlarla paylaşılması, talimatların açık ve net olması, sorumlulukların aksatılmadan yerine getirilmesi sağlanmalıdır. Bu temel ilke, hem uygulama alanlarında hem de tüm okulda etkili bir iletişimin kurulmasını sağlamlaştıracak ve paydaşlar arasında güven, şeffaflık ve adalet duygularının gelişmesini sağlayacaktır.

MGA dersi uygulama alanlarında, paydaşlar arasındaki iletişimin zengin bir yapıda olması beklenmektedir. Bu açıdan iş birliği ve koordinasyona dayalı bir yapının kurulması hedeflenmektedir. Bu iletişim yapısı, hem iş birliği ve koordinasyonun işlerliği hem de mevcut ve yeni katılacak paydaşların (okul idarecisi, öğretmen, öğrenci, sektör temsilcisi/uzmanı vb.) uyum süreçlerini de kolaylaştırıcı olacaktır. Çünkü atölye paydaşları arasındaki iş bölümü ve koordinasyon, mesleki dayanışma ve iş birliğini destekleyecek; farklı bölümlerin/alanların çalışmalarının birbiriyle uyumlu olmasını temin edecektir. Açık iletişimin sürdürülebilmesi ve yeni fırsatlar geliştirilmesi açısından; eğitim ve öğretim faaliyetlerinde okul, aile ve sektör ile iletişime önem verilmesi, sektörle açık iletişim ve karar alma fırsatları geliştirilmesi ve sürdürülmesi oldukça önemlidir. Çünkü bu yapının etkin ve tamamlayıcı olması, bireylerin sosyal ilişkilerini ve bireysel hedeflerini okulun amaçları ile birleştirmeleri için de motivasyon sağlayacaktır.

Standart 2'ye ulaşılmasını kolaylaştıracak hedefler şunlardır:

Hedefler

- 2.1** MGA dersi uygulama alanlarında görev yapan şeflerin/öğretmenlerin/işletme temsilcilerinin görevlendirmelerinde kişilerin yetkinlik ve uzmanlıkları göz önünde bulundurulur.
- 2.2** MGA dersi uygulama alanlarındaki karar alma ve planlama süreçlerinde ilgili paydaşların katılımcılığı esastır.
- 2.3** MGA dersi uygulama alanlarındaki rol ve sorumluluklar ile çalışma takvimi açık ve nettir.
- 2.4** MGA dersi uygulama alanlarındaki görev dağılımı, paydaşlarla iş birliği yapılmasını destekler niteliktedir.
- 2.5** MGA dersi uygulama alanlarındaki düzen ve disiplini sağlayan kural ve düzenlemelerde, kararlılık ve tutarlılık esastır.
- 2.6** MGA dersi uygulama alanlarının örgütsel/ıdari yapısı, yatay hiyerarşiyi (ulaşılabilirlik, özgürce fikrini ifade etme, inisiyatif alma, şeffaflık, iş birliği, vb.) destekler.
- 2.7** MGA dersi uygulama alanlarının örgütsel/ıdari yapısı, baskı temelli tutum ve davranışları (mobbing, ayrımcılık, akran zorbalığı, dedikodu, çıkar grubu, kişisel rekabet) önleyici niteliktedir.
- 2.8** MGA dersi uygulama alanlarının örgütsel/ıdari yapısı, paydaşlar arasındaki iletişimin etkili ve çift yönlü olmasını sağlayacak niteliktedir.
- 2.9** MGA dersi uygulama alanlarındaki bilgi akışı; ilgili kişilere, uygun araçlarla, zamanında ve kesintisiz şekilde yapılır.

2.10 MGA dersi uygulama alanlarındaki fiziksel ve donanımsal kaynakların adil bir şekilde dağıtılması esastır.

2.11 MGA dersi uygulama alanlarının örgütsel yapısı, tüm paydaşların kendilerini fiziksel, sosyal ve duygusal olarak güvende hissetmelerini sağlayacak mekanizmalara sahiptir.

Bu hedeflerin gerçekleştirilmesine yönelik örnekler; atölye kurallarının anlaşılır olmasına, okul ve sınıf düzeyindeki disiplin süreçlerinde ödül-ceza dengesinin sağlanmasına (sadece cezaya ya da yasaklamaya dayanan uygulamalar yerine müzakere ve ortak karar alma süreçlerinin yürütülmesi) yönelik programların düşünülmesi, atölye genelinde iş sağlığı ve güvenliği açısından sorun yaratabilecek alanların veya malzemelerin belirli aralıklarla denetimini sağlayacak kontrol mekanizmalarının kurulmasında tüm paydaşların fikirlerinin toplanması, önerilerine başvurulması şeklinde olabilir.

Standart 3 Örgütsel/İdari Süreçler

MGA dersi uygulama alanları ile ilgili örgütsel/ıdari süreçler, okul yöneticileri ve MGA dersi öğretmenleri tarafından birlikte yönetilir.

MGA dersi uygulama alanlarında okul yöneticileri ve MGA dersi öğretmenlerinin, paydaşların fikirlerini ifade etmelerini desteklemeleri, alınan kararlardan sonra atılacak adımları ve izlenecek süreçleri belirlemeleri ve uygulamaları, çalışmalarda yer alacak paydaşların yetki ve sorumluluklarını takip etmeleri, sektör uzmanlarıyla ortak takvim oluşturmaları, donanım ihtiyaçlarını merkeze bildirmeleri gerekmektedir. Bu açıdan, izlenecek yönetsel süreçlerde okul yöneticileri ile MGA dersi öğretmenlerinin bir araya gelerek problemlere çözüm odaklı ve rasyonel yaklaşımları, tüm paydaşlarla karşılıklı anlayış ve saygı içinde yürütülen olumlu bir iletişim mekanizması oluşturmaları, liderlik ve koordinasyon becerilerini öne çıkarmaları beklenmektedir.

MGA dersi uygulama alanlarında amaca uygun ve sürdürülebilir bir yapının oluşturulması için okul yöneticileri ve MGA dersi öğretmenlerinin, dersin amaçlarını/kazanımlarını önceliklendiren planlamalar yapmaları ve bu planlamaların hem etkisini izledikleri hem de kontrol ettikleri bir süreç yürütmeleri beklenmektedir. Ayrıca, planlama yaparken öngörülemeyen değişkenler için süreç boyunca esnek bir yönetim anlayışı sağlamak, farklı fikirlere açık olmak ve çeşitli disiplinlerden uzmanların desteğinden yararlanmak faydalı olacaktır.

Standart 3'e ulaşılmasını kolaylaştıracak hedefler şunlardır:

Hedefler

3.1 Okul yöneticileri ve MGA dersi öğretmenleri, atölye/sınıf ve ders ile ilgili yönetsel süreçlerde ortaya çıkabilecek durumlara ilişkin karar alma becerisine sahiptir.

3.2 Okul yöneticileri ve MGA dersi öğretmenleri, atölye/sınıf ve ders ile ilgili yönetsel süreçleri planlama ve bu planların etkilerini izleyerek kontrol etme becerisine sahiptir.

3.3 Okul yöneticileri ve MGA dersi öğretmenleri, atölye/sınıf ve ders ile ilgili yönetsel süreçlerde karşılıklı saygı ve anlayışı esas alan bir örgütlenme becerisine sahiptir.

3.4 Okul yöneticileri ve MGA dersi öğretmenleri, atölye/sınıf ve ders ile ilgili yönetsel süreçlerde etkili iletişim kurma becerilerine sahiptir.

Bu hedeflerin gerçekleştirilmesine yönelik örnekler; çalışanların atölyedeki karşılıklı uyumlarının sağlanması, verilen çalışmaların/projelerin kontrol edilmesi ve izlenmesine dayalı doğrudan denetimin koordine edilmesi, ders planlarının geliştirilmesi için yönerge yazılması gibi işlerin standartlaştırılması, ders kazanımlarıyla ilgili kullanılacak ders araçlarının seçiminin öğretmenlere bırakılması gibi konularda koordinasyon çalışmalarının yürütülmesi, yeni atanmış bir okul müdürü veya MGA dersi öğretmenin, hem kısa (aylık) hem de uzun (yıllık) vadeli hedeflerini yazarak okul paydaşlarıyla paylaşması şeklinde olabilir.

2.2 MGA Dersi Uygulamalarında Öğrenme-Öğretme Ortamları ve Süreçleri

► Tanım, Kapsam ve Önem

Bilgi, çevreden pasif bir biçimde alınmaz (Wittrock, 1974). Bireyler yeni bir bilgi ile karşılaştıklarında var olan bilgileri ile ilişki kurar, anlamlandırır ve kaydederler (Piaget, 2003). Dolayısıyla bilgi "birey" tarafından yapılandırılır. Bireylerin 'öğrenmeleri' de bu şekilde gerçekleşir. Bir başka açıdan, Vygotsky'nin (1978) de vurguladığı gibi bireylerde öğrenme lineer bir ilerleme kaydetmediği için her bireyin kendine has öğrenme ve anlamlandırma süreçleri vardır. Anlamlandırma süreçleri, çoklu ortamlarda (bireysel, küçük grup, sınıf, öğrenci-öğrenci, öğrenci-öğretmen) iletişim yoluyla ve iletişimi temsil eden çeşitli modlar (sözel, grafiksel, fotoğraf, metinsel, materyaller gibi) yardımıyla gerçekleşir (Akkuş, 2007).

Bu süreçler, öğrenme engellerini ortadan kaldıran ve doğrudan öğrencilerin kazanımlarına odaklanan öğrenme-öğretme süreçleri olarak tanımlanmaktadır (Şişman, 2012). Öğrenme-öğretme süreçleri, öğrencilerin kazanımlarını etkileyen fiziksel ve psikososyal faktörleri kapsamaktadır (Fraser, 1994; Gardiner, 1996). Fiziksel faktörler, atölye ve sınıflardaki donanım ve materyal gibi maddi unsurları; psikososyal faktörler ise öğretmen-öğrenci etkileşimi ve öğrenciler ile fiziksel faktörlerin etkileşimini içermektedir. **Örneğin, öğretmenin derse bir problem durumu, senaryo ya da soru ile başlaması, dersin ana fikrini önceden belirleyip ders boyunca sınıf içerisindeki tartışmaları bu ana fikir doğrultusunda ilerletmesi ve tüm bu süreçleri yürütürken ders materyallerini ve öğrenci katılımını etkin şekilde yönetmesi, fiziksel ve psikososyal tüm faktörlerin etkileşimini sağlayacaktır.** Bu etkileşim süreci, tüm paydaşların çevreleriyle ve birbirleriyle kurup geliştirdikleri bir süreçtir. Bu etkileşiminin kritik noktası, uyarıların bireyi etkilemesi ve aynı zamanda bireyin bu etkiye bir tepkide bulunmasıdır (Cosden ve Haring, 1992).

Bu yapının oluşturulmasında öğretmenler önemli bir role sahiptir. Çünkü öğrencilerin anlamlı öğrenme çıktıları ve öğrenmeye olan motivasyonlarının artırılması, öğretmenlerin pedagojik alan bilgileri ile doğrudan ilişkilidir (Bıyıklı, Veznedaroğlu, Öztepe, ve Onur, 2008). **Bu noktadan hareketle dersin içeriği ve uygulama alanları ile ulaşılmak istenen en genel hedef, olumlu bir okul ikliminin yaratılarak okul içi ve dışı ortamlarda öğrenmenin desteklenmesidir.**

Söz konusu amaçlarla öğrenme-öğretme süreçlerinin geliştirilmesine yönelik dört standart oluşturulmuştur. Bu standartlar; anlamlı öğrenme, öğretmen motivasyonu, paydaşlar arası iş birlikleri ve öğrenci motivasyonu başlıkları altında detaylandırılmıştır. Her bir standardın kapsamı ve bu standardın sağlanması için ulaşılmak gereken hedefler, aşağıda ayrıntılarıyla açıklanmıştır.

Standart 1 Anlamlı Öğrenme

Okuldaki öğrenme-öğretme süreçleri ve ortamları, okul içi ve dışındaki öğrenmeyi destekler niteliktedir.

Mesleki gelişim atölyesi dersi ile öğrencilerin ve öğretmenlerin birer öğrenen olabildikleri; bilginin otoritesinin paylaşıldığı; eleştirel düşünme, problem çözme, iletişim ve iş birliği gibi temel becerilerin geliştirilerek öğrenme engellerinin ortadan kalktığı; anlamlı öğrenmeyi destekleyen bir öğrenme-öğretme sürecinin yaratılması hedeflenmiştir.

Öğrencilerin günlük yaşam deneyimlerini sınıfa/atölyeye taşımalarına, bunları kendi ilgi alanları ile ilişkilendirmelerine alan açmak; öğrencilerin öğrenme motivasyonunu ve akademik başarılarını desteklemek; özellikle risk altındaki (şiddet eğilimi, davranış problemi, devamsızlık sorunu, madde kullanımı vb) öğrenci gruplarının başarılı birer öğrenen olmalarını sağlamak ve okul aidiyetlerini geliştirmek; öğrencilerin kendi öğrenmelerinde söz sahibi olmalarına alan açmak ve öğrenme-öğretme süreçlerindeki karar alımına katılımlarını artırmak da hedefler arasındadır.

Anlamlı öğrenmenin gerçekleştiği sınıflarda hem öğretmen-öğrenci hem de öğrenci-öğrenci arasında kurulan ilişkilerin daha iyi hâle geldiği (Brook, 2018) görülmektedir. Sınıf içerisindeki bu ilişki kurma şeklinin öğrencilerin adalet duygusunu geliştirdiği görülmüştür (OECD, 2015). Aynı zamanda öğretmenin sınıf içerisinde birlikte düşünmeyi merkeze aldığı sınıflarda öğrencilerin hem karar alma süreçlerine katılım düzeylerinin arttığı hem de öğrenme motivasyonlarının artarak öğrenme süreçlerine daha çok dâhil oldukları görülmektedir.

Standart 1'e ulaşılmasını kolaylaştıracak hedefler şunlardır:

Hedefler

- 1.1** Okuldaki öğrenme ortamları, öğrencilerin aktif rol almasını sağlayacak şekilde tasarlanır.
- 1.2** Öğrenme-öğretme ortamlarında öğrencilerin beklentilerini/ihtiyaçlarını dile getirmeleri için fırsat tanınır.
- 1.3** Öğrenme-öğretme ortamları ile ilgili karar alma süreçlerinde öğrenci görüşleri dikkate alınır.

***Okuma Önerisi:** Unesco'nun hazırladığı Acil ve Kriz Durumlarında Eğitim Rehberi başlıklı İngilizce çalışma için unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000128214?posInSet=1&queryId=80ede84a-9e6a-4eae-ab79-f1779a99690a adresini ziyaret ediniz.

- 1.4 Öğrenme-öğretme ortamları öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre tasarlanır.
- 1.5 Öğrenme-öğretme süreçlerini destekleyen okul içi ve dışı ortamlar (laboratuvar, kütüphane, müze vs) etkin şekilde kullanılır.
- 1.6 Öğrenme-öğretme ortamları öğrencilerin birbirleriyle etkileşimlerini artırır niteliktedir.
- 1.7 Öğrenme-öğretme ortamlarında demokratik tutum ve davranışlar sergilenir.

Anlamli öğrenme ortamları oluşturmak için yürütülebilecek bazı örnek faaliyetler aşağıda sunulmuştur:

- Ders öncesinde öğrenciyi merkeze alan ders planlarının hazırlanması
- Sınıf içerisinde öğrencilerin bir problem durumu üzerine tartışabilecekleri grup çalışmaları organize edilmesi
- Öğretmenin derse bir problem durumu ile başlaması
- Ders içi etkinlikler ile ulusal/uluslararası projeler yoluyla öğrencilerin araştırmaya-sorgulamaya teşvik edilmesi

Standart 2 Öğretmen Motivasyonu

Okuldaki öğrenme-öğretme süreçleri ve ortamları, öğretmenlerin mesleki gelişimlerini ve motivasyonlarını destekler niteliktedir.

Öğretmenler, öğrenme-öğretme süreçlerini kaliteli ve sürdürülebilir bir yapıda kurarak öğrenci çıktılarına ulaşmak konusunda oldukça önemli bir rol oynamaktadırlar. Johnson (2003) ve Sergiovanni (2002), öğrencilerin anlamlı öğrenmelerindeki en büyük etkinin öğretmenin pedagojik yeterliği olduğu konusunda hemfikirdir. Bu bağlamda etkin ve sürdürülebilir bir öğrenme-öğretme süreci oluşturmak için öğretmenlerin mesleki gelişimleri ve öğretme motivasyonları desteklenmelidir. Çünkü öğretme motivasyonu olmayan öğretmenlerin öğrenme-öğretme süreçlerinde etkili olması beklenemez (Utomo, 2018). Ladyong (2014) yaptığı çalışmada öğretmen motivasyonunu en çok etkileyen faktörün "sorumluluk" olduğunu vurgulamıştır. Öğretmenlerin, öğrenme ortamını kendi istedikleri gibi tasarlamalarına fırsat verilmesi ve bunun desteklenmesi, öğretmenlerin kendi mesleklerine olan sorumluluklarını artırmakta ve bu durum öğretmenlerin mesleki motivasyonunu doğrudan etkilemektedir.

Öğretmenlerin pozitif bir çalışma ortamında bulunduklarında, daha yaratıcı ve zorlu öğretme tekniklerini kullandıkları görülmüştür (Beets vd., 2008). Bu bağlamda, fiziksel ve psikososyal anlamda öğretmenlerin ihtiyaçlarını gözetken öğrenme-öğretme ortamlarının oluşturulması gerekmektedir. Bu durum, öğretmenlerin okullarına olan aidiyet duygularını ve iş tatminlerini artırmaktadır (Weiss, 1999).

Standart 2'ye ulaşılmasını kolaylaştıracak hedefler şunlardır:

Hedefler

- 2.1** Öğretmenlerin, mesleki gelişimleri için eğitimlere katılmaları teşvik edilir.
- 2.2** Öğretmenlerin, öğrenme-öğretme süreçlerinin tasarımında inisiyatif almaları desteklenir.
- 2.3** Öğretmenlere, öğrenme-öğretme ortamları ve süreçleriyle ilgili beklentilerini/ ihtiyaçlarını dile getirmeleri için fırsat tanınır.
- 2.4** Öğrenme-öğretme ortamlarının tasarımında öğretmenlerin ilgi ve ihtiyaçları göz önünde bulundurulur.

Öğretmenlerin mesleki motivasyonlarının desteklenmesi için aşağıdaki faaliyetler uygulanabilir:

- Tüm öğretmenlerin bir araya geldiği, okulun mevcut durumunun tartışıldığı aylık konuşmalar düzenlenebilir. Bu konuşmalar farklı alanlardan/zümrelerden öğretmenler tarafından organize edilebilir. Toplantı öncesinde çevrim içi anket gibi uygulamalarla öğretmenlerin konuşmak istedikleri konular belirlenebilir. Toplantı sonrasında konuşulanlar ve alınan kararlar, diğer öğretmenlerle paylaşılabilir.
- Zümre başkanları ve okul idaresi, öğretmenlerin ihtiyaç ve taleplerini tartışmak ve ortak kararlar almak için belirli aralıklarla toplanabilir. Toplantı raporları tüm öğretmenlerle paylaşılabilir.
- Öğretmenlerin okul içerisinde belirledikleri problem durumlarına okul idaresi ile birlikte çözüm stratejileri geliştirmeleri ve uygulamaları sağlanabilir.
- Öğretmenlerin kendi belirledikleri ve profesyonel gelişimlerine destek olacağına inandıkları konular hakkında konferans/atölyeler düzenlenebilir.

Standart 3 Paydaşlar Arası İş Birlikleri

Okuldaki öğrenme-öğretme süreçleri ve ortamları, paydaşlar arası iş birliklerini destekler niteliktedir.

Öğrenme-öğretme süreçlerinde paydaşlar arası iş birliklerinin kurulması, öğrenme engellerinin ortadan kaldırılması ya da azaltmasına yönelik fayda sağlamaktadır. Öğrencilerin öğretim süreçlerinde, staj dönemlerinde ve okul sonrası çalışma hayatları boyunca mesleki ve yaşamsal becerilerini geliştirmeye devam etmelerini ve ilgili sektörlerde istihdam edilebilmelerini sağlayacak, endüstrinin değişen ihtiyaçlarına ve talepleri üzerine düşünmeleri için fırsatlar yaratacak anlamlı-amaçlı paydaş iş birlikleri geliştirilmelidir. Paydaşlar arası iş birlikleri işveren/ sektör temsilcileri (mühendisler, teknikerler, AR-GE çalışanları vb.), öğrenciler, öğretmenler, veliler ile bir araya gelerek kurulabilir.

Öğrenme engellerinin kaldırılması için velilerin de öğrenme-öğretme süreçlerine dâhil edilmesi önemlidir (Comer, 1991,1992). Zira öğrenciler sınıfa/atölyeye kendi kültürlerini, önceki yaşam deneyimlerini, ailesel kodlarını getirmektedirler. Bir sınıf/atölye içerisinde oluşabilecek iletişim kazalarının ve fikri çatışmaların engellenmesi ya da ortadan kalkması için veli-öğretmen iş birliği çok önemlidir (OECD, 2015). Velilerin, öğrencilerinin öğrenme süreçlerine dâhil

edilmesi, veli-öğrenci ve veli-öğretmen ilişkilerini olumlu yönde etkilerken öğrencilerin öğrenme motivasyonlarını, akademik başarılarını ve okul aidiyetlerini doğrudan etkilemektedir (Jackson, Martin, & Stocklinski, 2004).

Futernick (2007), güçlü meslektaş etkileşimlerinin kurulması ve öğretmenlerin öğrenme-öğretme süreçleri ile ilgili karar alımına dâhil edilmesinin, öğretmenin okul aidiyetini artırdığının altını çizmektedir. Bu noktada mesleki gelişim atölyesi dersi, hem öğretmenler arasındaki meslektaş etkileşiminin desteklenmesine hem de öğrenme-öğretme süreçlerini destekleyecek paydaş iş birliklerinin kurulmasına katkı sağlayacaktır.

Standart 3'e ulaşılmasını kolaylaştıracak hedefler şunlardır:

Hedefler

- 3.1** Veliler, okuldaki öğrenme-öğretme süreçlerine dâhil edilirler.
- 3.2** Okuldaki meslektaş etkileşimleri, öğrenme-öğretme süreçlerini destekler niteliktedir.
- 3.3** Ulusal ve/veya uluslararası kurum ve kuruluşları (STK'lar, belediyeler, dernekler, diğer okullar vs.) öğrenme-öğretme süreçlerine dâhil edilirler.
- 3.4** Okuldaki dal ve alanlarda faaliyet gösteren sektörler/işletmeler, öğrenme-öğretme süreçlerine dâhil edilirler.

Aşağıda, paydaşlar arası iş birliklerinin kurulmasına yönelik bazı örnek faaliyetler verilmiştir:

- Veli toplantılarında öğrencinin akademik gelişiminin paylaşılmasının yanı sıra okulun gündemindeki problem durumlarının velilerle görüşülmesi ve birlikte çözüm stratejileri geliştirilmesi benimsenebilir.
- Öğretmenler, bireysel ya da zümre kararları doğrultusunda, öğrenme-öğretme süreçlerini ve öğrenme çıktılarını daha iyi hâle getirmek için ulusal/uluslararası kurum ve kuruluşlarla iş birliği kurmak için inisiyatif geliştirebilirler.
- Okuldaki dal ve alanlardaki sektörlerde faaliyet gösteren işletmelerde çalışan uzmanlarla iş birliği yapılarak derslere katılmaları ve gerçek hayat problemleri üzerinden problem çözme sürecine katılmaları, öğretim programlarında yer alan kazanımlara uygun sunumlar yapmaları organize edilebilir.

Standart 4 Öğrenci Motivasyonu

Okuldaki öğrenme-öğretme süreçleri ve ortamları, öğrencilerin motivasyonunu destekler niteliktedir.

Öğrenme-öğretme süreçlerinde öğrencilerin fiziksel ve psiko-sosyal unsurlar bağlamındaki ihtiyaçları giderildiği takdirde güvenli bir öğrenme ortamı da sağlanmış olur. Güvenli bir öğrenme ortamında bulunan öğrencilerin öğrenmeye olan motivasyonlarının arttığı, yapılan çalışmalarla ortaya konulmuştur (Austin vd., 2011). Öğretmenlerin, öğrencilere eşit söz hakkı vermesi, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre dersleri planlamaları gibi sınıf içi pedagojik hamleleri, öğrencilerin öğrenmeye olan motivasyonlarını artırmaktadır. Aynı zamanda, öğrencilerin

bir ayrımcılığa ya da zorbalığa maruz kalmaması için sınıf/atölye içindeki demokratik tutum ve davranışların desteklenmesi, öğrencilerin kendilerini sosyal ve duygusal anlamda güvende hissetmelerini sağlamaktadır. Fiziksel ve psikososyal faktörler, öğrencilerin ihtiyaçlarını gidermek amacıyla kurgulandığında öğrencilerin okula aidiyetleri artmaktadır. Okul aidiyeti, özellikle risk altında olan öğrenci gruplarının öğrenmeye olan motivasyonlarına katkı sağlarken onları, okulun başarılı bir üyesi hâline getirmektedir.

Hedefler

- 4.1 Öğrencilerin devamsızlıkları takip edilir.
- 4.2 Öğrencilerin kendi öğrenme sorumluluklarını almaları desteklenir (derse hazırlıklı gelme, kaçırdığı derslere ilişkin telafi programlarına katılma gibi).
- 4.3 Öğrencilerin öğrenme motivasyonlarını destekleyecek öğrenme ortamları tasarlanır.
- 4.4 Öğrencilerin derse zamanında gelmeleri için gerekli tedbirler alınır.

Aşağıda öğrenci motivasyonunun desteklenmesine yönelik örnek faaliyetler sunulmuştur:

- Okulda sınıf, atölye veya okul kuralları/anlaşması belirleme haftası düzenlenebilir. Bu kurallar öğrenciler ile birlikte belirlendiğinde, öğrencilerin şikayetçi oldukları durumlar tespit edilebilir ve böylece mevcut ya da olası problem durumlarının önüne geçilebilir. Bu süreç, adil bir şekilde ilerlemeli ve seçim sonuçları şeffaf olarak paylaşılmalıdır.
- Öğrencilerden gelen kural önerileri, sınıf/okul bazında kategorilere ayrılarak uygulamaya konulabilir. Uygulanabilir olmayan öneriler hakkındaki gerekçeler paydaşlar ile paylaşılmalıdır. Kurallar belirlendikten sonra, kuralların işleyip/işlemediğini öğrenmek için belirli aralıklarla öğrencilerden (elektronik anketler vb. yoluyla) geri bildirim alınabilir.

2.3 MGA Dersi Uygulamalarında Sosyal ve Duygusal Öğrenme

📌 Tanım, Kapsam ve Önem

Sosyal ve duygusal öğrenme (SDÖ), bireylerin tutum, davranış ve anlayış düzeyinde temel beceriler kazandığı bir süreçtir. Sosyal ve duygusal öğrenme üzerine yaptığı çok boyutlu çalışmalarla uluslararası bir yol haritası çizen Akademik, Sosyal ve Duygusal Öğrenme İş Birliği Topluluğu'nun (Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning-CASEL) tanımına göre sosyal ve duygusal öğrenme, "çocukların ve yetişkinlerin duygularını anlama ve yönetme, olumlu hedefler koyma ve elde etme, başkalarına empati duyma ve gösterme, olumlu ilişkiler kurma, sürdürme ve sorumlu kararlar alma sürecidir" (CASEL, 2015, s. 1). SDÖ, duygularını fark etme ve yönetme, hedef belirleyerek hedefine ulaşma, başkalarının bakış açılarına saygılı olma, olumlu ilişkiler kurma ve bu ilişkileri sürdürme, etkili karar alma ve kişiler arası ilişkilerde yapıcı olma şeklinde açıklanabilir (Elias, 1997).

CASEL, sosyal ve duygusal öğrenme sürecinde kazanılan birbiriyle ilişkili beş bilişsel, duygusal ve davranışsal yetkinlik kümesi tanımlamıştır (2015, s.2). Günümüzde birçok akademik çalışmada bu sınıflandırma temel alınmaktadır. Bu kılavuzda yer alan sosyal ve duygusal öğrenme standartlarının hazırlanmasında da CASEL'in geliştirdiği yetkinlik kümeleri esas alınmıştır. Bahsi geçen beş yetkinlik kümesi şu şekildedir:

- Öz Farkındalık
- Sosyal Farkındalık
- Öz Yönetim
- Sosyal İlişki Becerileri
- Sorumlu Karar Alma

Sosyal ve duygusal öğrenme sürecinde, öğrenciler açısından birçok riskli davranışın önlenebilir veya azaltılabilir olduğu görülmüştür (CASEL, 2015, s.1). Akademik öğrenme ve SDÖ'nün bir arada olduğu eğitim ve öğretim ortamlarında, öğrencilerin kalıcı öğrenmelerinin ve akademik başarılarının arttığı, problem çözme becerilerinin geliştiği, okuldan atılmaya neden olabilecek olayların azaldığı (madde kullanımı ve şiddet davranışları gibi) görülmektedir (Zins vd., 2001). Yapılan araştırmada, öğrencilerin duygusal durumlarının ve sosyal ortamlarının niteliğinin öğrenme süreçlerine etki ettiği, akademik tutumu (motivasyon ve çalışmaya bağlılık), davranışları (devam, çalışma alışkanlıkları, iş birlikçi öğrenme) ve performansı (notlar, test sonuçları ve konuya hakimiyet) da etkilediği görülmüştür (aktaran, SDÖ Akademi, 2015).

Yapılan çalışmaların bir çoğunun işaret ettiği üzere SDÖ'nün gerçekleştiği okul ortamlarının, öğrencilerin ve çalışanların sosyal ve duygusal yetkinliklerini geliştirmelerini sağladığı ve okul ortamını daha olumlu hâle getirdiği görülmüştür (Devaney ve Berg, 2016). Ayrıca, SDÖ süreçlerinin yürütüldüğü okuldaki öğretmenler, sosyal ve duygusal açıdan yetkin, öz ve sosyal farkındalığa, duygu ve davranışlarını yönetme becerisine, sorumluluk duygusuna ve sorumlu karar alma yeteneğine ve ilişki kurma becerilerine de sahiptir (Osher vd., 2017, s. 18).

Sosyal ve duygusal öğrenme programlarının nasıl yapılandırılacağı kadar hedef kitlesinin de kim olacağı oldukça önemlidir. Programın yapısına göre temelde üç hedef kitleden bahsedilebilir (Cohen, 2001: 11):

- 1) Öğrenme ve öğretme sürecine katılan tüm öğrenciler
- 2) Özel eğitime gereksinimi olan öğrenciler
- 3) Okuldaki tüm paydaşlar (öğretmen, idari personel ve veliler)

Bu uygulama rehberinde, sosyal ve duygusal öğrenme standartları altında yer alan hedeflerde farklı paydaş gruplarına odaklanılmıştır.

Standart 1 Öz Farkındalık

Öğrencilerin öz farkındalıkları desteklenir.

Öz farkındalık, kişinin güçlü ve zayıf yönlerini ve içinde bulunduğu durumda neler hissettiğini fark etme hâlidir. Öz farkındalık becerisinin öğrenciler üzerindeki etkileri üzerine yapılan çalışmalarda; öğrencilerin öz farkındalık seviyelerinin, mutluluk ölçeklerinden alınan skorlar, eğitime devamlılık ve yüksek sosyal ve profesyonel başarı ile bağlantılı olduğu gösterilmiştir (Berk ve Shanker, 2005). Bununla birlikte sadece öğrencinin değil, okuldaki tüm paydaşların öz farkındalık düzeylerinin yüksek olması önemlidir çünkü okuldaki her bir paydaşın kendi kişiliğini, güçlü ve zayıf yönlerini, değerlerini, inançlarını, motivasyonlarını, duygu ve düşüncelerini tam anlamıyla tanıması, iletişim becerilerinin gelişmesi açısından gereklidir. Öğrencilerin iletişim becerilerinin desteklenmesi, onların problem çözme becerilerini de (problemi farketme, probleme yüklediği anlamı görme, seçimlerini fark etme ve doğru karar alabilme) güçlendirecektir.

Duygularını tanımlayabilen, güçlü ve zayıf yönlerinin farkında olan, öz güveni gelişmiş bireylerden oluşan bir okul topluluğunda, sosyal ilişkiler olumlu yönde gelişir; güven, ilişkiler, motivasyon, saygı ve iş birliği aktif bir şekilde yürütülebilir. Kendi hislerinin farkında olan kişilerin karşısındakilerin duygu ve düşüncelerini anlama, yani empati kurma başarıları da yüksektir. Öz farkındalıkları yüksek öğrenciler, duygularını tanımlayabilir ve güçlü ve zayıf yönlerini tanıyabilir. Bu bağlamda farkındalık, öğrencilerin öz güven, öz yönetim ve empati kurmaları konusunda önemli bir beceridir. Tasarım odaklı düşünme metodolojisinin aktif olarak kullanılacağı MGA dersinde, bu beceriler çift yönlü desteklenecektir. Öz farkındalığı yüksek öğretmenlerin bulunduğu bir atölyede, derslerin verimliliğinin arttığı ve öğrenme-öğretme süreçlerinde yaşanan sorunların azaldığı görülmektedir çünkü güçlü ve zayıf yönlerinin, kendisine ve öğrencisine yönelik duygularının farkında olan öğretmenler, sınıf yönetimi konusunda da daha başarılı olmaktadır.

Standart 1'e ulaşılmasını kolaylaştıracak hedefler şunlardır:

Hedefler

- 1.1** Duygularını ifade edebilecekleri ortamlar sağlanır,
- 1.2** Duyguların davranışlar üzerindeki etkisini fark etmelerine yönelik faaliyetler yürütülür,
- 1.3** Güçlü ve zayıf yönlerinin farkına varmalarına fırsat tanınır,
- 1.4** Başkalarına yönelik duygularını, düşüncelerini ve davranışlarını düzenleme becerisi geliştirmelerine yönelik faaliyetler düzenlenir,
- 1.5** Öz güven ve öz yeterliklerinin geliştirilmesine destek olunur.

Aşağıda paydaşların öz farkındalık düzeylerinin artırılmasına yönelik örnek faaliyetler sunulmuştur:

- Okulun rehberlik servisi tarafından organize edilecek "iletişim becerileri atölyesi" ile öğrenci, öğretmen ve idarecilerin katıldığı karma bir grup oluşturulabilir. Atölye kapsamında katılımcıların, farklı durumlarda kendilerinin ve başkalarının neler hissettikleri ile ilgili farkındalıklarını artıracak etkinlikler gerçekleştirilebilir.
- Öğrencilerin ilgi alanları ve yetenekleri hakkında farkındalık kazanmalarına yönelik rehberlik hizmetleri, ölçme ve değerlendirme çalışmaları, mesleki rehberlik hizmetleri (kariyer günleri etkinlikleri gibi) yapılabilir. Özellikle, hayatlarının ne yönde ilerleyeceğini, nasıl iş başvurusu yapacaklarını düşündükleri bir dönemde, lise öğrencileri için gerçekleştirilecek kariyer günü etkinlikleri ve kişisel ilgi/yeteneklerini öne çıkaracak ölçme-değerlendirme çalışmaları (mesleki ilgi envanterleri gibi), öz farkındalıklarını artırarak karar verme süreçlerine yardımcı olacaktır. Kariyer günü etkinlikleri sayesinde farklı alanlardan uzmanlarla iletişim kurma şansı yakalayarak motivasyonları, güven ve aidiyet duyguları artacaktır.
- Günlük tutmak, öz farkındalık oluşturma çalışmalarında önemli bir yöntem; öğrencilerin kendi fikirlerini, duygularını, hedeflerini, deneyimlerini ve özlemlerini yansıtmalarının güçlü bir yoludur. Bu günlükler, doğrudan öğretim programlarına farklı şekillerde bağlanabilir. Örneğin, öğrenciler, bir roman okurken en sevdikleri karakterin yaşam deneyimlerini anlattıkları bir günlük tutabilirler. Bir başka örnek, tarih dersindeki öğrenciler, üzerinde çalışmakta

oldukları belli bir tarihsel dönemi, sanki kendileri yaşıyormuş gibi yansıtan bir günlük tutulabilirler. Benzer şekilde, öğrencilerin kendi otobiyografilerini yaratmalarını sağlamak da öz farkındalık oluşturmada etkili bir yoldur. Ancak bir otobiyografinin inşa edilmesinin birçok yolu vardır. Öğrenciler birlikte otobiyografik bir fotoğraf kolajı, bir video belgesel, bir dizi çizim veya çizgi film, bir müzikal (örneğin, kişisel önemi için açıklamalar içeren bir yılda bir şarkı) veya çok oyunculu dramatik bir oyun hazırlayabilirler (Armstrong, 2017).

Standart 2 Sosyal Farkındalık

Okuldaki tüm paydaşların sosyal farkındalıkları desteklenir.

Bu standart, bireylerin dâhil oldukları topluluktaki kişilerle empati kurabilmelerini ve onların perspektifinden bir bakış açısı geliştirmelerini; kendi davranışlarını şekillendirmek için sosyal ve etik normları anlama, aile, okul ve toplum kaynaklarını ve desteklerini tanıyabilme becerilerini işaret etmektedir (CASEL, 2015). Öz farkındalığı gelişmiş bireyler, sosyal farkındalık becerilerini geliştirerek toplumsal bir bakış açısı kazanabilir, kendi dışındaki dünyayı farkedebilir ve empati kurabilir (Damar, Sunder ve Niord, 2015, s.147).

Sosyal farkındalık becerisi, farklı özelliklere (cinsiyet, ırk, kültür, inanç vb.) sahip kişileri fark etmek, onlara saygı duymak, onlarla empati kurmak ve çeşitliliği kabul etmek açısından önemlidir.

Sosyal farkındalık, sınıf yönetiminin iyileşmesini ve öğrenmeye daha fazla zaman ayırmayı sağlar. Bu sayede öğrenciler okula her gün öğrenmeye hazır gelirler. Öğretmenler de öğrencilerinin sosyal ve duygusal ihtiyaçlarına yanıt vermek için daha donanımlı olmaya çabalarlar. Empatiye dayalı öğretimi ve uygulamaları benimseyen öğretmenler, daha etkin çalışırlar ve kurumlarına daha yüksek düzeyde bağlılık gösterirler. Çünkü bu okullardaki öğretmenler hak ettikleri güvenin, kaynakların ve anlayışın sunulduğu bir ortamdardır (Flowers ve Zakaras, 2017, s.3).

Sosyal farkındalık, okulda daha iyi davranış ve başarıya katkıda bulunabilir, toplum ve okul kaynaklarına katılımın artmasını sağlayabilir. Özellikle olumlu sınıf iklimi oluşturmada, daha iyi ilişkiler geliştirilmesi ve daha az riskli davranışlarda bulunulmasında sosyal farkındalığın etkisi görülmektedir. Bu da öğrencilerin öğrenmeye odaklanabilecekleri bir ortam yaratır. Benzer şekilde güçlü sosyal farkındalık gösteren öğrencilerin, akranlarıyla yapıcı iletişim kurdukları, çıkan çatışmaları çözebildikleri, ihtiyaç duyduklarında destek alabildikleri, duygusal sıkıntıya daha az eğilimli ve uyuşturucu, saldırganlık gibi riskli davranışlarda bulunma olasılığı daha düşük öğrenciler oldukları gözlemlenmiştir (LaRocca, 2017).

Standart 2'ye ulaşılmasını kolaylaştıracak hedefler şunlardır:

- 2.1** Farklılıklara saygı duydukları ve başkalarıyla empati kurmalarını destekleyen ortamlar yaratılır,
- 2.2** İhtiyaçlarını özgürce ifade etmek için uygun ortam yaratılır,
- 2.3** Olumlu sosyal davranışlar kazanmaları ve bu bağlamda davranışları desteklenir.

Aşağıda paydaşların sosyal farkındalık kazanmalarına yönelik örnek faaliyetler sunulmuştur:

- Tüm paydaşların sürece dâhil edileceği sosyal sorumluluk projeleri, öğrencilerin sosyal farkındalık becerilerinin gelişmesinde önemli role sahip olacaktır. Arkadaşlarıyla birlikte, öğretmenlerinin ve ailesinin de süreçte olduğunu gören öğrenciler, farklılıkları birer ötekileştirme olarak değil çeşitlilik olarak görmeye başlayacaktır.
- Öğretmenler, bireyleri birbirlerinden ayrı ve özel kılan özelliklerini öne çıkarıp, takdir ederek bireysel farklılıkların ne kadar değerli olduğunu gündelik ders pratiklerine yansıtabilirler.
- Öğrencilerin bir sorunu birlikte çözmeye çalışmaları, sosyal farkındalıklarını artıracak bir ortam sağlar; bu anlamda gerçekleştirilecek yaratıcı problem çözme atölyeleri, öğrencilerin hem iş birliği kurmalarını hem de farklı kişi ve fikirlere saygı duymalarını sağlayacaktır.

Standart 3 Öz Yönetim

Okuldaki paydaşların öz yönetim becerileri desteklenir.

SDÖ'nün ilk standardında öz farkındalık becerisi gelişmiş bir bireyin sahip olduğu en temel özelliğin, duygularının farkında olması olduğu belirtilmişti. Olumlu davranış ve tutumların kazanılmasında kişinin yalnızca duygularının farkında olması yetmez; aynı zamanda bu duyguları yönetebilmesi ve yönlendirmesi de gerekir (CASEL, 2015). Öz yönetim becerisi en genel tanımla bireyin duygu, düşünce, davranış ve dürtülerini kontrol edebilme becerisidir. Bu beceri, bireylerin sorunlar karşısında yeterli düzeyde kendini kontrol edebilmesini, hedef belirleyebilmesini, belirlediği hedefler doğrultusunda kendini yönetebilmesini ve sorumluluklarını organize edebilmesini kapsar.

MGA derslerinde geliştirilmesi hedeflenen becerilerden biri de öğrencilerin grup çalışmalarına katılması ve kendilerini grup içinde yazılı ve sözlü ifade edebilmeleridir. Bu çalışma ortamı içinde tekrar eden davranış problemlerinin (saldırganlık, hırçınlık, yalan söyleme vb.) hazırlanacak destek programları ile ortadan kaldırılması hedeflenmelidir.

Duygularını yönetebilen bireyler kendilerini kısıtlayan duygularla başa çıkmanın, hatta onları yararlı bir şekilde yönlendirmenin yollarını bulabilirler. Öz yönetimi yüksek bireyler uyumlu, iyimser, kendilerini motive edebilen ve inisiyatif kullanabilen kişilerdir (Uşaklı, 2017). Bir birey; duygu, düşünce ve davranışlarını değişen koşullara uydurabilirse karşılaştığı zor koşullarda esnek davranabilir.

Öz yönetim becerisi gelişmiş bir bireyin motivasyonunun yüksek olması, tutarlı iş yapabilmesi, inisiyatif alabilmesi, hatalı genellemelerden kaçınması beklenir. En basit örneğiyle öz yönetim sahip yöneticilerin olduğu bir okulda kişisel mücadeleler azalır, dolayısıyla verimlilik artar. Davranışları yönetme sorumluluğu yöneticilerden öğretmenlere, onlardan da öğrencilere geçer (Briesch ve Chafouleas, 2009). Öz yönetim stratejilerinin temelindeki kavramlar bu stratejilerin kullanılabileceği pek çok alana, özellikle de sınıf/atölye içi dinamiklere katkıda bulunur.

Standart 3'e ulaşılmasını kolaylaştıracak hedefler şunlardır:

Hedefler

3.1 Tekrar eden davranış problemlerini önlemeye ve çözmeye yönelik faaliyetler yürütülür,

- 3.2** Tekrar eden davranış problemleri olan öğrencilere bireysel destek programı uygulanır,
- 3.3** Öz motivasyon becerileri desteklenir,
- 3.4** Kısa ve uzun vadeli hedeflerini belirlemelerine destek olunur,
- 3.5** Sorumluluklarının önceliklerini ve önemini gözeterek öz düzenleme yapmaları desteklenir.

Aşağıda paydaşların öz yönetim becerisi kazanmalarına yönelik örnek faaliyetler sunulmuştur:

Okul rehberlik servisi saldırganlık, hırçınlık veya yalan söyleme gibi davranışların bir ya da birkaçını sergileyen öğrencilerle birebir görüşmeler düzenleyebilir. Görüşmeler sırasında öğrencinin fikirlerine saygı gösterilmelidir. Öğrencinin, fikirlerinin dinlendiğini farketmesi ve böylelikle kendisini değerli hissetmesi bile istenmeyen davranışların ortadan kaldırılmasına yardımcı olabilir. Böylece davranış problemi olan öğrencilerin izlenmesi ve gerekli müdahalelerin yapılması sağlanabilir.

Standart 4 **Sosyal İlişki Becerileri**

Okuldaki tüm paydaşların sosyal ilişki yönetme becerileri desteklenir.

Sosyal ilişki becerileri, toplumdaki bireyler arasında sağlıklı ve sağlam ilişkiler oluşmasını sağlayan beceriler bütünüdür. Bir ya da birden çok kişiyle iş birliği yapabilmek, oluşabilecek kriz durumuyla başa çıkabilmek, güven ve saygı temelli, etkili ilişkiler kurabilmek bu beceriler arasından öne çıkar. Bireyin içinde bulunduğu topluma uyum sağlaması, diğer bir ifadeyle toplumun etkin bir üyesi olabilmesi için sosyal gelişimini sağlıklı bir biçimde tamamlaması gerekir. Sosyal becerilere sahip olan bireyler, dâhil olduğu topluluğun bir üyesi, bir parçası gibi hissedebilir; toplumsal sorumluluklarını yerine getirebilir.

MGA dersi içerikleri ve uygulama alanları ile ulaşılmak istenen hedeflerden birinin de olumlu bir okul ikliminin yaratılması olduğundan bahsedilmişti. Okul iklimini, doğrudan okuldaki ilişkilerin kalitesi olarak tanımlayan araştırmalar mevcuttur (Loukas, Suzuki ve Horton, 2006). Bunu destekler şekilde Bursalıoğlu da örgütü, üyeleri arasındaki ilişkilerin örgüsü olarak tanımlar (1982). Okul örgütü, okul paydaşlarının oluşturduğu sosyal bir sistemdir ve bu örgütteki insan ilişkileri büyük önem taşır. Öğrenciler, öğretmenler ve okul personeli arasındaki kişisel ilişkilerin kalitesi okul iklimini doğrudan etkilemektedir. Bu ilişkilerin altında yatan süreçleri veya mekanizmaları anlamak, okul ortamını iyileştirmek ve etkili müdahaleler geliştirmek için kritik öneme sahiptir (Loukas 2007).

Paydaşların birbirleriyle olan ilişkileri; sosyal, duygusal ve bilişsel gelişimlerine katkı sağlarken okula duydukları aidiyet duygusu, güven, iş birliğine dayalı çalışma isteği ve motivasyonlarına da etki ederek okul ikliminde belirleyici bir rol üstlenir. Olumlu iklim geliştirebilen okullarda ilişkilerin karşılıklı (çift yönlü) zenginleştiği ortaya çıkmıştır. İletişimin açık olması, paydaşların okuldaki süreçlerden haberdar olması bu ilişkileri sağlamlaştırır.

Standart 4'e ulaşılmasını kolaylaştıracak hedefler şunlardır:

Hedefler

- 4.1 Etkili iletişim içinde olmaları desteklenir,
- 4.2 Ortak fayda sağlamak için sosyal katılımları ve iş birlikleri desteklenir,
- 4.3 Sosyal ilişkilerinde güven, karşılıklı saygı ve şeffaflık önemsenir,
- 4.4 Kriz durumuyla başa çıkabilecek sosyal becerileri geliştirilir,
- 4.5 Okuldaki tüm paydaşlar, birbirlerinin duygu ve davranışlarının sebepleri/sonuçları ile ilgili çözüm üretme konusunda inisiyatif alırlar.

Aşağıda paydaşların sosyal ilişki becerisi kazanmalarına yönelik örnek faaliyetler sunulmuştur:

- Öğretmenler, sınıf kurallarına uymakta zorluk çeken öğrencilerle birlikte kuralları gözden geçirmek ve bir orta yol bulabilmek için bir toplantı organize edebilirler. Bu toplantı, öğrencilerin kendilerini ifade edebilmelerini kolaylaştırmak için okul kantini, bahçesi gibi bir ortamda da gerçekleştirilebilir.
- Öğretmenler, öğrencilerinin evlerine, temel hedefi okul-ev arasında birliktelik sağlamak olan ziyaretler gerçekleştirebilir. Düzenlenecek ev ziyaretleri aile, öğrenci ve öğretmen ilişkilerini kapsayan sosyal katılıma fayda sağlayabilir.
- Okul yöneticileri, haklı ve haksız belirleyen hakem rolünü üstlenmek yerine, tarafların kendini ifade etmesine ortam sağlayan, uzlaşmacı bir rol üstlenebilir.

Standart 5 Sorumlu Karar Alma Becerisi

Okuldaki paydaşların sorumlu karar alma becerileri desteklenir.

Sorumlu karar alma becerisi; dürtüsel ve tepkisel karar vermek yerine bireyin, alacağı kararın sonuçlarını, sahip olduğu değerleri düşünerek karar verebilmesini ifade eder (CASEL, 2015). Diğer bir deyişle sağduyulu karar vermek, alacağı kararın sonuçlarını düşünerek gerçekçi davranmak olarak da tanımlanabilir. Sorumlu karar alma becerisi, bireyin bir değerlendirme yaparak ve sorumluluk üstlenerek verdiği kararı uygulayabilme becerisini ifade etmektedir (Elias vd., 2006, s.10). Genel olarak sorumlu karar verme becerisi; problemi tanımlamayı ve durum değerlendirmesi yapabilmeyi, problem çözmeyi, problemin sonuçları hakkında değerlendirme yapabilmeyi ve problem çözümünde kişisel, ahlaki ve etik sorumlulukları almayı içermektedir (Zins vd., 2007). Sorumlu karar alma becerisi, bireylerin aldıkları birçok kararda farkındalıklarının artmasını desteklerken karşılaştıkları problem durumlarıyla başa çıkabilmelerine de olanak sağlamaktadır. Norris'e göre özellikle öğrencilerin karar verme ve problem çözme becerilerinin geliştirilmesi, onların amaçlarını düzenlemelerine, sonuca dayalı düşünmelerine ve ayrıca çatışma, stres ve gündelik yaşam zorlukları ile baş etme becerilerinin gelişmesine katkı sağladığı için, SDÖ etkililiklerinin okullarda yer alması gerekmektedir (aktaran Totan, 2011).

Standart 5'e ulaşılmasını kolaylaştıracak hedefler şunlardır:

Hedefler

- 5.1** Karşılaştıkları bir problemi nedenleri ile birlikte tanımlayabilme becerileri desteklenir,
- 5.2** Alacakları kararların, deneyimlerinin ve eylemlerinin olası sonuçlarını düşünerek hareket etme becerileri desteklenir,
- 5.3** Bir problemin çözümüne yönelik inisiyatif almaları teşvik edilir,
- 5.4** Etik ilkelere göre davranmaları ve karar vermeleri teşvik edilir.

Aşağıda paydaşların sorumlu karar alma becerisi kazanmalarına yönelik örnek faaliyetler sunulmuştur:

- Tasarım odaklı düşünme atölyeleri kurmak, hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin belirli sorun alanlara yönelik yaratıcı çözümler üretmelerine alan açacaktır. Bununla birlikte tasarım odaklı düşünme yaklaşımının temel prensipleri olan iş birliği yaparak çözüm üretmek, hata yapmaktan korkmamak, ortak bir hedefe yönelik çalışmak ve insan odaklı olmak, MGA dersinin hedefleriyle de örtüşmektedir.
- Okulda kurulacak arabuluculuk sistemi sayesinde de öğrenciler, bir çatışma durumunu inisiyatif olarak iş birliği içinde çözebileceklerdir. Bu süreçte sorumlu karar alma becerilerine ek olarak öğrencilerin öz güvenleri, öz yönetimleri, öz saygıları, ilişki becerileri, iş birlikleri de gelişecektir*.

***Okuma Önerisi:** Feridun Balcı'nın anlaşmazlık çözümü ve akran arabuluculuğu hakkındaki makale ve kitabından faydalanabilirsiniz.

- Okulda bu süreçleri takip edecek öğretmen, öğrenci, yönetici, yardımcı personel ve velilerden bir ekip oluşturulması, hem öğrencilerin hem de diğer paydaşların sorumlu karar alma becerilerini geliştirecektir. Okulun bütün paydaşlarının katılım sağlayacağı Okul iklimi çalışmaları içinde öğrenciler, kendi seslerini duyurma, okulları ve kendileri ile ilgili fikirlerini tartışma, inisiyatif alma ve kararlarını uygulama fırsatı bulacaklardır. Oluşturulacak bu ekip için yaratılacak çalışma ortamında, tüm iç mekanizmaların çalıştığı örnek bir mikro iklim ortamının oluşturulması, genel olarak okuldaki iklimi olumlu yönde etkileyecektir.

Bölüm 3

MGA Dersi Öğrenme Birimlerinin İşlenişine Yönelik Pedagojik İpuçları

Bu bölüm, iki kısımdan oluşmaktadır: İlk bölümde MGA dersi ve dersin uygulama alanlarında öğretmenleri bekleyen fırsatlar ve zorluklara dair izlenim ve öneriler yer almaktadır. İkinci bölümde ise dersin amacı, hazırlık süreçleri ve işleniş ile ilgili pedagojik ipuçları yer almaktadır.

3.1 Fırsatlar ve Zorluklar

Mesleki gelişim atölyesi dersinin güncellenen yeni öğretim programı çerçevesinde geliştirilen bu uygulama rehberi; öğretmenlerin mesleğe adım attıkları ilk günden itibaren devam eden sistematik öğrenme alışkanlıklarını desteklemek amacıyla hazırlanmıştır. Endüstriyel ilişkilerin ve araçların, teknoloji marifetiyle hızla değişmesi; toplumsal, kültürel ve ekonomik ihtiyaçlara cevap verebilecek nitelikte insan gücünün yetiştirilmesi; öğretmenlerin sistematik öğrenmelerini meslek hayatları boyunca sürdürmeleri ile de doğrudan bağlantılıdır. Aksi takdirde oluşacak durağanlık, eğitimi hem öğretmenler hem de öğrenciler açısından aynı ödevlerin, konuların ve tartışmaların sürekli tekrarlandığı, katı, sabit ve gelişimden uzak bir hâle getirecektir.

Öğretmenlerimiz, MGA dersi kapsamında yeni yüzyıl becerilerine odaklanan öğrenme süreçleri ile ilgili ön çalışmalarını yaparken daha çok düşünmek ve çalışmak gerektiğini göreceklerdir. Ancak bu kıymetli zamanın öğrencilere kazandırılacak beceriler ve yeni öğrenme fırsatları açısından kritik ve gerekli olduğu hatırlanmalıdır.

Uygulamaya yönelik pedagojik ipuçlarının yer aldığı bu rehberin oluşturulması sürecinde ilk defa tecrübe edilecek sınıf içi uygulamaları kolaylaştırmak için atılacak gerekli adımlara detaylı bir şekilde değinilmiştir. Ancak her okulun kendi dinamikleri olduğu gerçeğinden hareketle bu uygulama rehberi yoluyla öğretmenler, kendi uygulamalarındaki zayıf ve güçlü yönleri test ederek bulabilirler.

Burada uygulamalara rehberlik etmesi amacıyla standart adımlar yazılsa da uygulamaları mekanik olmaktan çıkaracak asıl yöntem, sınıftaki iletişim akışının ve iç dinamiklerin temel alınması olacaktır. Bu akış, aslında "empati" denen süreci yani uygulamalar sırasında hem öğretmenin kendi duygu ve ihtiyaçlarını gözeterak atacağı adımları hem de öğrencilerinin duygu ve ihtiyaçlarını gözlemleyip dinleyerek dikkate almasını kapsamaktadır. Bu durum, hem etkinliklerin uygulanması sırasında hedeflenen grup çalışması, öz güven, motivasyon, problem çözme, kendini ifade etme gibi becerilerin izlenmesi hem uygulama adımlarını rahatça takip edilebilmesi ve ilk defa uygulanacak faaliyetlerle ilgili "güven" duygusu içinde hareket edilebilmesi açısından önemlidir. Aşağıda, bazı adımlar özetlenmiştir.

- Rehberdeki adımlar, öğretmen tarafından iletişimi ve etkileşimi öne alan bir şekilde yürütüldüğünde öğrenci katılımı daha verimli ve keyifli bir hâle gelecektir. Öğrenci katılımı, uygulamalar açısından çok önemlidir zira öğrenme, bireysel bir faaliyettir ve sınıflar farklı öğrenme hız ve biçimlerine sahip farklı öğrencilerden oluşmaktadır.

- Bu rehberde tanımlanan adımların verilme amacı, öğretmen ve öğrencinin pasif bıraktığı bir akış yaratmak değildir. Böyle bir yanılgı, beklenenin tersine, sınıf içi kontrolün güçleşmesine ve karşılıklı etkileşim ve iletişim temelli yürütülmesi hedeflenen faaliyetlerin işlevsiz kalmasına neden olacaktır.
- Rehberdeki uygulama adımlarının verilme sebeplerinden biri, müfredattaki diğer faaliyetler gibi, sınıf içi bireysel farklılıkların dikkate alındığı bir yapı için yol gösterici olmasıdır. Yeni yüzyıl becerilerine odaklı hedef kazanımların faaliyetlere gömülü olarak verilmesi, müfredatta verilen kazanımların bütün öğrencilere kendi öğrenmelerine uygun olarak kazandırılmasını sağlayacak, diğer yandan da öğretmenlerin müfredatın zamanında yetiştirilmesi konusunda yaşadıkları sıkıntıları azaltacaktır.
- Rehberde yer verilen materyal ve etkinlik süreleri, yazılı ve yazılı olmayan kaynakların en verimli hâliyle kullanılmasını kolaylaştıracak şekilde planlanmıştır. Ancak farklı okul/sınıf dinamiklerinden kaynaklanan malzeme, materyal ve süre kısıtlılığı bir sorun değildir; aksine, öğretmenlerin ve öğrencilerin yaratıcılığı için bir fırsattır. Özellikle bazı süreçlerin öğrencilerin yaratıcılığına bırakılması, imkânlar dâhilinde sunulacak bir malzeme listesi arasından seçim yapmalarına imkân verilmesi, sınıftaki dinamik yapıyı destekleyecektir.
- Kimi zaman uygulanmak istenen etkinliğe dair akıldaki plan ve öğrencilerin bulunduğu durum arasında uçurum varmış gibi hissedilebilir. Bu durumda, sınıftaki bu uyumsuzluğun nedenlerini düşünmek (belki öğrencilere fikirlerini sunmaları için ilk defa fırsat tanınıyor olması, hangi sırayla konuşacaklarını bilememeleri gibi sebeplerden), zorlukları belirlemeye ve dersin yürütülmesi sırasında öğretmene (hangi adımda hangi stratejinin uygulanması gerektiği konusunda) rehberlik edebilir. Örneğin, bir etkinliği uygulamak için sınıfta geliştirilmesi gereken bir davranış olup olmadığına bakılabilir. Bir sınıf anlaşması yapmak, herkesin en az bir kere söz alması ve fikrini söylemesi gibi kriterler belirleme yoluna gidilebilir.

Öğretmenler, bu rehberdeki etkinlik ve uygulamaları kullanarak mevcut sistem içinde değişim elçilerine dönüşebilirler. Mesleki ve kişisel olarak yeniliğe istekli ve açık öğretmenler; değişen ve kendisiyle birlikte her şeyi değiştiren yeni bir yüzyılın eşliğinde, tüm zorluklara rağmen umutsuz, yorgun, küskün bir biçimde olan biteni izlemekle yetinmeyeceklerdir. Tıpkı Gandhi'nin dediği gibi; "Dünyada görmek istediğin değişimin kendisi ol."

3.2 Öğrenme Birimleri İçin Uygulama Notları

Bu bölümde öğrenme birimlerindeki konu başlıklarını takip ederken önerilen ders akışları; dersin amacı, dersin hazırlığı ve ders işleniş ile ilgili pedagojik ipuçları başlıkları altında sunulmuştur. Ancak her okulun/sınıfın kendi iklimine/dinamiklerine sahip olduğu ve zamana/mekâna bağlı değişkenlerin olduğu unutulmamalıdır. Bu açıdan, öneriler doğrultusunda bu dersin öğrenme tasarımını en iyi şekilde yapacak olanlar, öğretmenlerdir.

Ders akışlarına geçmeden önce, MGA ders kitabının genel yapısı incelenmelidir. MGA ders kitabı; ders öncesi, sırası ve sonrasında kullanımı kolaylaştırmak üzere bölümler hâlinde tasarlanmıştır. Kitap, ders öncesinde öğrencilere araştırma odakları/merakları sunarken ders sırasında sınıftaki etkinliklere, kavramsal tartışmalara odaklanmaktadır. Ders sonrası çalışmalarda da klasik ödev mantığının dışına çıkarak öğrencilerin bildikleri ve öğrendikleri üzerine yansıtıcı düşüncelerine alan açmak amaçlanmıştır. Bölümler şu şekildedir:

Araştır ve Düşün bölümünde verilen, merak uyandıran ve konuya hazırlayıcı soruları öğrencilerin ders öncesinde konuya ilişkin araştırmalar yapabilmeleri için kullanıp onların ders ile ilgili merak ve motivasyonlarını arttırabilirsiniz.

Mesleğe Hazırlanıyorum bölümü, derslerdeki konu ve uygulamaların meslek hayatındaki karşılığını özetleyen açıklamalar içermektedir. Meslek erbabı olmaya aday öğrencilerinizin gerçek hayatla bağlantı kurmalarını kolaylaştırmak için bu açıklamalardan faydalanabilirsiniz.

Göster Kendini bölümünde verilen soruları, ders sonunda öğrencilerin kendi öğrenmeleri üzerine düşünecekleri bir bireysel değerlendirme aracı ya da ödev olarak kullanabilirsiniz.

Bunları Biliyorsunuz bölümünde konuya dair ilginç bilgiler yer almaktadır. Bu bilgileri, ilgili konuya temel oluşturmak ya da ilgi çekmek amacıyla kullanabilirsiniz.

İzle ve Düşün bölümünde video önerileri bulunmaktadır.

Merak Ediyorum bölümündeki açıklamaları, öğrencilerden duymaya aşına olduğunuz "Bu benim ne işime yarayacak?" sorusuna somut yanıtlar oluşturmak için kullanabilirsiniz.

Etkinlik Zamanı bölümü öğrencilerin iş başına geçerek, deneyerek, tartışarak, keşfederek, alıştırma ve araştırmalar yaparak konuyla ilgili yapacakları tüm çalışmaları içermektedir.

Bilginin Peşinde başlığı, araştırma önerileri içermektedir. Özellikle konuya ilgisi ve merakı yüksek öğrencilerinizi bu şekilde detaylı araştırmaya sevk edebilirsiniz.

Yeni Göreviniz

Yeni Göreviniz bölümünde öğrencilerin bilgi ve becerilerini kullanarak yapabilecekleri, onları bir sonraki derse hazırlayacak etkinlikler bulunmaktadır. Bu nedenle sürekliliği ve takibi sağlamak amacıyla her dersi yeni bir görev ile sonlandırabilirsiniz.

3.3 Öğrenme Birimleri

*Hedefe giden farklı yollar vardır.
Öğretmenin rolü, bu yolları
öğrencilerin düşünceleri ile açmaktır.*

“

Ahlaki
iyiliğin
en önemli
aracı
hayal
gücüdür.

”

Percy Bysshe Shelley

3.3.1 Ahilik ve Meslek Etiği

3.3.1.1 Öğrenme Biriminin Genel Amacı

Ahilik ve Meslek Etiği öğrenme biriminin temel amacı; öğrencilerin hem iş hem de özel hayatlarında başarılı, mutlu ve üretken olabilmeleri için mesleklerini icra ederken, iletişim kurarken, plan yaparken, fikir sunarken ve problem çözerken etik ilkelere göre hareket etmelerini sağlamaktır. Çünkü günümüzde iş ahlakı normlarına olan ihtiyaç, gün geçtikçe artmaktadır. Bu amaç çerçevesinde, Ahilik ve Meslek Etiği öğrenme birimine ait derslerle öğrencilerin ilk önce okulda sınıf arkadaşlarıyla ve öğretmenleriyle kurdukları iletişimlerde uymaları gereken kural ve ilkeleri benimsemeleri, sonrasında ise verilen problemler doğrultusunda ahilik ve meslek etiğine uygun çözüm fikirleri üretmeleri beklenmektedir.

Ahilik ve Meslek Etiği öğrenme birimindeki etkinlikler şu şekilde tasarlanmıştır:

- **Temel okuryazarlık** açısından kuralların gerekliliği ve işlevi, ahilik ve meslek etiği, ahilik ilkeleri, meslek kuruluşları ve ahiliğin tarihsel gelişimi konularını öğrenmelerini sağlamak
- **Sosyal ve duygusal beceriler** açısından iletişimde karşılaşılan engelleri anlama, iş birliği içinde çalışma, kendini yazılı ve sözlü ifade etme, etik ilkelerin katkılarını anlamak
- **Üstbilişsel beceriler** açısından problemi tanımlama, eleştirel okuyarak analiz etme, problemin olası nedenlerini araştırma, çözüm yolları araştırma, çıkarımda bulunma becerilerini desteklemek

3.3.1.2 Öğrenme Birimi Kazanım İçerik Tablosu

Ahilik ve Meslek Etiği öğrenme birimi kapsamındaki derslerde hedeflenen kazanımlar ve bunlara ayrılacak süreye ilişkin tablo aşağıdaki gibidir.

Dersler	Temel Okuryazarlık			Sosyal ve Duygusal Beceriler				Üstbilişsel Beceriler				Süre/ Ders Saati	Oran (%)
	1.1.1	1.1.2	1.1.3	1.2.1	1.2.2	1.2.3	1.2.4	1.3.1	1.3.2	1.3.3	1.3.4		
1. Meslek Etiği ve İletişim	x				x	x	x	x		x	x	2	8,33
2. Ahilik ve Ahilik İlkeleri		x	x	x	x	x		x	x	x	x	2	
3. Meslek Etiğine Uygun Problem Çözme		x			x	x		x	x	x	x	2	

Bu tablo T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının yayınladığı öğretim programı esas alınarak yapılmıştır. Bu yıllık planda Ahilik ve Meslek Etiği öğrenme birimi için ayrılan toplam eğitim öğretim haftası 3 haftadır (% 8,33). Yukarıda verilen kazanım numaraları ve başlıkları, öğretim programında yapılan maddeleme sistemi esas alınarak yapılmıştır. Bu dersin kazanımlarının tamamına 104. sayfadan erişebilirsiniz.

3.3.1.3 Öğretimi Kolaylaştırıcı Pedagojik İpuçları

3.3.1.3.1 Meslek Etiği ve İletişim

Dersin Amacı

Öğrencilerin, iletişim engellerini deneyimleyerek sınıf içinde dikkat etmeleri gereken kurallara karar vermelerini sağlamaktır.

Ders İşlenişi ile İlgili Pedagojik İpuçları

- “Okul Seçimlerine Hazırlanıyoruz!” başlıklı etkinlikte (Ö. K. s. 17-19), öğrencilerden, okuldaki öğrenci temsilciliği seçimine grup olarak aday olduklarını düşünmeleri ve bu seçim için öğretmen ve sınıf arkadaşlarıyla paylaşmak üzere 2 dakikalık bir konuşma metni hazırlamaları beklenmektedir. Bu seçim konuşmalarından önce somut örnekler üzerinden ikna edici bir vaadin özelliklerini (örneğin ihtiyaçları esas alması, gerçekleştirilebilir olması, çözüm önerileri içermesi) sınıfça tartışınız (Ö. K. s. 17). Örneğin, eğer sınıflarda perde olmamasından dolayı sıkıntılar yaşıyorsa bu ihtiyaçtan hareketle “Her sınıfta perde olacak.” gibi bir vaatte bulunmanın seçim konuşmasını daha ikna edici yapacağından bahsedebilirsiniz. İhtiyaca yönelik olmasının yanı sıra sunulan vaatlerin gerçekleştirilebilir nitelikte olmasının da önemli olduğunun altını çizin. Örneğin, öğrenciler okulda havuz olmasını bir ihtiyaç olarak hissedebilirler. Böyle bir durumda “Eğer bir aday size *okula bir havuz yaptırma* vaadinde bulunsaydı, ona oy verir miydiniz?” gibi sorular yönelterek öğrencilerin, ihtiyaç temelli bir konuşmanın tek başına ikna edici olmadığını fark etmelerini sağlayınız. Bu örnekten yola çıkarak sınıflara perde yaptırma vaadini okul aile birliği fonunu kullanarak ya da kermes yaparak gerçekleştirmek gibi uygulanabilir çözüm önerileri ekleyerek daha iyi hâle getirebileceklerini belirtiniz. Böyle bir sınıf tartışmasının yapılması, sürecin sorunlu davranışlardan uzak ve etkili biçimde yürütülmesine katkı sağlayacaktır.
- Öğrenci kitabı sayfa 18’de grup olarak okul seçimi konuşmalarında nelere dikkat edeceklerini belirledikten sonra bütün grup temsilcilerinin sınıfın dışına çıkması istenmektedir. Bu öğrencilerin sınıf dışında dikkat etmesi gereken hususlar, öğrenci kitabının 18. sayfasındaki görev kartında yazılı olarak ifade edilmesine rağmen sorunlu davranışları önlemek adına bu hususların sözlü olarak da ifade edilmesi faydalı olacaktır. Bu bağlamda, sınıf dışında bekleyecek öğrencilere, içeri girdiklerinde yapacakları konuşmanın dinleyiciler tarafından dikkatle dinlenip dinlenmeyeceğini bilmediklerini bu yüzden sınıfa çağrılana kadar dinleyicilerin dikkatlerini konuşmaya çekmek için bir strateji belirlemelerini isteyiniz. Öğrencilerinize, dinleyicilerin ilgisiz kalması, vaatlerine inanmamaları gibi istenmeyen durumlar karşısında dinleyicilere fiziksel olarak müdahale etmemeleri gerektiğini hatırlatınız.
- Okul seçimleri için konuşma yapacak öğrenciler sınıf dışındayken dinleyici öğrencilere, arkadaşlarının konuşmaları sırasında aşağıda verilen iletişim engellerine göre rol yapmalarını söyleyiniz. Dinleyici rolündeki öğrencilere verilen iletişim engellerini, konuşmacı gruba net olarak yansıtacakları şekilde hareket etmeleri gerektiğini belirtiniz. Dinleyici gruba aşağıdaki iletişim engellerini sırayla belirtiniz:
 - 1. grubun temsilcisi konuşma yapacağı sırada *herkes uyusun.*
 - 2. grubun temsilcisi konuşma yapacağı sırada *kimse konuşana bakmasın.*
 - 3. grubun temsilcisi konuşma yapacağı sırada *herkes yanındaki arkadaşıyla konuşsun.*
 - 4. grubun temsilcisi konuşma yapacağı sırada *herkes telefonuyla ilgilensin/başka bir şeyle ilgilensin.*

- Yukarıda belirtilen iletişim engellerini ve sayısını sınıf ihtiyaçları ve koşullarını düşünerek değiştirebilirsiniz. Örneğin, ders süresince uyumaktan ziyade konu ile alakasız soru sormak sınıfta sıklıkla karşılaşılan bir iletişim problemi ise dinleyici öğrenci grubuna "uyumak" rolü yerine "konu ile ilgili alakasız soru sormak" rolünü verebilirsiniz.
- "*Okul Seçimlerine Hazırlanıyoruz!*" başlıklı etkinlikte, dinleyici öğrenci gruplarının sergiledikleri iletişim engelleri yüzünden sınıf içinde büyük bir hareketlilik ve yüksek ses olabilir. Bu beklenen durumun aşırıya kaçmasının önüne geçmek için dinleyici gruba, iletişim engeli yönergesini vermeden önce, bir role bürüneceklerini ve "Rolden çıkın." komutunu duyduklarında herkesin sessiz konuma geçmesi gerektiğini hatırlatınız. Bazı öğrenciler, dinleyici grubun yansıttığı iletişim engelini deneyimlerken bu durumu kişisel algılayıp sınıf arkadaşlarına olumsuz tepkiler verebilir. Böyle bir durumla karşılaşılması için bu görevin dinleyici gruba öğretmen tarafından verildiğinin altını çiziniz.
- "*Okul Seçimlerine Hazırlanıyoruz!*" başlıklı etkinlikte, dinleyici öğrenci grubuna, iletişim engellerinden sonra "iyi bir dinleyici" olma rolünü de veriniz. Öğrencilerin "iyi bir dinleyici" rolünü etkili bir şekilde yapmalarını desteklemek için iyi bir dinleyicinin özellikleri hakkında kısa bir sınıf tartışması yürütebilirsiniz. Bu bağlamda öğrencilerle, dikkat dağıtan şeylerden uzak durmanın, empati kurmanın, konuşulan konuya ilgi göstermenin, yüzeysel değil irdelleyici sorular sormanın, konuşan kişinin sözünü kesmemenin veya konuyu değiştirmemenin jest, mimik ve tonlamalara dikkat etmenin iletişim kurmadaki önemi hakkında konuştuğunuzdan emin olunuz.
- "*Sınıf Anlaşmamız*" başlıklı etkinlikte (Ö. K. s. 20), öğrencilerden, "*Okul Seçimlerine Hazırlanıyoruz!*" başlıklı etkinlik deneyimlerinden hareketle sınıfta uyulması gereken kuralları hep birlikte belirlemeleri beklenmektedir. Bu bağlamda, sınıf kurallarını oluştururken olumlu ifadeler kullanıldığından, kuralların gözlenebilir davranışlarla ilişkilendirildiğinden, makul sayıda kural belirlendiğinden, oluşturulan kuralların okul kuralları ile tutarlı olduğundan ve kuralların uygulanıp uygulanmadığının nasıl takip edileceğinin planlandığından emin olunuz.
- Sınıf kurallarının öğretmen tarafından belirlenmesinden ziyade sınıf ile birlikte oluşturulması, bu kuralların benimsenmesine büyük katkı sağlayacaktır. Fakat öğrencilerle birlikte oluşturulmuş bile olsa birtakım sınıf kuralları, takip edilmediği takdirde işlevselliğini yitirir. Bu yüzden kuralların benimsenmesini sağlamak için aşağıdaki hususların* dikkate alınması önemlidir.
 - Kuralların tartışılması ve belirlenmesi için yeteri kadar zaman ayırınız.
 - Her bir kuralın amacının ne olduğunu açık ve net bir şekilde ifade ederek öğrencilerin aklındaki "Bu benim ne işime yarayacak?" sorusuna yanıt bulmalarını sağlayınız. Ayrıca kuralların yararlarını açıklayarak öğrencilerin kurallara uyduğunda nasıl bir sınıf ortamı ile karşılaşacaklarını anlamalarını sağlayınız.
 - Kuralları, farklı duylara hitap edecek şekilde (söyleyerek, göstererek, canlandırarak ve tartışarak) sunarak tüm öğrencilerin anlamalarını sağlayınız.
 - Kuralların nasıl uygulanacağını ve/veya hangi durumlarda uygulanamayacağını (örneğin, geziler, konuk konuşmacıların sınıfa gelmesi, sınıf eğlenceleri veya afet, salgın, savaş hâli gibi acil ve kriz durumları) öğrencilerin görüşlerini alarak tartışınız.
 - Öğrencilerin kuralları pekiştirmesi için kuralların uygunluğunu ve uygulanmasını farklı zamanlarda gözden geçiriniz (örneğin sınıfa yeni bir öğrencinin katılması, kuralların ciddi bir şekilde ihlal edilmesi, kurallara uyulmasından dolayı olumlu şeylerin gerçekleşmesi)*.

***Okuma Önerisi:** Sınıf kuralları ve uygulama adımlarına dair daha detaylı bilgiye ulaşmak için Öğretmen Akademisi Vakfı (2009) tarafından hazırlanan Öğrenen Lider Öğretmen Eğitim Programı kitabından faydalanabilirsiniz.

- Sınıf anlaşmasının öğrencilerin her zaman gözlerinin önünde bulunmasını sağlamak için anlaşma maddelerini asetat kağıdına veya büyük bir boş kâğıdına okunaklı bir şekilde yazabilir ve imzalandıktan sonra sınıf duvarına asabilirsiniz.

3.3.1.3.2 Ahilik ve Ahilik İlkeleri

Dersin Amacı

Öğrencilerin, hikâyelerden yola çıkarak ahilik ve meslek etiği ilkelerini kavramalarını sağlamaktır.

Dersin Hazırlığı

- Ahilik ve ahilik ilkeleri dersinden önce MGA kitabı sayfa 27, 29 ve 31'deki tüm meslek etiği hikâyelerini dikkatlice okuyarak her bir hikâyede öğrencilerin tartışmasını istediğiniz ahilik ilkelerini belirleyiniz. Örneğin, birinci hikâyede, öğrencilere "Alışverişin hemen arkasından atın hastalanması satıcının dürüst olmadığını gösterir mi?, Kadının çalışma saatlerinde yerinde olmaması davanın sonucunu etkiler mi?, Adaletli bir karara varmak için, kadı sizce alıcı ve satıcıya ne önermelidir?" gibi sorular yönelterek tartışmaları derinleştirebilirsiniz.

Ders İşleniş ile İlgili Pedagojik İpuçları

- Öğrencilerle sayfa 27, 29 ve 31'deki meslek etiği hikâyelerini okumaya başlamadan önce, her bir ahilik ilkesinin ne anlama geldiğine dair bir sınıf tartışması yapınız. Bu bağlamda öğrencilere aşağıdaki gibi sorular yöneltebilirsiniz:
 - Adaletli olmak ile dürüst olmak arasında bir fark var mıdır? Dürüst olduğumuz ama adaletli olmadığımız bir durum olabilir mi?
 - Bir kişinin disiplinli çalışıp çalışmadığı nasıl anlaşılır? Disiplinli çalışan bir insan neler yapar?
 - Can ve mal güvenliğini göz önünde bulunduran bir kişi nasıl davranır?
 - Bir sanatkâr, zanaatkâr veya meslek sahibi kişi millî ekonomiye nasıl destek olur?
 - Bir ürün hakkında eksik bilgi vermek, müşteriye kandırmak anlamına gelir mi?
- Öğrenciler sayfa 28, 30 veya 32'de meslek etiği ile ilgili verilen tabloyu doldururken gruplar arasında dolaşarak gözlem yapınız ve grupların belirledikleri ahilik ilkelerini gerekçelendirmelerine yönelik açıklamalarını destekleyiniz. Bir gerekçesi olmadığı hâlde tablolarını dolduran gruptan, yeniden düşüncelerini ve tablolarını düzeltmelerini isteyiniz. Örneğin, birinci hikâye (Ö. K. s. 27) için sadece "Kadı, disiplinli olma ilkesine uygun davranmamıştır." açıklaması yapılmışsa "Kadının disiplinli olmadığını nerden anladın?" gibi bir takip sorusu yönelterek gruptan, ortaya koydukları gerekçeyi açıklamalarını isteyebilirsiniz.

- Meslek etiği ile ilgili hikâyeler derinlemesine incelendikten sonra ahilik kültürü ve felsefesinin çok eski zamanlarda kabul edilen ilkelerinin, günümüzdeki meslek etiği kuralları ile benzerlik gösterip göstermediğine dair bir sınıf tartışması yürütünüz. Tartışma sonunda, öğrencilerin, iş hayatındaki ilişkileri düzenleyen meslek etiği kuralları ve ahilik ilkeleri arasında bağlantı kurduklarından emin olunuz.
- Dersin sonunda yeterli vakit kalırsa ahiliğin tarihsel gelişimine dair bir videoyu öğrencilerle birlikte izleyerek bu süreci somutlaştırabilirsiniz.
- MGA ders kitabı sayfa 35'teki *Göster Kendini* kısmında öğrencilerin yazdığı ahiliğin tarihçesi ile ilgili hikâyeleri Ek-1.1 deki analitik dereceli puanlama anahtarını kullanarak hem içerik hem de yazma becerileri açısından değerlendirebilirsiniz. Bu süreçte, okuldaki edebiyat öğretmenleriyle iş birliği yapabilirsiniz. Öğrenci hikâyelerinden iyi örnekleri, Ahilik Haftası kutlamaları bağlamında eylül ayı içerisinde okulun panosuna asabilir ya da Ahilik Kutlamaları Merkez Yürütme Kurulu tarafından belirlenen haftada seçilen hikâyelerin yazarlarından konuşma yapmalarını isteyebilirsiniz. Öğrencilerin fikirlerini yazılı ve sözlü ifade etmesi bu dersin en önemli kazanımlarından birisidir.
- Zihin haritası sadece okulda değil, iş hayatında, özel hayatta ve toplumsal hayatta bilginin etkin bir şekilde aktarılmasını sağlayan oldukça etkili bir metottur. Bu yüzden Ahilik ve Meslek Etiği öğrenme biriminin önemli kavramlarından biri olan etik ile ilgili öğrencilerden MGA ders kitabı sayfa 36'daki yönergeyi takip ederek bir zihin haritası yapmalarını isteyebilirsiniz. Böylelikle öğrencilerin bu derse kadar etik ile ilgili öğrendiklerini gözden geçirebilirsiniz.
- MGA ders kitabı sayfa 38'deki Ahilik ve Meslek Etiği İlkeleri görselini (Görsel 1.3) A3 ya da daha büyük bir boyuttaki kâğıda çıktı alıp sınıfa asarak daha görünür hâle getirebilirsiniz.

3.3.1.3.3 Meslek Etiğine Uygun Problem Çözme

Dersin Amacı

Öğrencilerin, verilen bir senaryodan yola çıkarak staj süreçlerinde karşılaşılabilecek problem durumları ve çözümleri üzerinde düşünmelerini sağlamaktır.

Dersin Hazırlığı

- Meslek etiğine uygun problem çözme dersinden önce öğrenci kitabı sayfa 41, 43 ve 45'teki tüm senaryoları okuyarak öğrenciler için uygun olmayan senaryo olup olmadığını kontrol ediniz. Örneğin, okulda elektrik-elektronik teknolojisi alanı yoksa var olan alanlar ve bu alanlardaki öğrencilerin stajda karşılaştıkları problemleri düşünerek senaryoyu revize ediniz.
- Meslek etiğine uygun problem çözme dersinden önce öğrenci kitabı sayfa 41, 43 ve 45'te yer alan her bir senaryodaki problem durumlarını, olası nedenlerini ve çözüm yollarını ilgili tüm paydaşlar için belirleyerek hazırlık yapınız. Örneğin, öğrenci kitabı sayfa 41'deki birinci senaryoda, staj yeri değişikliği için ustanın koordinatör öğretmene şikâyeti Mine için bir problem durumu olabilirken bilgisayar tamiratının zararına yapılması, müşteri güveninin kırılması, firma itibarına zarar gelmesi usta için problem oluşturan bir durumdur.

Ders İşlenişi ile İlgili Pedagojik İpuçları

- Meslek etiğine uygun problem çözme dersinin başında (Ö. K. s. 39) meslek etiği ilke ve kurallarına örnek olarak turizm sektörü verilmektedir. Bir öğretmen olarak siz de kendi mesleğinize ilişkin etik ilke ve kurallar hakkında bilgi edinmek için ülkemizde eğitimcilerin mesleğe, öğrencilere, topluma, meslektaşlarına ve velilere karşı etik yükümlülüklerini ortaya koyan Millî Eğitim Bakanlığı İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü tarafından 25.06.2015 tarih ve 972020150/730.06.6531543 sayılı yazısı ve 2015/21 sayılı Genelgesi ile yayınlanan "Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim-Öğretim Hizmeti Verenler İçin Etik İlkeler"inden veya Prof. Dr. İlayet Aydın'ın çalışmalarından faydalanabilirsiniz. Çünkü eğitim ve öğretimin kilit taşı olan öğretmenlerin meslek etiği ilkelerine sıkı sıkıya bağlı kalmaları, öğrencilerin hem okuldaki öğrenme süreçlerine hem de hak ve sorumluluklarını öğrenmelerine katkı sağlayarak daha iyi, katılımcı ve demokratik yurttaşlar olarak yetişmelerine fırsat tanıyacaktır.
- "Yerinde Olsam" etkinlik zamanında (Ö. K. s. 41-46) öğrencilerin bilişim, makine ve elektrik-elektronik teknolojileri alanlarındaki staj süreçlerine dair üç farklı problem senaryosu bulunmaktadır. Bu etkinlikte öğrencileri, her senaryo en az bir grupta tartışılacak şekilde küçük gruplara ayırınız.
- "Yerinde Olsam" etkinlik zamanında, aynı senaryo üzerinde çalışan grupların problem durumları, olası nedenleri ve çözüm önerileri arasındaki benzerlik ve farklılıkları sınıfça tartışabilmek için bu gruplardan peş peşe sunum yapmalarını isteyiniz.
- "Yerinde Olsam" etkinlik zamanında, grup sunumları sırasında gelen cevapları "problem", "neden" ve "çözüm" başlıkları altında tahtaya not edip problemler, olası nedenleri ve çözümleri arasındaki ilişki ile birlikte gruplar arası benzerlik ve farklılıkları görünür kılabilirsiniz.
- "Yerinde Olsam" etkinlik zamanında grup sunumları sırasında doğru/yanlış gibi onaylayıcı ya da yargılayıcı yorum yapmaktan kaçınınız. Öğrencilerin birbirlerinin fikirlerinden beslenebileceği ve müzakere edebileceği bir tartışma ortamı sağlayınız.
- "Yerinde Olsam" etkinlik zamanında, her gruba bir problem senaryosu verilmesine rağmen her grubun birbirlerinin sunumlarını dinleyerek problem durumlarını, olası nedenlerini ve çözüm önerilerini eleştirel bir bakış açısıyla meslek etiğini dikkate alarak değerlendirmelerini isteyiniz. Öğrencilerin derinlemesine değerlendirme yapmalarını sağlamak için aşağıdaki sorulardan faydalanabilirsiniz.
 - Sizce problem doğru olarak belirlenmiş mi?
 - Senaryodaki bütün problemler belirlenmiş mi?
 - Bu senaryoda stajyer öğrenci dışında etkilenen kişi(ler) var mı? Nasıl?
 - Herhangi bir problemin başka bir nedeni olabilir mi?
 - Her bir problem durumunun olası nedenleri belirlenmiş mi?
 - Senaryodaki problemi başka bir yolla çözmek mümkün mü? Nasıl?
 - Sizce sunulan çözüm önerileri etik değerleri dikkate alıyor mu? Neden?
 - Sunulan çözüm önerilerinin hangisi veya hangilerinin daha uygulanabilir olduğunu düşünüyorsunuz? Neden?
- "Yerinde Olsam" etkinlik zamanının sonunda, öğrencilerin bir problemin birden fazla çözüm yolunun olduğunu ama bazılarının daha uygulanabilir ve etik olabileceğini fark ettiklerinden emin olunuz.

EK 1.1

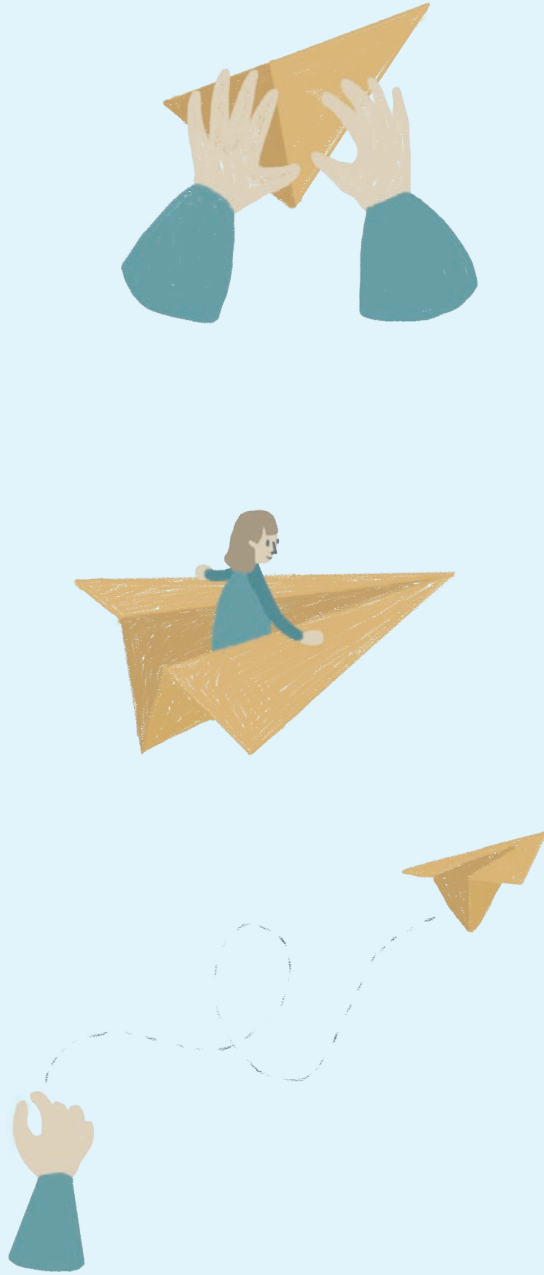
Ahiliğin Tarihçesi Hikâyeleri Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı*

Öğrencinin Adı ve Soyadı :

Öğrencinin Sınıfı ve Numarası :

Ölçütler	Puan			Başarı Puanı
	1	3	5	
İçerik	Yazılanlar konu ile çok az ilişkilidir ve birbirini desteklemektedir. Belirlenen bağlamlarda yazılanların neredeyse tümü, hatalı ve iletilisini aktarmada yetersizdir.	Yazılanlar konuyla genellikle ilişkili ve birbirini çoğunlukla destekleyicidir. Belirlenen bağlamlarda yazılanların çoğu doğru ve iletilisini aktarmada yeterlidir.	Yazılanlar konuyla tam olarak ilişkili ve birbirini destekleyicidir. Belirlenen bağlamlarda yazılanların tümü doğru ve iletilisini aktarmada yeterlidir.	
Söylem Yönetimi	Belirlenen bağlamların neredeyse tümünde hikâyeyi zenginleştirecek bağlayıcılar, dilsel ifadeler, açıklamalar bulunmamaktadır.	Belirlenen bağlamların çoğunda hikâyeyi zenginleştirecek bağlayıcılar, dilsel ifadeler, açıklamalar bulunmaktadır.	Belirlenen bağlamların tümünde hikâyeyi zenginleştirecek bağlayıcılar, dilsel ifadeler, açıklamalar bulunmaktadır.	
Anlaşılabilirlik	Yazının her bölümünde; sözcük ve düşünce tekrarlarına, anlatım bozukluklarına rastlanmaktadır.	Yazının bazı bölümlerinde sözcük ve düşünce tekrarlarına, bozukluklarına rastlanmaktadır.	Yazının bölümlerinde sözcük ve düşünce tekrarlarına, anlatım bozukluklarına rastlanmamaktadır.	
Bağlama Uygun Dil Kullanma	Belirlenen bağlamların neredeyse tümünde verilen göreve uygun dil kullanımını sergileyemiyor.	Belirlenen bağlamların çoğunda verilen göreve uygun dil kullanımını sergileyebiliyor.	Belirlenen bağlamların tümünde verilen göreve uygun dil kullanımını sergileyebiliyor.	
Yazım Kuralları ve Dil Bilgisi	Yazım ve noktalama kurallarına genellikle uymamış, sözcük yazımlarına yeterince dikkat etmemiştir. Düzeyine uygun kurduğu tümcelerin neredeyse tümü, dil bilgisel yönden hatalıdır.	Yazım ve noktalama kurallarına genellikle uymuş, sözcükleri doğru yazmış ve ayırmıştır. Düzeyine uygun kurduğu tümcelerin çoğu dil bilgisel yönden doğrudur.	Yazım ve noktalama kurallarına uymuş, sözcükleri doğru yazmış ve ayırmıştır. Düzeyine uygun kurduğu tümcelerin tümü dil bilgisel yönden doğrudur.	
Toplam Puan:				/25

* Puanlama anahtarı, Safiye Bilican Demir ve Özen Yıldırım'ın 2019 yılında Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi'nde yayımlanan "Yazılı Anlatım Becerilerinin Değerlendirilmesi İçin Dereceli Puanlama Anahtarı Geliştirme Çalışması" başlıklı makalesinden revize edilmiştir.

*Hedefe giden farklı yollar vardır.
Öğretmenin rolü, bu yolları
öğrencilerin düşünceleri ile açmaktır.*

“

Öğretmenler
ikiye ayrılır:
20 yıllık
tecrübesi
olanlar ve
1 yıllık
tecrübeyi 20
kez tekrar
edenler.

”

Penny Ur

3.3.2 İş Sağlığı ve Güvenliği

3.3.2.1 Öğrenme Biriminin Genel Amacı

İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) öğrenme birimine ait derslerle iki temel amaca ulaşılması hedeflenmektedir. Bunlardan ilki, her işletmenin tabi olduğu iş sağlığı ve güvenliği kural, tedbir ve uygulamalarının öğrenciler tarafından benimsenmesidir. Ülkemizde, yaklaşık elli farklı alan barındıran mesleki eğitim alanlarından her birinin kendine özgü iş sağlığı ve güvenliği standartları olduğu bilinmektedir. İkinci amaç da öğrencilerin, tasarım odaklı düşünme (TOD) metodolojisini kullanarak problem çözme becerilerini uygulamaya geçirmelerini sağlamaktır. Bu amaçlara ulaşabilmek için öğrenciler, öğrenme biriminin ilk derslerinde temel kavramlar ile tanışacaklar, ardından okulda yaşanan hayali bir kazayı derinlemesine inceleyeceklerdir. Buradan yola çıkarak İSG ile ilgili araştırmalarını geliştirirken bir taraftan da günlük hayatta karşılaşabilecekleri problemlere çözümler üreteceklerdir.

İş Sağlığı ve Güvenliği öğrenme birimindeki etkinlikler şu amaçla tasarlanmıştır:

- **Temel okuryazarlık** açısından tasarım odaklı düşünme, iş sağlığı ve güvenliği, iş kazaları ve meslek hastalıkları konularını öğrenmelerini sağlamak,
- **Sosyal ve duygusal beceriler** açısından iş birliği içinde çalışma, kararlı ve sabırlı olma, farklı fikirleri ve düşünceleri dikkate alma, empati yapabilmek, etkili sunum yapabilmek,
- **Üstbilişsel beceriler** açısından bilgiyi üretme ve kullanma, doğru bilgi kaynaklarına ulaşma, doğru veri toplama araçlarını belirleme ve kullanma, problem çözme, eleştirel düşünme becerilerini desteklemek.

3.3.2.2 Öğrenme Birimi Kazanım İçerik Tablosu

İş Sağlığı ve Güvenliği öğrenme birimi kapsamındaki derslerde hedeflenen kazanımlar ve bunlara ayrılacak süreye ilişkin tablo aşağıdaki gibidir:

Dersler	Temel Okuryazarlık				Sosyal ve Duygusal Beceriler				Üstbilişsel Beceriler								Süre/ Ders Saati	Oran (%)
	2.1.1	2.1.2	2.1.3	2.1.4	2.2.1	2.2.2	2.2.3	2.2.4	2.3.1	2.3.2	2.3.3	2.3.4	2.3.5	2.3.6	2.3.7	2.3.8		
1. Kavramlarla Tanışıyoruz: TOD ve İSG'ye Giriş.		x	x	x													2	16,67
2. Empati Haritası ve Güvenlik Kültürü	x				x	x	x		x								2	
3. İş Kazaları	x				x	x	x		x	x	x			x			2	
4. İş Yerinde Sağlık ve Güvenliğini Tehdit Eden Unsurlar	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x			x			2	
5. İş Yerinde Kaza, Yaralanma ve Yangınlar	x	x	x		x	x	x	x		x		x	x	x			2	
6. Çözüm Fikrini Belirlemek ve Geliştirmek	x	x	x		x	x	x	x		x		x	x	x			2	
7. İş Sağlığı ve Güvenliğini Güçlendirecek Prototip Oluşturmak	x	x	x		x	x	x			x		x	x		x		2	
8. Prototipi Test Etmek ve Geri Bildirim Almak	x				x	x	x			x		x	x			x	ders saati dışı	
9. İş Kazalarındaki Olumsuzluklardan Öğrenmek	x			x	x	x	x					x	x				ders saati dışı	
10. İş Sağlığı ve Güvenliği Çalışmasını Raporlamak	x			x	x	x	x	x									ders saati dışı	

Bu tablo T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının yayınladığı öğretim programı esas alınarak yapılmıştır. Bu yıllık planda İş Sağlığı ve Güvenliği öğrenme birimi için ayrılan toplam eğitim öğretim haftası 7 haftadır (%16,67). Yukarıda verilen kazanım numaraları ve başlıkları, öğretim programında yapılan maddeleme sistemi esas alınarak yapılmıştır. Bu dersin kazanımlarının tamamına 104 ve 105. sayfalardan erişebilirsiniz.

3.3.2.3 Öğretimi Kolaylaştırıcı Pedagojik İpuçları

3.3.2.3.1 Kavramlarla Tanışıyoruz: TOD ve İSG'ye Giriş

Dersin Amacı

Öğrencilerin, tasarım odaklı düşünme (TOD) yaklaşımı ile iş sağlığı güvenliğine dair kavramlarla tanışmaları, bu öğrenim birimi sürecindeki rol ve sorumluluklarını belirlemektir.

Dersin Hazırlığı

- TOD metodolojisini derslerinizde ilk kez kullanacaksınız EBA TV'deki tasarım odaklı düşünme ders kayıtlarını izleyiniz ve konu hakkında çeşitli kaynaklardan okuma yapınız.

Okuma Önerisi: Ülkemizde yürütülen araştırmalardan yararlanabilirsiniz:

dergipark.org.tr/en/pub/milliegitim/issue/54184/732696

dspace.balikesir.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12462/10872#sthash.oGMkWiKP.dpbs.

- Kitaptaki diğer öğrenme birimlerinden farklı olarak İş Sağlığı ve Güvenliği öğrenme birimi boyunca öğrenciler aynı grupla çalışmalarını sürdürecektir. Bu uzun soluklu ve iş birliğine dayalı çalışmanın sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için öğretmenlerin grup dinamiklerini dikkate alması gerekmektedir. Örneğin öğrenciler arası ilişkilerin önceden bilindiği sınıflarda, gruplar, öğretmen tarafından oluşturabilir ya da öğrencilerle oynanabilecek küçük grup oyunlarının sonucunda heterojen gruplar belirlenebilir.
- Gruplar oluştuktan sonra bu temelin sağlam olmasını sağlamak adına basit bir grup sözleşmesi yapınız. Sözleşmede **grup üyelerinin isimleri** ve ortak kararla belirledikleri **grubun adı** yer almalıdır. Hemen ardından *"Burada ismi yazılı grubun bir üyesi olduğumu ve sorumluluklarımı eksiksiz yerine getireceğimi kabul ederim."* şeklinde kurulmuş bir taahhüt cümlesi ile öğrencilerin sorumluluk duygusunu pekiştiriniz.
- Grup çalışması süreci için genel kaygılardan biri öğrencilerin tümünün beklentileri karşılayıp karşılamayacağı ya da herkesin eşit performansta çalışamayacağıdır. Doğrusu her birey farklı olduğu için böyle bir eşitlik beklemek çok da gerçekçi değildir. Kendini ifade etme becerisi güçlü bir öğrenci, grubun sözcülüğünü yürütürken diğer öğrenciler de prototip/tasarım sürecini üstlenebilir. Böylece belli becerilere sahip öğrencilerin grupta üstünlük sağlaması önlenir ve öğrencilerin tümüne eşit öğrenme fırsatı yaratılabilir.

Okuma Önerisi: Tasarım Odaklı Düşünme tartışmalarında bildiklerinizi derinleştirmek için ücretsiz olarak sunulan IBM Open P-Tech: Tasarım Odaklı Düşünme Kursu'na (<https://ptech.yourlearning.ibm.com/activity/ILB-KXW/WNXQKXMG2M87>) göz atabilirsiniz.

- İSG hakkında yapılan çalışmalar için T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü'nün yayımladığı belgeleri inceleyebilirsiniz. Afişlerden ve videolardan dersinizde yararlanabilirsiniz.

Ders İşlenişine İlgili Pedagojik İpuçları

- Öğrencilere, (Ö.K. s.53) bölümünde verilen merak uyandırıcı ve hazırlayıcı soruları ders öncesinde araştırabilmeleri için fırsat veriniz, onları teşvik ediniz.
- TOD süreci, öğrencilerin var olan problem durumunu anlamaları, düşünmeleri, tasarım sürecini ilerletmeleri ve prototiplerini/üretmeleri üzerine kurulu bir süreçtir. Problem çözerken kullanılan yollardan biri olan TOD yaklaşımı ile ilk kez karşılaşan öğrenciler, derste somut bir şey tasarlayacaklarına dair genel bir yanılgıya kapılabilirler. Bu sebeple öğrencilerinizi, TOD'u bir tür gibi düşünmelerini gerektiği yönünde uyarınız.
- Öğrencilerinize, MGA kitabındaki (Ö.K. s.54) empati kurmak, tanımlamak, fikir üretmek, prototip geliştirmek, test etmek ve paylaşmak başlıklarından oluşan altı ana TOD adımını takip edeceğinizi söyleyiniz. Bu adımların, dünyadaki TOD çalışmalarının öncülerinden Institute of Design at Stanford (d.school) tarafından oluşturulmuş modelin temel alınarak belirlendiğini açıklayınız.
- Öğrencilerinize, İş Sağlığı ve Güvenliği öğrenme birimi boyunca aynı grupta yedi hafta boyunca iş birliği içinde çalışacaklarını duyurunuz (Etkinlik Zamanı Ö.K. s.55).
- Prototip, tehlike sınıfı, tasarım odaklı düşünme gibi kavramlar öğrenciler için yeni olabilir. Bu kavramları ders sırasında açıklayınız ya da araştırma ödevi olarak veriniz.
- Etkinlik zamanı bölümünde (Ö.K. s.55) *Okulda Bir Kaza* başlığı ile verilen senaryo, bu öğrenme biriminin çıkış noktası ve temel taşıdır. Bu nedenle metnin analizini dikkatle yapmaları için öğrencilerinize yeterli zaman veriniz.
- *Okulda Bir Kaza* senaryosundaki problem durumu ve nedenleri belirlenirken öğrencilerin önce kendi küçük gruplarında, ardından da sınıftaki diğer arkadaşlarıyla (büyük grup tartışması) fikir alışverişi yapabilecekleri demokratik bir ortam oluşturunuz.

3.3.2.3.2 Empati Haritası ve Güvenlik Kültürü

Dersin Amacı

Öğrencilerin, TOD sürecindeki empati basamağını bir İSG problemi üzerinden deneyimlemeleridir.

Dersin Hazırlığı

Okuma Önerisi: Okullarda empatiye dayalı uygulamaların benimsenmesi için Sabancı Vakfı tarafından Türkçeye uyarlanan rehberi inceleyebilirsiniz.
www.farkyaratansiniflar.org/pdf/Empati-icin-rehber.pdf

Ders İşlenişine İlgili Pedagojik İpuçları

- Dersin başlangıcında öğrencilere bir önceki hafta oluşturdıkları gruplarla beraber çalışacaklarını hatırlatınız.
- TOD, insanı merkeze alan bir felsefeye sahiptir. Herhangi bir problemle karşı karşıya kalan ya da dolaylı olarak etkilenen insanları anlamak, çözüm sürecine büyük katkı sağlar.

yacaktır. Bu deneyimi kolaylaştıran araçlardan bir tanesi de empati haritasıdır.

- Mesleki Gelişim Atölyesi kitabının 59. sayfasında bulunan "Ozan'ın Yerinde Olsaydınız" başlıklı etkinlikteki tablo, bir empati haritası örneğidir. Öğrencilere, grup arkadaşlarıyla bu tabloyu doldururken şunları göz önünde bulundurmaları gerektiğini açıklayınız:

1 Empati haritasının bölümleri:

Neler işitir?: Öğrencilerinizden, senaryodaki olayların ardından Ozan'ın etrafındaki insanlardan (öğretmenleri, arkadaşları, ailesi) neler işitmiş/duymuş olabileceğini tahmin ederek bu bölüme yazmalarını isteyiniz.

Neler düşünür ve hisseder?: Öğrencilerinizden, senaryodaki olayların ardından Ozan'ın neler düşündüğünü ve neler hissettiğini tahmin ederek bu bölüme yazmalarını isteyiniz.

Neler yapar?: Öğrencilerinizden, senaryodaki olayların ardından Ozan'ın neler yapmış olabileceğini tahmin ederek bu bölüme yazmalarını isteyiniz.

Neler söyler?: Öğrencilerinizden, senaryodaki olayların ardından Ozan'ın neler söylemiş olabileceğini tahmin ederek bu bölüme yazmalarını isteyiniz.

- 2 Öğrenciler, empati haritasının "Neler yapar?" bölümünü doldururken olumsuz ifadeler kullanabilirler. Örneğin, "Ozan küser, atölyede bir daha uygulama yapmak istemez." gibi... Bu durumda öğrencilere Ozan'ın öğrenme hevesi, merak ve uygulama yapma tutkusuyla dolu bir öğrenci olduğunu hatırlatınız. Dolayısıyla "Ozan, herhangi bir kazaya neden olmadan atölyede çalışmayı sürdürebilmek için neler yapabilir?" sorusuyla yeniden yönlendirme yapınız.

- Empati kurma adımını tamamlayan öğrenciler, problemi net bir şekilde tanımlayarak TOD basamaklarında ilerlemelidir. Gerekli gördüğünüz yerlerde TOD adımlarını öğrencilere hatırlatınız.
- "Problemi ve Problemin Nedenlerini Belirlemek" başlıklı etkinlik zamanında, senaryosunda yaşanan kazayı başka öğrencilerin de yaşayabileceğinden yola çıkarak genişletilmiş bir problem cümlesi belirlenmelidir (Ö.K. s.60). Çalışma gruplarının problem cümlelerini açık-net şekilde ifade edilme, problemin odağındaki kişi ya da kişileri belirtme, gerekçelere yer verme açılarından değerlendiriniz. Kitaptaki örnek problem cümlesi şu şekildedir: *Makine bölümünde okuyan 10. sınıf öğrencileri iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri konusunda bilgi sahibi olmadığı için kaza yaşamıştır.*
- Öğrencileri, kendi mesleki alanındaki/bölümündeki İSG şartlarına özgü bir problem cümlesi yazmaya teşvik ediniz.
- Bu dersin sonunda öğrencilerden, diğer çalışma gruplarındaki arkadaşlarının problem cümlelerini ve bu problemlere yönelik nedenleri not etmelerini isteyiniz. Sınıfta öğrencilerin birbirlerini besleyebilecekleri bir öğrenme ortamı oluşturulması için gruplar yalnızca kendi içlerinde sıkışıp kalmamalı, diğerlerini de takipte olmalıdırlar. Hatta yapıcı eleştirilerle birbirlerinin çalışmalarını ileri taşımaları teşvik edilmelidir.

3.3.2.3.3 İş Kazaları

Dersin Amacı

Öğrencilerin, arkadaşlarıyla birlikte grubun güçlü ve zayıf yönlerini belirleyerek İSG'ye dair problem durumları üzerinde çalışmalarını yapmalarını teşvik edilmelidir.

Dersin Hazırlığı

- Grup çalışması yapmayı pratik hâline getirmemiş sınıflarda, bu hafta bazı sorunlar belirmeye başlayabilir. Gruptan ayrılmak isteyenler, değişiklik yapmak isteyenler ya da çalışmaya ne yararı ne zararı dokunmadan bir kenarda oturmayı tercih edenler olabilir. Bunların hepsi sürecin gerekliliğidir. Bu yüzden, dersi yürüten öğretmenler endişeye kapılmadan süreci ve sınıf dinamiklerini gözlemlemeye devam etmelidir. Grup içi dinamikleri sağlamak ve çıkan sorunlara çözüm üretmek, öğrencilerin yüzleşmesi istenilen ve geliştirmesi beklenen becerilerdendir.

Okuma Önerisi: Öğrencilerle, güvenli bilgi kaynağı sunmak amacıyla çalışan akademisyenlerin Boğaziçi Üniversitesi'nde yaptıkları çalışmanın haberini (haberler.boun.edu.tr/tr/haber/hazir-cevap-projesiyle-ogrencilere-guvenilir-bilgiye-erisim-firsati) inceleyebilirsiniz.

Ders İşlenişine İlgili Pedagojik İpuçları

- Dersin başlangıcında öğrencilere ilk hafta oluşturdukları gruplarla beraber çalışmaya devam edeceklerini hatırlatınız.
- Mesleki Gelişim Atölyesi kitabının 62. sayfasındaki *"Bir veri analizcisi gibi düşününüz!"* başlıklı etkinlik, öğrencilerin bir önceki derste belirledikleri problem durumu göz önünde bulundurularak doldurulacaktır. Odak dışına çıkan her tür yanıtı, yeniden problem odağına çekiniz. Etkinliği tamamlayan öğrenci gruplarının, yanıtlarını diğer gruplardaki arkadaşlarıyla paylaşarak farklı fikirleri değerlendirmelerini sağlayınız.
- Paylaşımlar esnasında öğrenci-öğrenci arasındaki etkileşimi canlı tutmak, öğrencilerin fikirlerini geliştirmeleri için birbirlerini dinlemesi ve müzakere etmesi önceliklidir.
- Paylaşımlar esnasında öğrencilerinizin gerçekten ne bildiklerini sorgulamalarını sağlayınız. Örneğin, kitapta (Ö.K. s. 62) verilen problem cümlesinde *"Makine bölümünde okuyan 10. sınıf öğrencileri iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri konusunda bilgi sahibi olmadığı için kaza yaşamıştır."* denmiştir. Bu durumda makine bölümü öğrenci ve öğretmenlerinin İSG konusunda ne kadar bilgiye sahip olduklarının bilinmesi gerekir.
- Etkinlik tablosunda yer alan *"Daha fazla nelere ihtiyacımız var? Neler bilmeliyiz?"* sorusu öğrenciler tarafından araştırılmalıdır. Öğrenciler, araştırmalar sırasında kullanacakları kaynakların güvenilir olup olmadığını da araştırmalı ve doğru bilgileri sunmalılardır. Öğrencilerin bu konuda nelere dikkat etmeleri gerektiğini belirtiniz.

3.3.2.3.4 İş Sağlığı ve Güvenliğini Tehdit Eden Unsurlar

Dersin Amacı

Öğrencilerin belirledikleri problem durumuna çözüm üretebilmek için konunun uzmanıyla iş birliği kurmasıdır.

Dersin Hazırlığı

- Öğrenciler okuldaki atölyeler hakkında yeterli bilgi sahibi değilse ya da bazı atölyeleri

daha önce ziyaret etmemişlerse onlara, ders dışı zamanlarda alan öğretmenleri ile bir araya gelip bilgi almaları, atölyelerde gözlem yapmaları için ortam hazırlayınız.

- Okulda uygun alan varsa **İş sağlığı ve güvenliğini tehdit eden unsurlar** dersini, öğrencilerin İSG koşullarını gözlemleyebilecekleri bir atölyede yürütünüz.

Ders İşlenişi ile İlgili Pedagojik İpuçları

- Dersin başlangıcında, öğrencilere ilk hafta oluşturdukları gruplarla beraber çalışacaklarını hatırlatınız.
- Bu derse "*Daha fazla nelere ihtiyacımız var? Neler bilmeliyiz?*" (Ö.K. s.62) araştırmasını yaparak gelen öğrencilerin ulaşamadıkları bilgilere ulaşması ve/veya ulaştıklarını teyit edebilmeleri için bir İSG uzmanı ile iş birliği yapınız.
- Söz konusu iş birliği, uzmanın çekeceği bir videoyla, ders saatinde yapılacak bir çevrim içi aramayla ya da uzmanın bizzat sınıfa davet edilmesiyle kurulabilir. İSG uzmanından, doğrudan anlatım yapacağı bir sunu yerine öğrencilerin bu konuyu iş kazalarının nedenlerini merkeze alarak tartıştığı bir müzakere ortamı oluşturmasını isteyiniz.
- Grupların, problem durumlarına yönelik çözüm önerisi geliştirirken İSG uzmanı dışında başkalarıyla da iş birliği kurmaları gerekebilir. Öğrencilerden, iş birliği kurabilecekleri kişi ve kurumları, MGA kitabının 69. sayfasındaki etkinlik bölümüne listelemelerini isteyiniz. Öğrencilerinize, bu ağı hazırlarken kişi ve kurumların ulaşılabilirliğini yakından uzağa sınıflandırmanın işlerini kolaylaştıracağı bilgisini ipucu olarak veriniz.

3.3.2.3.5 İş Yerde Kaza, Yaralanma ve Yangınlar

Dersin Amacı

Öğrencilerin iş birliği kuracakları kurum ve kuruluşlara karar vererek yapacakları görüşmelerin çerçevesini belirlemelerini sağlamaktır.

Dersin Hazırlığı

Okuma Önerisi: Görüşme tekniği hakkında daha detaylı bilgilere ulaşmak için Eda Tiryaki'nin hazırlamış olduğu Görüşme Tekniği (80.251.40.59 > eay > eay > etiryaki) isimli makaleyi okuyabilirsiniz.

Ders İşlenişi ile İlgili Pedagojik İpuçları

- Dersin başlangıcında, öğrencilere ilk hafta oluşturdukları gruplarla beraber çalışacaklarını hatırlatınız.
- TOD'un fikir üretme adımına gelen öğrenci gruplarının belirledikleri problemin çözümüne dair fikirlerini oluşturup geliştirirken ilgili kişi ve kurumlarla iş birliği kurmaları beklenmektedir. Bu açıdan öğrencilerin bu derste çalışmaları, görüşme öncesi hazırlıklarını kapsar. Görüşme sırasında ve sonrasında dikkat edilmesi gereken hususları öğrencilerle paylaşınız.

- Tüm gruplar bir sonraki derse kadar (1 hafta içinde) görüşmelerini gerçekleştirmelidirler. Öğrenciler, hazırladıkları görüşme formuna sadık kalarak (Ö.K. s.73), görüşülecek kişi ya da kurumla irtibata geçerek bir randevu talep etmeli ve uygun bir zamanda görüşmelerini gerçekleştirmelidirler.
- Tüm bunları yapmak için bir hafta kısa bir süre gibi durabilir. Öğrencilerinize, uzmanlarla görüşmelerin hepsinin yüz yüze yapılmasının zorunlu olmadığını, hızlı erişim sağlamak amacıyla görüşmenin telefon, e-posta, online bağlantı gibi yollarla da yürütülebileceğini hatırlatınız.

3.3.2.3.6 Çözüm Fikrini Belirlemek ve Geliştirmek

Dersin Amacı

Öğrencilerin İSG problem durumuna yönelik çözüm fikrini belirlemesidir.

Ders İşlenişine İlgili Pedagojik İpuçları

- Öğrenciler, öğrenme biriminin başından bu yana yaptıkları çalışmalarla bilgi, deneyim ve öngörü biriktirdiler.
- Bu aşamada, tüm bu birikimi kullanarak her bir grubun bir çözüm önerisine odaklanması gerekmektedir. "*Hedef: Çözüm*" başlıklı etkinlik zamanında, öğrencilerin geliştirdikleri çözüm önerilerinin dışındaki fikirlerini listelemeleri ve bunları sınıflandırarak bir çözüme ulaştırmaları gerekmektedir. Bunun için öğrencilerinize "Ozan'ın (veya atölyeyi kullanan diğer öğrencilerin) herhangi bir kaza yaşamayacağı, iş sağlığı ve güvenliği sağlanmış bir atölyede çalışabilmesi için ne tür çözümler üretebilirsiniz?" sorusunu yöneltiniz (Ö.K. s.75-76).
- E-posta değerlendirme aracı olarak Ek-2.1'deki değerlendirme aracını kullanabilirsiniz.

3.3.2.3.7 İş Sağlığı ve Güvenliğini Güçlendirecek Prototip Oluşturmak

Dersin Amacı

Öğrencilerin öne sürdükleri çözüm fikrine yönelik prototipi belirlemeleri ve çalışmanın nasıl ilerletileceğini belirlemeleridir.

Dersin Hazırlığı

- TOD'un prototip oluşturma basamağına ulaşan öğrenci grupları, fikrinsel sürecin büyük bir kısmını tamamlamıştır ve üretimsel sürece adım atmaktadır.
- Prototip hazırlığı için öğrencileri okuldaki atölye şefi öğretmenler ile tanıştırap atölyelerin imkânlarından faydalanmalarını sağlayınız. Ayrıca okulunuzda bir mesleki gelişim atölyesi ya da tasarım beceri atölyesi varsa bu atölyenin imkânlarından yararlanınız. Ancak öğrenciler, okulun fiziksel ya da finansal sebeplerle destekleyemediği çalışmalar yapmak isterlerse çalışmalarını soyut süreçler (farkındalık çalışmaları yapmak, sosyal çalışmalar yapmak gibi) üzerinden ilerletmeleri konusunda destekleyiniz.
- İş Sağlığı ve Güvenliği öğrenme birimi ders saatlerinde yapılması gereken TOD basamakları, prototip fikrine karar verilmesiyle son bulmaktadır. Prototipin yapılması, test

edilmesi, geri bildirim alınması ve geliştirilmesi ile çalışmanın raporlanması, değerlendirilmesi ve sunulması ilerleyen haftalarda (ders dışı zamanlarda) çalışma grupları tarafından yürütülmelidir. Öğrencilerin, sürecin kalanını takip etmeleri için öz yönetim ve organizasyon becerilerini destekleyiniz.

- Öğrenciler TOD sürecini, ders saatlerinde ve bir öğretmen rehberliğinde yürütmekte zorlanmayacaklardır. Ancak derste geliştirdikleri becerileri daha ileriye taşımaya ve geliştirmeye devam edebilmeleri için öğrencilerin ders saati dışında da desteklenmeleri gerekmektedir. Bu yüzden öğrencilerin takip etmeleri gereken sorumluluklar için bir "son teslim tarihi" belirleyiniz. Ders dışı takip sürecini proje/performans değerlendirmesine dâhil ediniz.

Ders İşlenişi ile İlgili Pedagojik İpuçları

- Prototip fikrine karar verildikten sonra bölümündeki sorularla prototiplerin nasıl hayata geçirildiğini tartışınız.
- Prototiplerini yapmaya başlayacak çalışma gruplarına haftalık hedefler vermek, onların kendi proje planlama süreçlerini yönetmelerini kolaylaştırır. Bunun için öğrencilere, MGA kitabının 83.sayfasındaki *Haftalık Hedef Tablosunu* takip etmelerini söyleyiniz.
- Model, maket yapma gibi prototipleme süreçleri daha iyi bilinirken çağımızın gerekliliği sonucunda ortaya çıkan oyun, uygulama, web sayfası gibi sanal ortamlarda hayata geçirilmesi hedeflenen ürünlerin nasıl prototipleneceği öğrencilere belirsiz ve karmaşık gelebilir. Buna dair bir örnek sunan isimli (<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/390910>) okuyabilirsiniz.

3.3.2.3.8 Prototipi Test Etmek ve Geri Bildirim Almak

Sürecin Amacı

Öğrencilerin İSG problem durumuna sundukları çözüm önerilerine ait prototiplerin kullanıcı deneyimine sunulması ve test edilmesi ve geri bildirimlerle geliştirilmesidir.

Sürecin Hazırlığı

- Bu süreç, ders dışı zamanlarda yürütüleceği için haftalık planınızda öğrencileri uzaktan (mail-mesaj grupları ya da önceden belirlenmiş danışma saatleri kullanılabilir.) takip etmeye ve ihtiyaç duyduklarında onlara rehberlik etmeye yer veriniz.
- Bir prototipin en önemli özelliği, en kısa sürede ve en uygun maliyetle, esas ürüne gitmeden, kullanıcılardan geri bildirim alabilme imkânı sağlamasıdır. Öğrencilerin bir maket, bir çizim belki de bir video ile hazırlayacağı çözüm fikrini anlatan prototipleri son ürün gibi düşünmeyiniz.
- Prototip geliştirme sürecinde son kullanıcının deneyimini almak önemlidir. Son kullanıcıya erişim kısıtlı ya da uzun zaman alacaksa öğrenciler kısa zamanda ve kolayca ulaşabilecekleri kişilerle prototip testini gerçekleştirebilir. Örneğin, temel tekstil atölyelerindeki yakma testleri sırasında kullanılması amacıyla geliştirilen bir kişisel koruyucuyu prototipleyen öğrenci grubu, bunu bizzat yakma testi yapan çalışanlarla deneyecek fırsata sahip değilse okuldaki arkadaşları, öğretmenleri ya da yakın çevresinin yardımı ile (gerekli açıklamaları ve donanımın ne amaçla kullanılacağını açıkladıktan sonra) test aşamasını tamamlayabilir.

- Öğrencilerin ders dışı takip ettiği prototipleme sürecini bir video ile değerlendiriniz. Bunun için öğrencilere, MGA kitabı 84. sayfasındaki öneride de olduğu gibi öğrenciler, "Protipleme aşamasında neler yapılmalı ve neler yapılmamalıdır?" konulu iki dakikalık bir video çekmeye yönlendiriniz.
- Öğrenci videolarını değerlendirmek için dereceli bir puanlandırma anahtarı oluşturunuz.
- Tasarım prototipleme ve test etmenin mevcut örneklerine ulaşabilmek için Gazi Üniversitesi Endüstriyel Tasarım Mühendisliği bölümünün Hızlı Prototipleme Laboratuvarında yapılan çalışmalara ve web sayfalarına ulaşabilirsiniz.

3.3.2.3.9 İş Kazalarındaki Olumsuzluklardan Öğrenmek

Sürecin Amacı

Öğrencilerin yansıtıcı düşünmesini sağlamaktır.

Sürecin Hazırlığı

- Bu süreç, ders dışı zamanlarda yürütüleceği için haftalık planınızda öğrencileri uzaktan (mail-mesaj grupları ya da önceden belirlenmiş danışma saatleri kullanılabilir.) takip etmeye ve ihtiyaç duyduklarında onlara rehberlik etmeye yer veriniz.
- MGA kitabının 88. sayfasındaki etkinlik zamanı bölümünde, öğrencilerin prototiplerini test etmeden önceki düşüncelerini, test sırasında gözlemlediklerini, bu süreçten öğrendiklerini ve daha iyisi için önerilerini ortaya koymaları istenmektedir. Bu amaçla bölümü doldururken öğrencilerin yansıtıcı düşüncelerini kolaylaştırmak için bir tartışma ortamı yaratınız. Okullardaki öğrenme fırsatlarının nitelikli hâle gelmesi için öğrencilerin kendi öğrenmeleri üzerine düşüncelerine alan açılan ortamlar ihtiyaç vardır. Yansıtıcı düşünme, öğrencilerin bildikleri ve yeni karşılaştıkları kavramlar/durumlar üzerine düşünerek, kendi öğrenme ve düşünme süreçleri üzerine sorgulama, değerlendirme ve sonuç çıkarma sürecidir.

3.3.2.3.10 İş Sağlığı ve Güvenliği Çalışmasını Raporlamak

Sürecin Amacı

Öğrencilerin İSG konusunda yürüttükleri TOD çalışmalarını raporlamaları ve elde ettikleri bilgiyi paylaşmalarıdır.

Sürecin Hazırlığı

- Bu süreç, ders dışı zamanlarda yürütüleceği için haftalık planınızda öğrencileri uzaktan (mail-mesaj grupları ya da önceden belirlenmiş danışma saatleri kullanılabilir.) takip etmeye ve ihtiyaç duyduklarında onlara rehberlik etmeye yer veriniz.
- Yapılan çalışmanın değerlendirilmesi, hedeflere ne ölçüde ulaşıldığını ortaya koymak açısından oldukça önemlidir. Bunun için farklı ölçme ve değerlendirme yöntem ve araçlarını takip ediniz. TOD çalışmalarını tamamlayan öğrencilerden, bütünsel bir bakış açısı kazanabilmeleri adına, bu bölümde rapor yazmaları önerilmiştir. Öğrencilere kolaylık sağlaması ve bir çerçeve sunması için oluşturulan rapor formatı belli başlıklarla sınırlandırılmıştır (Ö.K. s.89).

- Süreçte elde edilen bilgileri paylaşmak ve TOD kazanımlarını yaygınlaştırmak önemlidir. Bunun için çalışma gruplarının, başından sonuna kadar geçirdikleri TOD sürecini anlatacakları sunum günleri düzenleyiniz. Öğrenci gruplarının sunumları sınıfta ya da okul çapında yapılabileceği gibi ilgili bir işletmede daha kapsamlı şekilde de yapılabilir. Bu uygulama, öğrencilere, kendi ilerlemelerini görme şansı sağlarken aynı zamanda sunum ve topluluk önünde konuşma becerilerine de katkı sağlayacaktır.
- Sunumlar sırasında dinleyici öğrencilerin sunum yapanları değerlendirebileceği bir akran değerlendirme formu hazırlayınız.
- Öğrenme birimi sonundaki *Çalışmayı Değerlendirme Vakti* başlıklı "Göster Kendini" bölümünde (Ö.K. s.93), öğrencilere pratik bir öz değerlendirme fırsatı sunulmaktadır. Öğrencilerin çalışmayı tamamlamasını sağlayınız.

Okuma Önerisi: Çalışmaların raporlanmasının ve diğer insanlarla paylaşılmasının bilimsel araştırmalardaki yerini incelemek için Araştırma Sonuçlarının Değerlendirilmesi ve Raporlanması isimli makaleyi (https://www.researchgate.net/publication/314154173_Arastirma_Sonuclarinin_Degerlendirilmesi_ve_Raporlanmasi) okuyabilirsiniz.

EK 2.1

E-posta Puanlama Anahtarı*

Öğrenci Adı ve Soyadı :

Sınıf-Şube :

Değerlendirme	1 Puan	3 Puan	5 Puan
E-posta konusu	E-posta konusu belirtilmemiş ya da teknoloji ile alakasız olarak yazılmış.	E-posta konusu belirtilmiş fakat içeriği kısa ve öz yazılmamış.	E-postanın konusu belirtilmiş, içeriği kısa ve öz yazılmış.
Organizasyon	E-posta yazılmamış ya da selamlama, teknoloji hakkındaki görüşlerin aktarılması ve bitiş kısımlarından sadece bir tanesini içeriyor.	E-posta selamlama, teknoloji hakkındaki görüşlerin aktarılması ve bitiş kısımlarından herhangi iki tanesini içeriyor.	E-posta, muhatabı selamlayarak başlamış. Teknoloji tanımı hakkındaki görüşlerin aktarılması ile devam etmiş. Kapanış ifadesiyle bitirilmiş.
Fikirler	E-posta Ayşe, Mehmet ve Fatma'nın teknoloji tanımı hakkındaki görüşlerinin hiçbirini içermemektedir.	E-posta Ayşe, Mehmet ve Fatma'nın teknoloji tanımı hakkındaki görüşlerinin bazılarını içermektedir. Yazar bazı görüşlere katılıp katılmadığını gerekçeleriyle anlatmıştır.	E-posta Ayşe, Mehmet ve Fatma'nın teknoloji tanımı hakkındaki görüşlerinin hepsini içermektedir. Yazar bütün görüşlere katılıp katılmadığını gerekçeleriyle anlatmıştır.
İmla	Kelimelerin yazımı, noktalama işaretleri, büyük harf kullanımı, dilbilgisi ve paragraf başı kullanımlarında sürekli yapılan hatalar okuyucuyu rahatsız ediyor ve okumayı güçleştiriyor.	Yazar standart imla kurallarını tam olmasa da biliyor. İmla bazen güzel kullanılmış ve yazıyı zenginleştiriyor bazen de hatalar okumayı zorlaştırıyor.	Yazar kelimelerin yazımı, noktalama işaretleri, büyük harf kullanımı, dilbilgisi ve paragraf başı kullanımını anlamış ve okumayı zenginleştirmek için etkili bir şekilde kullanıyor. Yanlış yok denecek kadar az.
Üslup	Yazar konuya ve içeriğe kayıtsız kalmış. Yazı amaçtan ve okuyucuyla bağ kurmaktan uzak.	Yazar samimi görünüyor ama tam olarak konuya hâkim değil. Sonuç güzel ya da içten ama ikna edici değil.	Yazar okuyucuyla sanki karşılıklı konuşuyormuşçasına etkili bir dil kullanıyor. Yazar, okuyucuya ve yazının amacına uygun bir üslup kullanmış.
Toplam Puan:	/25		

* E-posta puanlama anahtarı, Kemal Zeki Zorbaş'ın 2013 yılında Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi'nde yayımlanan "Yazılı Anlatımın Puanlanması" başlıklı makalesinden revize edilmiştir.

*Hedefe giden farklı yollar vardır.
Öğretmenin rolü, bu yolları
öğrencilerin düşünceleri ile açmaktır.*

“

Hayal ettim.
Hayalimin
önündeki
manileri tespit
ettim.
Mânileri
kaldırdığımda,
hayalim
kendiliğinden
gerçekleşti.

”

Mustafa Kemal ATATÜRK

3.3.3 Teknolojik Gelişmeler ve Endüstriyel Dönüşüm

3.3.3.1 Öğrenme Biriminin Genel Amacı

Teknolojik Gelişmeler ve Endüstriyel Dönüşüm öğrenme biriminde temel amaç, öğrencilere bahsi geçen teknolojileri 'öğretmek' ya da 'tanıtmak' değildir. Öyle ki mesleki gelişim atölyesi dersi, ülkemizde yaklaşık elli farklı alanda öğrenim gören tüm meslek lisesi öğrencilerine hitap etmektedir. Bu noktada bu öğrenme biriminde doğrudan alana yönelik teknoloji tartışmalarının olmasındansa alan bağımsız, öğrencilerin teknoloji konusunda temel okuryazarlık becerilerinin desteklenmesi amaçlanmıştır. Çünkü günümüzde teknoloji, iş kollarının ve sektörlerin gelişmesinde itici güç olarak rol almaktadır. Bu öğrenme biriminde geliştirilmek istenen temel okur yazarlık becerilerinde amaç, öğrencilerin teknoloji ile hayatımızda değişen dinamiklerin farkına varması ve bu farklılıklara esnek ve çevik uyum sağlama becerilerini geliştirmeleridir. Bu öğrenme birimde, yeni problem çözme yöntemleri, iletişim araçları gibi spesifik araçların yanında öğrencilerin ağırlıklı olarak analize etme, sınıflandırma, iletişim ve iş birliği becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Teknolojik Gelişmeler ve Endüstriyel Dönüşüm öğrenme birimindeki etkinlikler şu amaçla tasarlanmıştır:

- **Temel okuryazarlık** açısından teknolojik gelişmeler ve endüstriyel dönüşüm ile ilgili kavramları, endüstriyel değişim ve dönüşümü tarihsel gelişimini ve ülkemizdeki ve dünyadaki teknolojik gelişmeleri öğrenmelerini sağlamak
- **Sosyal ve duygusal beceriler** açısından farklı fikirleri ve düşünceleri dikkate alma, kendini ve yazılı sözlü ifade etme, farklı iletişim araçlarını kullanma, sözlü ve sözsüz iletişimin unsurlarını dikkate alma, iş birliği içinde çalışma ve bireysel öğrenmenin sorumluluğunu almak
- **Üstbilişsel beceriler** açısından analiz etme, 5 neden analizi tekniği ile problem çözme ve benzerlik/farklılıklarına göre sınıflandırma yapma becerilerini desteklemek

3.3.3.2 Öğrenme Birimi Kazanım İçerik Tablosu

Teknolojik Gelişmeler ve Endüstriyel Dönüşüm öğrenme birimi kapsamındaki derslerde hedeflenen kazanımlar ve bunlara ayrılacak süreye ilişkin tablo aşağıdaki gibidir:

Dersler	Temel Okuryazarlık			Sosyal ve Duygusal Beceriler						Üstbilişsel Beceriler			Süre/ Ders Saati	Oran (%)
	3.1.1	3.1.2	3.1.3	3.2.1	3.2.2	3.2.3	3.2.4	3.2.5	3.2.6	1.3.1	1.3.2	1.3.3		
1.Teknoloji Nedir?	x			x	x								2	19,4
2.İletişim Teknolojileri	x			x	x	x					x		2	
3.Otonom Teknolojileri	x			x	x		x		x		x		2	
4.Yapı Teknolojileri	x			x	x		x	x	x		x		2	
5.Enerji Teknolojileri	x			x	x		x	x	x		x		2	
6.Endüstriyel Dönüşüm	x	x	x	x	x		x	x	x			x	2	
7.Endüstri Dönemleri	x	x	x	x	x		x	x	x		x		2	

Bu tablo T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının yayınladığı öğretim programı esas alınarak yapılmıştır. Bu yıllık planda Teknolojik Gelişmeler ve Endüstriyel Dönüşüm öğrenme birimi için ayrılan toplam eğitim öğretim haftası 7 haftadır (%19,4). Yukarıda verilen kazanım numaraları ve başlıkları, öğretim programında yapılan maddeleme sistemi esas alınarak yapılmıştır. Bu dersin kazanımlarının tamamına sayfa 105'ten erişebilirsiniz.

3.3.3.3 Öğretimi Kolaylaştırıcı Pedagojik İpuçları

3.3.3.3.1 Teknoloji Nedir?

Dersin Amacı

Öğrencilerin sözsüz iletişim unsurlarını teknoloji bağlamında tartışmalarını sağlamaktır.

Dersin Hazırlığı

- Teknoloji hızla değiştiği ve geliştiği için bu derste tartışmaları daha kaliteli hâle getirmek amacıyla teknoloji kavramını temel alan güncel okumalar yapınız. Ders öncesinde "teknoloji", "teknolojik araç/ürün", "giyilebilir teknoloji" kavramları üzerine düşününüz.

***İzleme Önerisi:** Giyilebilir teknolojiler, sizin ve öğrencileriniz için yeni bir kavram olabilir. Bu noktada ülkemizde bu alanda başarılı çalışmaları olan bilim insanı Prof. Dr. Hakan Ürey'in internetteki video ve çalışmalarından ilham alabilirsiniz.

- Öğrencilerin hem teknolojiye dair algı ve pratiklerini derinleştirmeleri hem de sözsüz iletişim unsurlarını tartışmaları için giyilebilir teknolojiler hakkında bir video seçiniz ve derste izletiniz. Videonun güncel içerikte olması gerektiğinden kitapta sunulmamıştır. Seçtiğiniz videoda, konuşmacının tüm vücut hareketlerinin video boyunca izlenebilmesine önem gösteriniz. Videoyu izledikten sonra, öğrencilerden ders kitaplarında bulunan *Sözlü Sunum Değerlendirme Formu* ile konuşmacıyı değerlendirmelerini ve puanlarını gerekçelendirerek açıklamalarını isteyiniz. Değerlendirme, video üzerinden yapılacağı için videonun en az on dakika uzunluğunda olmasına dikkat ediniz*.

***Okuma Önerisi:** Bu öğrenme birimini yürütürken size, Jacques Rancière'in tek kelime Fransızca bilmeyen Flamanlara, kendisi de tek kelime Flamanca bilmediği hâlde Fransızca öğreten bir öğretmenin deneyiminin hikâyesini anlattığı Cahil Hoca kitabını tavsiye ederiz.

Ders İşlenişi ile İlgili Pedagojik İpuçları

- Teknoloji, öğrencilerin sıkça karşılaştığı ve kullandığı bir kavramdır. Bu derste temel olarak öğrencilerin iyi bildikleri "teknoloji kavramı" üzerine derin düşüncelerini sağlayınız. Dersin başlangıcında bulunan *Araştır ve Düşün* çalışmasının ilk adımında (Ö.K. s.99), öğrencilerin bireysel olarak teknoloji kavramı hakkında bildiklerini açıklamalarına izin veriniz. Birkaç öğrenciden, yapmış oldukları tanımları tüm sınıfla paylaşmalarını isteyiniz. Bu noktada öğrencilerinizin tanımlarını doğru ya da yanlış diye değerlendirmeyiniz; bunun yerine öğrencilerin teknolojiyi nasıl tanımladıklarına odaklanarak verilen yanıtları, farklı kavramları, çalışmanın ikinci basamağında kullanmak üzere tahtaya not ediniz. *Araştır ve Düşün* çalışmasının ikinci adımını (Ö.K. s.100), sınıf dinamikleri doğrultusunda, iki farklı şekilde oluşturabilirsiniz: Öğrencilerin bireysel olarak çalışmalarını ya da büyük grup tartışması yoluyla bir müzakere ortamı kurarak teknoloji kavramına odaklanan bir zihin haritası oluşturmalarını destekleyiniz.

Dikkat: Tüm sınıfın katılacağı büyük grup tartışmasında, zihin haritası oluştururken tahtayı kullanınız. Öğrencilerin, teknoloji hakkında bilmedikleri kavramları da düşünceleri için "Teknoloji dediğimiz, sadece araç gereçler midir? Akıllı cihazları teknolojik yapan şey nedir? Sizce düdüklü tencere bir teknoloji midir? Teknolojik ne demektir?" gibi sorular sorunuz. Bu tür müzakere ortamlarında öğretmen, öğrenci fikirlerini tahtaya not ettiğinde bazı öğrenciler daha fazla ön planda ya da öğretmen, sınıf tarafından "bilginin otoritesi" olarak görülebilmektedir. Bilginin otoritesini sınıftaki herkesle paylaşmak ve adil bir sınıf iklimi oluşturmak için, her öğrencinin sesini duymayı ve yalnızca kritik fikirleri tahtaya not almayı tercih ediniz. Öğrencilerinizi kritik düşünmeye teşvik ediniz. Aynı zamanda, büyük grup tartışması sırasında, öğrencilerden gelen her fikri tahtaya not etmek yerine öğrencilerin söyledikleri kelimelerin/kavramların teknoloji ile ilişkisini kurmalarına/sorgulamalarına alan açacak sorular sorunuz. Böylelikle öğretmen, öğrenci söylemlerinin kalitesinin artmasına destek olabilir.

- Sınıfta video izleme imkânı yok ise gönüllü bir öğrenciden teknoloji hakkında sözlü sunum yapmasını isteyiniz.

3.3.3.3.2 İletişim Teknolojileri

Dersin Amacı

Öğrencilerin, sözlü iletişim unsurlarını iletişim teknolojileri bağlamında tartışmalarını sağlamaktır.

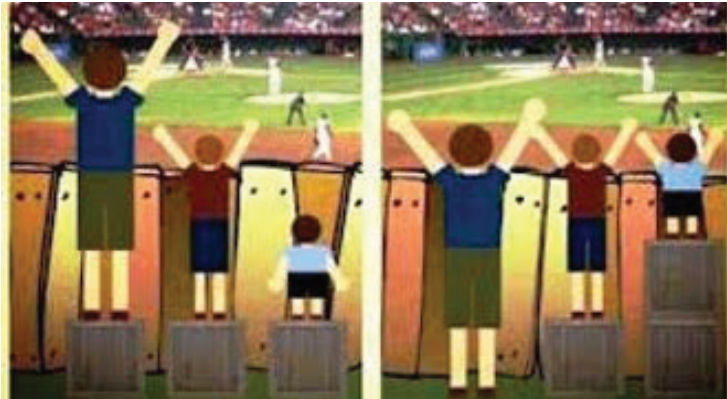
Dersin Hazırlığı

Okuma Önerisi: İletişim teknolojileri tarihini boylamsal olarak tartışabilmek için ders öncesinde okumalar yapınız. Bunun için Doç. Dr. Funda Başaran Özdemir'in Türkiye Bilimler Akademisi için hazırlamış olduğu açık kaynaklardan (<https://acikders.tuba.gov.tr/course/view.php?id=97>) ilham alabilirsiniz.

Ders İşlenişine İlgili Pedagojik İpuçları

- İletişim araçları, öğrencilerin sıklıkla kullandıkları teknolojilerdir. Öğrenciler genelde bu teknolojilerin bir kişinin kurumun ya da firmanın anlık üretimleri olduğunu düşünme eğilimindedir. Örneğin, "Telefon ve bilgisayar gibi araçların bir muciti vardır ve bu araçlar o insanların eseridir." diye yaygın bir kanı bulunmaktadır. Bu dersteki tartışmalarda, iletişim teknolojilerindeki ilerlemelerin yalnızca bilinen icatlarla gerçekleşmediğini, tarih boyunca devam edegelen küçük değişiklikler, inovasyonlar yoluyla büyük reformlara kapı açılabilirdiği ve daha iyi uygulamalar yoluyla geliştiğini vurgulayınız (Ö.K. s.101, 109-110).
- Bu ders, yapısı gereği büyük grup tartışmaları ve öğrencilerin bireysel çalışmaları ile ilerlemektedir. Büyük grup tartışmaları sırasında, kendini ifade etmekten çekinen, daha önce iletişim teknolojileri kavramı üzerine hiç düşünmemiş öğrenciler olduğunu fark edebilirsiniz. Bu noktada, öğrencilerin edindikleri yeni bilgiler üzerine düşünmeleri için adaletli bir ortam hazırlanmalıdır. Eğitimde adalet yerine genelde eşitlik kavramı kullanılmakta, eğitimde eşitlik denildiğinde de akla herkese eşit eğitim imkânı ve şartları sunmak gelebilir (Şekil 2). Oysa her öğrenci biriciktir ve her öğrencinin öğrenmesi parmak izi kadar öznedir. Dolayısıyla, eğitimde eşitlik, hakkaniyet ile yani her öğrenci için "adil ve uyumlu" bir sistem olarak düşünülmelidir. Bu derste öğrencilerin yeni kavramlar öğrenebilmeleri ve bir e-posta (Ö.K. s.107-108) ile bu öğrendiklerini yazılı olarak tartışabilmeleri için yansıtıcı düşünebilecekleri bir sınıf ortamı oluşturulmalıdır. Bu açıdan öğrenci sesinin, müzakere süreçlerinde nasıl yükseldiğine (fikirlerini nasıl ifade ettiğine, kurduğu ilişkilere) dikkat edilmelidir.

Görsel 1.3. Eğitimde Eşitlik ve Adalet

- Öğrencilerin yazdığı e-posta metinleri hem öğrenilenlerin nasıl ilişkilendirildiğini anlamak hem de öğrencinin kendini yazılı ifade etme becerisini takip etmek için değerlendirilmelidir. Ek-3.2 de verilen değerlendirme aracı gibi yazılı metinleri analiz etmeye/pu-anlamaya yarayan araçları kullanarak süreç odaklı ölçme değerlendirme yöntemlerini tercih ediniz. Yıl boyunca aynı değerlendirme aracını kullanarak öğrencilerinizin beceri gelişimini takip ediniz.

3.3.3.3.3 Otonom Teknolojileri

Dersin Amacı

Öğrencilerin, beş neden analizi yöntemiyle neden-sonuç ilişkisi kurarak bir problemin olası çözüm yollarını düşünmelerini sağlamaktır.

Dersin Hazırlığı

- Mesleki gelişim atölyesi dersi, konuların bazen tek derste çözümlendiği (Meslek Etiği ve İletişim vb.) bazen de zincirleme devam eden (İş Sağlığı ve Güvenliği Öğrenme Birimi vb.) problem çözme süreçleri şeklinde ilerlemektedir. Birden fazla derste problem çözmeye odaklanılmasının nedeni, problem çözmenin yüzme gibi alıştırmaya yaparak geliştirilebilen bir beceri olmasındandır. Bu derslerde öğrencilerin izleyeceği doğrusal bir problem çözme akışı yoktur. Yalnızca senaryo ya da problem durumlarının içerisine gömülmüş yönlendiriciler vardır. Öğrenciler, ön bilgileri verdikleri ile bu yönlendirici çizgileri harmanlayarak çözüme ilerlerler. Ders yılı sonuna doğru ise bu yönlendiricileri daha kolay okumaya/anlamaya başlarlar. Bu dersin amacı da öğrencilere, problemleri daha kolay analiz etmeye ve problemlerin kök nedenlerini bulmaya yardımcı olan *5 Neden Analizi Tekniği* ile tanıştırmaktır.

Okuma Önerisi: Beş neden analizi hakkında daha detaylı bilgiye sahip olmak isterseniz <https://www.iski.gov.tr/web/assets/SayfalarDocs/icdenetimfiles/icdenetim/EK27.pdf> adresini ziyaret edebilirsiniz. Aynı zamanda, yalın felsefe ve inovasyon kültürünü belli başlı tekniklerle ve hayattan örneklerle anlatan Selim Güneş'in Yalın Felsefe Işığında 14 Teknikle Sektöre İnovasyon isimli kitabını okuyabilirsiniz.

Okuma Önerisi: Sınıf içerisindeki yapay zekâ tartışmalarını derinleştirmek için ücretsiz olarak sunulan IBM Open P-Tech: Yapay Zekâ Kursu'na (<https://ptech.yourlearning.ibm.com/activity/PLAN-2AAE4577E0EC>) göz atabilirsiniz.

Ders İşleniş ile İlgili Pedagojik İpuçları

- Problem çözme tekniklerinden biri olan 5 neden analizi, beş neden sorusunun sorulması anlamına gelmez. Bu teknikte, belirlenen probleme yönelik "Neden?" soruları yöneltilerek problemin kaynağına (kök nedene) ulaşılmaya çalışılır. Fakat bu irdelleyici sorular bazen "3. neden?" sorusunu geçemez yani bazen daha az neden sorusu yönelterek de derindeki kök nedene ulaşabilirsiniz. Bu yüzden analizde kullanılan "5" sayısı semboliktir ve problemin ortaya çıkmasında rol alan sebep bulunana dek sürdürülebilir. Beş neden analizinde dikkat edilmesi gereken husus, her bir neden sorusunun, bir önceki sorunun

cevabı üzerine kurgulanması, soruların verilen cevaplarla zincir oluşturacak şekilde sorulmasıdır. Örneğin ambulansın zamanında yetişememesi problem durumu tekrar ele alınırsa ikinci sırada sorulan "Trafik neden yoğundu?" sorusu, bir önceki sorunun yani "Ambulans neden zamanında yetişemedi?" sorusunun cevabına dayanmaktadır (Ö.K. s.117).

- Küçük grup çalışmaları sırasında öğrencileriniz kendilerinin belirledikleri problemin nedenleri üzerine düşünürken siz de gruplar arasında dolaşınız. O grubun bir üyesi gibi öğrencilerle birlikte düşünerek onların fikirlerini derinleştirmelerine yardımcı olunuz. Örneğin eğer bir grup "Dış etkenlerden dolayı kaza yapmıştır." yazmışsa onlara "Kazaya sebep olan dış etken ne olabilir? Dış etken nasıl kazaya sebep olabilir?" gibi sorular yöneltiniz (Ö.K. s.118).
- "Göster Kendini" başlığı altında (Ö.K. s.120), öğrencilere, ders boyunca tartıştıkları konuların hangi mesleki becerilere katkı sağladığı sorulmaktadır. Öğrencilerin bu derste geliştirdikleri becerilerin (iletişim, analiz, problem çözme vb.) farkında olmaları, ders içerisinde yapılan etkinliklere dikkat etmeleri, mesleki farkındalıklarını da artıracaktır. Böylelikle, öğrencinin kendini geliştirme motivasyonuna ek olarak bir meslekteki zorlu ve karmaşık durumların belirli teknik ve becerilerle çözüldüğünün farkına varması amaçlanmıştır.

3.3.3.3.4 Yapı Teknolojileri

Dersin Amacı

Öğrencilerin; takım hâlinde planlama, deneme, test etme ve yeniden deneme süreçlerini verilen süre içerisinde tamamlamalarını sağlamaktır.

Dersin Hazırlığı

- Dersten önce, öğrencilerle sınıfta izlemek üzere, sınıfta müzakere ortamı sağlayacak bilgiler içeren, yüksek yapılarla ilgili videolar araştırıp bulunuz. Videolarda öğrencilerinizin dikkatlerini çekmek istediğiniz noktaları belirleyiniz. Örneğin, yapıların yağmurlara, rüzgârlara, depremlere vb. karşı nasıl daha dayanıklı hâle getirildiklerinin anlatıldığı dokümanları belirleyip bu sırada videoları durdurabilir ya da videoların sadece bu kısımlarını sınıfta gösterebilirsiniz.
- Videoların sınıfınızda çalışıp çalışmadığını ders öncesinde kontrol ediniz. İnternet bağlantısı ile ilgili sorunları göz önünde bulundurarak videoları taşınabilir belleğinize veya bilgisayarınıza indirebilir, yüksek yapılara dair görsellerin çıktılarını alabilirsiniz.
- Dersten önce dünyada, Türkiye'de ve yaşadığınız yerdeki en yüksek binalara dair bir araştırma yapıp konuya dair güncel bilgiler edininiz.
- "Gökdelen Tasarımı" başlıklı etkinlik için (Ö.K. s.124) bir malzeme listesi verilmiştir. Öğrencilerin çeşitli sebeplerle malzeme torbasında belirtilen miktardan fazlasına ihtiyaç duyabileceklerini göz önünde bulundurarak derse hazırlıklı geliniz.

Ders İşlenişine İlgili Pedagojik İpuçları

- Bu derste yapı teknolojileri üzerine müzakere ettikten sonra (Ö.K. s.122-123), öğrencileri "Gökdelen Tasarımı" başlıklı etkinliğe yönlendiriniz. Öğrencilerinizin yönergeyi anladıklarından emin olunuz. Zira sınırlı malzemeli etkinlikler ile atölyede ya da sınıfta çalışır-

ken öğrencilerin yönergeyi doğru anlaması, zaman kaybını önleyecektir. Öğrenciler yapı tasarımlarını tartışırken çizerken gruplar arasında dolaşarak planlamalarını, sorgulamalarını sağlayacak sorular yöneltiniz. Öğrencileriniz ihtiyaç duyarlarsa yumuşak şekerlemeleri (lokum, marshmelov gibi) küçük parçalara ayırabileceklerini, makarnaları kırabileceklerini söyleyiniz.

- Öğrencileriniz gökdelenlerini tasarlarırken çalışma zamanlarını sınırlayınız. MGA kitabında belirtilmemesine rağmen saha çalışmalarında, öğrencilerin tasarımlarına karar vermeleri ve çizimlerini tamamlamaları için 10 dakika, gökdeleni malzemeler ile birlikte inşa etmeleri içinde 15 dakikanın yeterli olduğu görülmüştür. Zira bu çalışmanın en önemli öğretilerinden biri de öğrencilerin zamanı planlamaları gerektiğini fark etmeleridir.
- Tamamlanan yapıların adil bir şekilde değerlendirilmesi için tüm yapıları kendiniz ölçmeyi tercih edebilir veya ölçüm yapmayı deneyimlemeleri için öğrencilerinize fırsat tanıyabilirsiniz. Hatta bazı durumlarda hiçbir ölçüme gerek duyulmaksızın sadece gözlem yoluyla da öğrencilerinizin en yüksek yapıyı belirlemeleri söz konusu olabilir. Bu yüzden sınıf dinamiklerinize göre en yüksek yapının nasıl belirleneceğine dair seçim yapınız. Öğrencilerinizin tasarımlarının arasında uzun olmasına rağmen sağlam duramayan veya çok sağlam bir yapısı olduğu hâlde kısa olan yapılar olabilir. Farklı yapıları karşılaştırarak her birinin kendine özgü avantajlı yönlerini öne çıkarınız. Sınıf tartışmasında öğrencilerinizin söylemlerinden ve yapılarından örnekler vererek planlamanın, zaman yönetiminin, alternatif problem çözme yöntemlerinin ve grup çalışmasının önemini fark etmeleri sağlayınız.
- Bu derste öğrenciler, grup arkadaşları ile takım çalışması yaparak bir etkinlik sürecini tamamlamaktadırlar. Bu kitaptaki içerikler, on dört sınıfta uygulandıktan sonra son hâline getirilmiştir. Bu süreçte kendi içlerinde iyi iş birlikleri kurabilen takımların daha yüksek yapılar inşa ettikleri görülmüştür. Bu noktada iş birlikli öğrenmedeki asıl amaç, öğrencilerin akademik ve sosyal öğrenme deneyimlerini artırmaktır. Bu ders kapsamında öğrenciler makarna ve yumuşak şekerlemeler ile yüksek yapı kurma gayretinde görünse de aslında bu süreç **birlikte düşünmek, tasarlamak ve üretmek** (prototipleme) üzerine kuruludur.

3.3.3.3.5 Enerji Teknolojileri

Dersin Amacı

Öğrencilerin, bir problem durumu üzerine akranları ile birlikte varsayım kurmalarını ve akıl yürütmelerini sağlamaktır.

Dersin Hazırlığı

- Enerji teknolojisi dersindeki müzakere süreçleri, kavramsal bilgi üzerinden derinleştirilmelidir. Bu noktada, enerji bağlamındaki temel okumalar için <https://enerji.gov.tr/enerji> adresini ziyaret ediniz.

Ders İşleniş ile İlgili Pedagojik İpuçları

- Enerji kavramı, günlük hayatta insanların kullandıkları bir kavramdır. "*Araştır ve Düşün*" başlığı altında öğrenciler, bu kavramı şu şekilde kullandıklarını ifade edebilirler: "Hiç enerjim kalmadı.", "Enerji devi ülkeler vardır.". Burada öğrencilerin kendi enerjilerini nereden, nasıl

karşıladıklarını, bu enerjinin vücutta nasıl üretildiğini sorunuz. Bu tartışma, onların enerji üretim süreçleri üzerine farkındalık kazanmalarına yardımcı olabilir. Öte yandan, sınıftan "enerji devi ülkeler, enerji ihraç eden ülkeler" gibi örnekler gelirse bu ülkelerin neden ve niçin bu şekilde anıldığını sorarak sınıf içi müzakere başlatınız. "*Kişi Başına Düşen Enerji Tüketimi*" başlıklı etkinlikte (Ö.K. s.133), öğrencilerinizin bireysel ve hane başı tüketilen enerji miktarları ve enerji kaynakları çeşitliliği üzerine düşüncelerini sağlayınız. Bu çalışma öncesinde enerji türlerini tartışmış olmak, öğrencilerin, cevaplarını açıklarken kullandıkları gerekçeleri güçlendirebilir. "*Güvenilebilir Enerji*" başlıklı etkinlik çalışmasında, öğrencilerden, verilenler üzerinde akıl yürütmeleri ve varsayım kurmaları beklenmektedir.

- Öğrencilerin varsayım kurmaları neden önemlidir?

Türk Dil Kurumu, **varsayım** kavramını "Deneylerle henüz yeter derecede doğrulanmamış ancak doğrulanacağı umulan teorik düşünce, faraziye, hipotez"; Cambridge Advanced Learner's Dictionary ise "Soru veya kanıt olmadan doğru olarak kabul ettiğiniz bir şey" olarak tanımlamaktadır. Birey, varsayım kurarken düşüncelerini kendi kendine sınırlar. Ancak öğrencilerin varsayım kurma biçimlerini mantıksal akıl yürütme süreçleri ile desteklersek varsayımların, davranışları yönlendiren olumsuz düşüncelere dönüşmesi engellenebilir. Aksi durumlarda, varsayımları destekleyen düşünceler kalıp yargılara dönüşebilir ve bu da doğal olarak varsayımları olasılığa kapalı hâle getirebilir. Bu ders de tam olarak öğrencilerin daha açık (kendi yargılarından, düşünme bariyerlerinden uzak) düşünme becerisine sahip olmaları, ön yargılarının farkına varmaları ve varsayım kurma becerilerinin geliştirilmesi için tasarlanmıştır.

- "*Güvenilebilir Enerji*" başlıklı etkinlikte, öğrencilerin varsayım kurma becerilerini geliştirmeye destek olmak amacıyla kurdukları cümlelerin mantıksal akıl yürütmelerini takip ediniz ve gerekçelerle desteklenmiş varsayımlar kurmalarına destek olunuz. Bu dersin sonunda İzle ve Düşün başlığı altında verilen izleme çalışmasını (Ö.K. s.138), okul dışı görev olarak verip öğrencilerin elektrik enerjisi üzerine boylamsal olarak düşüncelerini sağlayınız.

*"Kendi varsayımlarınıza meydan okumaya başlayın.
Varsayımlarınız dünya üzerindeki pencerelerinizdir.
Arada bir onları ovalayın, yoksa ışık içeri girmeyecektir."*

Alan Alda

3.3.3.6 Endüstriyel Dönüşüm

Dersin Amacı

Öğrencilerin, farklı kavramları kullanarak gruplandırma yapmalarını sağlamaktadır.

Ders İşlenişine İlgili Pedagojik İpuçları

- Endüstriyel dönüşüm dersi, öğrencilerin endüstriyel dönüşümler ve dönemler üzerine düşünceleri, farkındalık kazanmaları ve sınıflandırma becerilerini geliştirmeleri için tasarlanmıştır. "*Zamanda Yolculuk*" başlıklı etkinlik (Ö.K. s.140-141-142-143), öğrencilerin kitap üzerinde çalışabilmelerine yönelik olarak hazırlanmıştır fakat öğretmen isterse bu etkinlik sayfalarının fotokopisini çekip, tüm yenilikleri bir fiş hâline getirerek bunların gruplandırılmasını isteyebilir. Bu bölümde kullanılan bazı kelimeler öğrencileriniz için

yeni olabilir. Bu durumda öğrencilerinizden kitabın sözlük kısmından faydalanmalarını isteyiniz.

- Etkinlik boyunca küçük gruplar arasında dolaşp, mümkünse öğrencilerin yanına oturarak onlarla göz hizasında konuşmayı tercih ediniz. Etkinlik sonrasında büyük grup tartışması yürütünüz. Farklı fikirlere ve öğrencilerin kendi fikirlerini savunmasına alan açmak için, gruplama hataları yapsalar da, etkinlik sonuna kadar öğrencilere müdahale etmeyiniz. Etkinlik tamamlandığında, öğrencilerinize yenilikleri gruplamada kullandıkları kriterleri ve grupların özelliklerini açıklamaları için söz veriniz. Farklı açıklamalar doğrultusunda yenilik gruplarını değiştirmek isteyenler olursa fazladan zaman veriniz. Değişiklik yapan öğrencilerinizden yenilik gruplarını neden değiştirdiklerini tüm sınıfa açıklamalarını isteyiniz. Bu açıklama ile öğrenciler hem yenilikler üzerine farklı bakış açıları olduğunu öğrenecek hem de hata yapmanın normal bir süreç olduğunu fark edeceklerdir.
- Öğrencilere sınıflandırma ve gruplandırma farkını açıklamak: Bu ders, ağırlıklı olarak öğrencilerin sınıflandırma ve gruplandırma üzerine düşünmelerine alan açmak için tasarlanmıştır. Öğrenciler 9.sınıf seviyesinde genellikle sınıflandırma pratikleri yaparlar. Bu noktada ikisi arasındaki farktan da söz etmelidir. Kavramları, olguları, nesneleri organize edebilmek; meselelere daha yukarıdan bakabilmek ve büyük düşünceyi yakalayabilmek adına sınıflandırma yaparız. Sınıflandırma yaparken farklı yollar tercih edilebilir. Örneğin, **maddeler ortak özelliklerine göre gruplandırılabilir** Meyveler tatlarına göre tatlı ve ekşi olmak üzere iki grupta toplanabilir. Bunların hiyerarşik bir sıralama hâline getirilmesi için bir başlangıç noktası kullanabilir: Amasya elması, elma, meyve. **Sınıflandırma ile ilkel ya da daha basit yapılardan karmaşık ve/veya soyut yapılara bir geçiş yapılır.** İlk yapılan sınıflandırmalarda tema/bağlam bazında sınıflandırmalar yapma eğilimindeyken bilimsel dayanakları kullanarak sınıflandırmalar yapıldığında, önceki çalışmaları, bilgileri göz önünde bulundurularak taksonomik sınıflandırmalar yapılır.

3.3.3.3.7 Endüstri Dönemleri

Dersin Amacı

Öğrencilerin, büyük toplumsal ve ekonomik dönüşümler bağlamında neden-sonuç ilişkisi kurmalarını sağlamaktır.

Dersin Hazırlığı

- Bu ders, öğrencilerin, "*Endüstri Dönemleri*" başlıklı etkinlik ile endüstri dönemleri üzerine boylamsal olarak düşünmeleri, dönemler içerisindeki gelişmeleri takip etmeleri ve bulundukları dönemin farkına varmalarına yönelik tasarlanmıştır. Her endüstri dönemi bir metin ile açıklanmıştır. Bu derste, öğrencilerin küçük gruplar hâlinde bu okumaları yapması ve cevaplandırması beklenmektedir. Sonrasında ise öğretmenin büyük grup tartışması başlatarak tüm sınıfı konu hakkında konuşmaya yönlendirmesi gerekmektedir. Bu noktada endüstri dönemleri üzerine okuma yapmanızı ve özellikle kitap içerisinde bulunmayan Endüstri 5.0 dönemi anlayışının çıkış noktası ve hayatımızdaki güncel etkinliklerini araştırınız.

Ders İşlenişi ile İlgili Pedagojik İpuçları

- MGA ders kitabının 146. sayfasındaki "*Araştır ve Düşün*" bölümünü bir ısınma etkinliği ile yürütünüz. Öğrencilerinize, önce hep birlikte bir ritim (örneğin; iki defa el çırpma, ardın-

dan iki defa iki parmağını şıklatma) tutacaklarını sonra da sırayla birazdan vereceğiniz yönergeye uygun bir cevap vermelerini söyleyiniz.

- Öğrencilerinizden, hep birlikte tempolu bir şekilde belirlediğiniz ritmi yapmalarını (örneğin; iki defa el çırpıp ardından iki defa iki parmaklarını şıklatmalarını) ve yenilik deyince akıllarına geleni söylemelerini isteyiniz. Her bir öğrencinin cevap vermeden önce ritim hareketlerini yapması gerektiğini hatırlatınız. Bu ritim boyunca sırası gelen her öğrencinin yeniliğin ne olduğunu ve neden önemli olduğunu tanımlamasını isteyiniz.
- Isınma etkinliği sırasında öğrencilerinizin söylediklerini dikkatle dinleyiniz. "Yenilik" kavramına dair olumlu ve olumsuz ifadeleri yakalamaya çalışınız. Oyun sırasında öğrencilerinizden hem olumlu hem de olumsuz ifadeler gelirse oyunun sonunda yeniliklerin olumsuz etkileri olabileceğini daha önce düşünüp düşünmediklerini sorunuz. Sadece olumlu ifadeler gelirse yeniliklerin olumsuz etkileri olup olmayacağına dair bir sınıf tartışması yürütünüz.
- MGA ders kitabı 147 ile 152. sayfalar arasındaki "Endüstri Dönemleri" başlıklı etkinlikte, Endüstri 1.0, 2.0, 3.0 ve 4.0 olmak üzere 4 dönemle ilgili metinler bulunmaktadır. Bu yüzden, her dönemin metni üzerine çalışan grup sayısını eşit tutmak için öğrencilerinizin en az 4, en fazla 8 gruba ayrılması uygun olacaktır.
- Etkinlik metinlerinde ilk defa karşılaştıkları terimler olabileceğini varsayarak öğrencilere kitabın sözlük kısmını (Ö.K. s.333-334) kullanmalarını söyleyiniz.
- Gruplardan, dağıtılan metni dikkatlice okuyarak ellerindeki endüstri dönemindeki yenilikler ile birlikte bu yeniliklerin sağladığı faydaları ve ortaya çıkardığı problemleri iş birliği içinde belirlemelerini isteyiniz.
- Öğrencileriniz etkinlik kâğıdını doldururken gruplar arasında dolaşarak buldukları fayda veya ortaya çıkan problemlerin gerekçelerini sorunuz ve bu gerekçeleri yazmaları konusunda onları teşvik ediniz.
- Öğrencileriniz çalışmalarını tamamladıktan sonra, her gruptan aralarından bir temsilci seçmelerini isteyiniz. Temsilcilerden, grup çalışmalarını sırasıyla (Endüstri 1.0 - Endüstri 4.0) sunmalarını isteyiniz.
- Sınıfınızda aynı dönem üzerine çalışan gruplar varsa bu grupların sunumlarını art arda yapmalarını sağlayınız. Aynı dönemi sunan grupların çalışmalarının benzerlikleri ve farklılıkları üzerine tartışma yürütünüz.
- Bütün gruplar sunumlarını tamamladıktan sonra, 153. sayfadaki soru doğrultusunda büyük grup tartışması yürütünüz.

EK 3.1

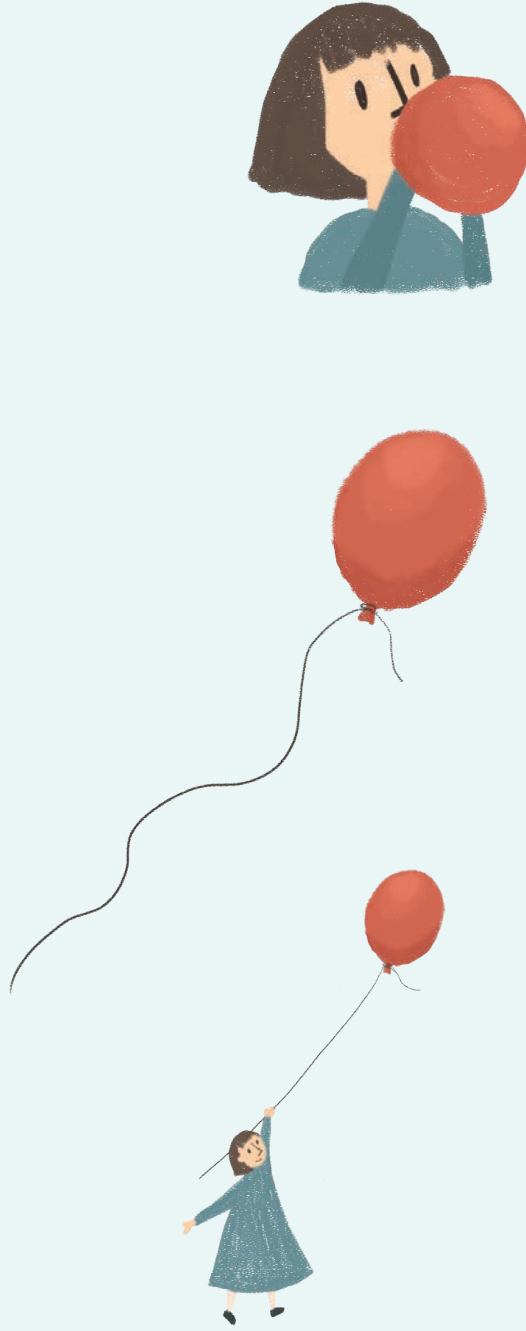
E-posta Puanlama Anahtarı*

Öğrenci Adı ve Soyadı :

Sınıf-Şube :

Değerlendirme	1 Puan	3 Puan	5 Puan
E-posta konusu	E-posta konusu belirtilmemiş ya da teknoloji ile alakasız olarak yazılmış.	E-posta konusu belirtilmiş fakat içeriği kısa ve öz yazılmamış.	E-postanın konusu belirtilmiş, içeriği kısa ve öz yazılmış.
Organizasyon	E-posta yazılmamış ya da selamlama, teknoloji hakkındaki görüşlerin aktarılması ve bitiş kısımlarından sadece bir tanesini içeriyor.	E-posta selamlama, teknoloji hakkındaki görüşlerin aktarılması ve bitiş kısımlarından herhangi iki tanesini içeriyor.	E-posta, muhatabı selamlayarak başlamış. Teknoloji tanımı hakkındaki görüşlerin aktarılması ile devam etmiş. Kapanış ifadesiyle bitirilmiş.
Fikirler	E-posta Ayşe, Mehmet ve Fatma'nın teknoloji tanımı hakkındaki görüşlerinin hiçbirini içermemektedir.	E-posta Ayşe, Mehmet ve Fatma'nın teknoloji tanımı hakkındaki görüşlerinin bazılarını içermektedir. Yazar bazı görüşlere katılıp katılmadığını gerekçeleriyle anlatmıştır.	E-posta Ayşe, Mehmet ve Fatma'nın teknoloji tanımı hakkındaki görüşlerinin hepsini içermektedir. Yazar bütün görüşlere katılıp katılmadığını gerekçeleriyle anlatmıştır.
İmla	Kelimelerin yazımı, noktalama işaretleri, büyük harf kullanımı, dilbilgisi ve paragraf başı kullanımlarında sürekli yapılan hatalar okuyucuyu rahatsız ediyor ve okumayı güçleştiriyor.	Yazar, standart imla kurallarını tam olmasa da biliyor. İmla bazen güzel kullanılmış ve yazıyı zenginleştiriyor bazen de hatalar okumayı zorlaştırıyor.	Yazar; kelimelerin yazımı, noktalama işaretleri, büyük harf kullanımı, dil bilgisi ve paragraf başı kullanımını anlamış ve okumayı zenginleştirmek için etkili bir şekilde kullanıyor. Yanlış yok denecek kadar az.
Üslup	Yazar konuya ve içeriğe kayıtsız kalmış. Yazı amaçtan ve okuyucuyla bağ kurmaktan uzak.	Yazar, samimi görünüyor ama tam olarak konuya hâkim değil. Sonuç güzel ya da içten ama ikna edici değil.	Yazar, okuyucuyla sanki karşılıklı konuşuyormuşçasına etkili bir dil kullanıyor. Yazar, okuyucuya ve yazının amacına uygun bir üslup kullanmış.
Toplam Puan	/25		

* E-posta puanlama anahtarı, Kemal Zeki Zorbaz'ın 2013 yılında Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi'nde yayımlanan "Yazılı Anlatımın Puanlanması" başlıklı makalesinden revize edilmiştir.

*Hedefe giden farklı yollar vardır.
Öğretmenin rolü, bu yolları
öğrencilerin düşünceleri ile açmaktır.*

“

Kimseye
hiçbir şey
öğretemem;
sadece
onların
düşünmelerini
sağlayabilirim.

”

Sokrates

3.3.4 Çevre Koruma

3.3.4.1 Öğrenme Biriminin Genel Amacı

Çevre Öğrenme biriminin amacı, öğrencilere çevre koruma ile ilgili konular üzerine düşüncelerine fırsat vererek onların çevreye ve gelecek nesillere karşı duyarlı ve sorumlu olmalarına katkı sağlayacak bilgi ve becerilerini desteklemektir. Başka bir deyişle öğrencilerin çevre konusundaki okuryazarlık yetkinliklerini artırmaktır. Bu bağlamda öğrenciler kendi ürettikleri atıkların farkına varmakla başlayan, okulun atıklarını azaltmaya yönelik stratejiler üretmekle son bulan, onları sistemsel bir bakış açısı kazanmaya iten bir yolculuğa çıkacaklardır.

Çevre Koruma öğrenme birimindeki etkinlikler şu amaçla tasarlanmıştır:

- **Temel okuryazarlık** açısından “azalt, yeniden kullan, geri dönüştür” ilkesi, çevre, atık, çöp ve geri dönüşüm ile ilgili kavramlar ve atık yönetimi konularını öğrenmelerini sağlamak
- **Sosyal ve duygusal beceriler** açısından iş birliği içinde çalışma, farklı fikirleri ve düşünceleri dikkate alma, kendini yazılı ve sözlü ifade etme, sahip olduğu değerlerin farkına varma, bireysel öğrenme sorumluluğu almalarını sağlamak
- **Üstbilişsel beceriler** açısından çözüm yolları araştırma, benzerlik ve farklılıklara göre sınıflandırma yapma, strateji geliştirme, eleştirel okuyarak analiz etme ve problem çözme becerilerini desteklemek

3.3.4.2 Öğrenme Birimi Kazanım İçerik Tablosu

Çevre öğrenme birimi kapsamındaki derslerde hedeflenen kazanımlar ve bunlara ayrılacak süreye ilişkin tablo aşağıdaki gibidir:

Dersler	Temel Okuryazarlık			Sosyal ve Duygusal Beceriler						Üstbilişsel Beceriler					Süre/ Ders Saati	Oran (%)
	4.1.1	4.1.2	4.1.3	4.2.1	4.2.2	4.2.3	4.2.4	4.2.5	4.2.6	4.3.1	4.3.2	4.3.3	4.3.4	4.3.5		
1. Bir Dünya Atık	x	x		x		x	x	x	x		x				2	11.1
2. Çevre Dostu Stratejiler	x		x	x	x	x	x	z	x	x		x			2	
3. Okulumuz Atıklarının İncelenmesi		x			x	x	x	x	x	x		x	x	x	2	
4. Yeşil Bir Fikrim Var	x				x		x	x	x					x	2	

Bu tablo T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının yayımladığı öğretim programı esas alınarak yapılmıştır. Bu yıllık planda Ahilik ve Meslek Etiği öğrenme birimi için ayrılan toplam eğitim öğretim haftası 4 haftadır (% 11.1). Yukarıda verilen kazanım numaraları ve başlıkları, öğretim programında yapılan maddeleme sistemi esas alınarak yapılmıştır. Bu dersin kazanımlarının tamamına 106. sayfadan erişebilirsiniz.

3.3.4.3 Öğretimi Kolaylaştırıcı Pedagojik İpuçları

3.3.4.3.1 Bir Dünya Atık

Dersin Amacı

Atıkları farklı açılardan inceleyerek öğrencilerin atık azaltma yöntemleri üzerine düşünmelerini sağlamaktır.

Dersin Hazırlığı

- Grup ve sınıf tartışmalarında öğrencilerinizin cevaplarını derinleştirmeye yönelik etkili takip soruları sorabilmenizi kolaylaştırmak için atık çeşitleri, atık ve çöp arasındaki fark, atık azaltma yöntemleri konularında alan bilginizi güçlendirmeniz çok önemlidir. Bu yüzden bu konular hakkında ders öncesinde (sifiratik.gov.tr) araştırma yapabilirsiniz.
- Derste öğrencilerinize göstermek üzere atılan plastik şişenin başına neler geldiğini anlatan bir video bulunuz.

Ders İşlenişi ile İlgili Pedagojik İpuçları

- Öğrencilerinizi gruplara ayırırken sınıf mevcudu, kız-erkek dağılımı, ilişkiler gibi dinamikleri göz önünde bulundurunuz. Öğrencilerin oldukları yerden ayrılmadan grup kurmalarını sağlamak da onların rahat hareket etmesi ve zaman kaybının önüne geçilmesi açısından uygulanabilir. Öte yandan öğrencilerin yıl sonuna kadar farklı kişilerle çalışmaları iletişim kurma, grup/takım kurma, öz yönetim gibi becerilerinin gelişimine destek olacağından bu grupları oluştururken farklı kişilerin birlikte çalışmasına da dikkat edilmelidir.
- Gruplar, "Çöpte Neler Var?" başlıklı etkinlikte (Ö.K. s.160-161), çöpe attıkları nesnelerin sınıflandırmasını sınıfla paylaşırken sınıflandırma kriterlerinin farklarını ve benzerliklerini tartışınız. Bu tartışma sonunda öğrencilerin, her atığın çöp olmadığını fark ettiklerinden emin olunuz.
- Bu ders boyunca öğrenciler farklı etkinlikler kapsamında grup çalışmaları yapacaktır. Bu çalışmalar boyunca öğrenci gruplarını tek tek gezerek destek vermeniz özellikle pasif kalan öğrencilerin katılımını destekleyeceği gibi öğrencilerin kendi aralarında müzakere etmelerine de katkı sağlayacaktır. Bunun için grup desteği sırasında öğrencilerinize "Bu konu hakkında ne düşünüyorsun? Arkadaşının düşüncesine katılıyor musun?" gibi müzakere ortamını destekleyen sorular yöneltiniz. Bununla birlikte, gruplara destek verirken otoriter bir duruş sergilemekten kaçınmak adına öğrencilerle aynı göz seviyesinde konum almanız çok önemlidir.
- Grup çalışmaları boyunca öğrencilerin zaman yönetimi ve planlamasına dikkat etmeleri için zaman zaman kalan sürelerini hatırlatınız. Bununla birlikte zamanı daha etkili kullanmak için grup içinde iş bölümü yapmaları gerektiğini de söyleyiniz.
- Etkinlik boyunca derse katılmayan ve dersin akışını olumsuz yönde etkileyen öğrenciler olabilir. Bu öğrencilere sınıf tartışmalarını tahtaya yazma ve gerekli dokümanları öğrencilerden toplama gibi sorumluluklar veriniz.
- "Atıklar azaltılabilir mi?" başlıklı etkinlikte (Ö.K. s.163-164) yer alan ilk soru, ikinci soruda eşleştirilen kategorilerin öğrenci fikirleri doğrultusunda ilerlemesi için zemin oluştur-

maktır. Bununla birlikte, birinci soruda atıkların azaltılmasına yönelik öneriler diğer derslerde daha detaylı tartışılacağından burada öğrenci fikirlerini alarak tahtaya yazmak yeterli olacaktır. Fikirlerin tahtaya yazılması, öğrenci fikirlerini daha görünür hâle getirmesi açısından önemlidir. İkinci soruyu tamamlayan gruptan, listelerini okumalarını isteyiniz. Öğrencileriniz listeledikleri maddeleri okurken yürütülecek tartışmada aşağıdaki soruları yöneltiniz:

- Listelediğiniz atıklar ile kategori başlıkları arasında nasıl bir ilişki kurdunuz?
- Neden bazı gruplar maddeleri farklı şekilde sınıflandırmış olabilir?
- Sizce bu kategoriler arasında bir ilişki ya da öncelik sıralaması var mı? Nasıl?
- Dersin sonunda plastik şişenin başına neler geldiğini anlatan videoyu öğrencilerinize izletiniz.
- "Göster Kendini" başlıklı etkinlikte (Ö.K. s.166), öğrencilerden soruları cevapladıktan sonra kitaplarından bu sayfayı keserek size vermelerini isteyiniz. Öğrencilerden topladığınız bu sayfaları bu dersteki temel okuryazarlık, sosyoduygusal ve üstbilişsel becerileri doğrultusunda "performans notu" olarak değerlendiriniz. "Göster Kendini" başlıklı etkinlikler, öğrencilerin neler öğrendikleri üzerine düşünmeleri ve derste kullandıkları becerileri fark etmeleri açısından önemlidir.

3.3.4.3.2 Çevre Dostu Stratejiler

Dersin Amacı

Öğrencilerin, katı atık yönetiminin basamaklarını tartışarak senaryoda verilen problem durumuna yönelik çevre dostu stratejiler geliştirmelerini sağlamaktır.

Dersin Hazırlığı

- Bu ders boyunca yürütülecek tartışmalarda etkili takip soruları sorabilmek adına dersten önce *atık yönetimi* (Ö.K. s.169) ve *kâğıt ve plastik kullanımının çevreye etkileri* (Ö.K. s.173) ile ilgili kavramları kapsayan bir kavram haritası hazırlayabilirsiniz. Kavram haritasını hazırlamak, kavramlar arasında daha önce düşünmediğimiz ilişkileri fark etme ve kavramların anlamlarını derinlemesine inceleme konusunda fırsat sağlar. Kavramlar arasındaki ilişkileri görmek, sınıftaki tartışmanın ön pratiği olarak görülmelidir. Bu da öğretmenin, sınıfta öğrenciyle daha hızlı etkileşime girmesine olanak sağlamaktadır.

Okuma Önerisi: Atık yönetimine dair detaylı bilgilere Begüm Öktem'in 2016 yılında Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi'nde yayımlanan "Atık Yönetiminde Entegre Uygulama" başlıklı makalesinden ulaşabilirsiniz.

- Öğrenciler sunumlarını yaparken derse ilgisini kaybettiğini düşündüğünüz öğrencinin yanına gidebilir, sunum hakkında bir noktayı öğrencinizle paylaşarak onun düşünmesini sağlayabilir, sunumdan sonra soru sormasını teşvik ederek derse katılımını destekleyebilirsiniz.
- Bu ders kapsamında, öğretmenler rehberliğinde bir katı atık bertaraf ve (düzenli) depolama ya da geri dönüşüm tesislerine gezi yapılması veya atık yönetimi, çevre konularında bir uzmanın okula davet edilmesi, dersin etkisini önemli ölçüde artıracaktır.

Ders İşlenişi ile İlgili Pedagojik İpuçları

- “Araştır ve Düşün” başlıklı etkinlikte (Ö.K. s.168), öğrencilerle “Yeni Göreviniz” (Ö.K. s.167) başlıklı etkinlikte ödev olarak verilen araştırmalar doğrultusunda tartışınız.
- “Çevre Dostu Stratejiler” başlıklı etkinlikte, öğrencilerden bireysel olarak önce mini anket doldurmaları istenmektedir (Ö.K. s.172). Öğrencilerinizden anketi doldurmadan önce tercih gerekçelerini bir yere not almalarını isteyiniz. Öğrencilerin ankete verdikleri cevaplar doğrultusunda kâğıt ve plastik kullanımının çevre üzerindeki etkileri hakkında ne bildiklerini ortaya çıkarmak için bir sınıf tartışması yürütülmelidir. Sınıf tartışması boyunca öğrencilerin cevaplarını netleştirmelerini, fikirlerini derinleştirmelerini, tartışmayı takip etmelerini ve değerlendirme yapmalarını sağlayacak sorular sorunuz. Bu sayede öğrencilerin farklı görüşleri keşfetmelerine ve kendi fikirleri üzerine düşünmelerine alan açılacak; öğretmenleri ve akranlarıyla etkileşime girmeleri olarak tanımlanan öğrenci sesinin artmasına katkı sağlanacaktır.
- Öğrenciler, çevre dostu stratejiler geliştirirken (Ö.K. s.174) farklı kaynaklardan araştırma yapmaya ihtiyaç duyabilirler. Araştırma amacı doğrultusunda öğrencilere telefon, telefonu/interneti olmayanlara akıllı tahtayı kullanma izni veriniz. Öğrencilere, araştırma yaparken kullandıkları kaynakların doğru ve güvenilir olmalarına dikkat etmelerini söyleyiniz. Örneğin, plastik üretimi yapan bir şirketin veya bir belediyenin aynı konuya farklı açılardan bakabileceğini açıklayınız. Öğrencilerinizle internetteki kaynakların güvenilir olup olmadığını doğru şekilde değerlendirmenin önemini hakkında tartışınız. Daha sonra gruplardan geliştirdikleri stratejileri sunmalarını isteyiniz.
- Gruplar, sunumlarını tamamladıktan sonra bireysel olarak alınacak önlemlerin farklı açılardan çevre korumaya katkı sağlayacağını vurgulayınız.
- “Göster Kendini” bölümünde (Ö.K. s.177), öğrencilerden, verilen grafiği yorumlayarak bu farklılığa sebep olan durumu tahmin etmeleri istenmektedir. Öğrenciler grafiği okumakta zorluk yaşarsa grafiği birlikte inceleyiniz. Öğrencilerin çalışma kâğıtlarını toplayarak farklı poşet türlerinin üretim süreçlerinin çevreye etki eden faktörleri dikkate alarak değerlendiriniz.
- Mesleki gelişim atölyesi dersi, öğrencilerin yeni yüzyıl ve tasarım odaklı düşünme becerilerini geliştirmek amacıyla hazırlanmıştır. Derste haftalık takip edilen konular, öğrencilerin becerilerini geliştirmek üzere hazırlanan birer araçtır. Dolayısıyla değerlendirme süreçlerinde öğrencilerin becerileri de değerlendirilmelidir. Öğrencilerinizden bir sonraki derse getirmelerini istediğiniz metinleri, Ek-4.1’de verilen **Yazılı Anlatım Analitik Dereceli Puanlama Anahtarını** kullanarak değerlendiriniz. Değerlendirme puanlarını öğrencilerinize performans notu olarak verebilirsiniz.

3.3.4.3.3 Okulumuz Atıklarının İncelenmesi

Dersin Amacı

Öğrencilerin okullarındaki atıkları inceleyerek atıkları azaltmaya yönelik stratejiler geliştirme-
sini sağlamaktır.

Dersin Hazırlığı

- Bu ders kapsamında öğrenciler, okullarındaki atıkların azaltılmasına yönelik bir araştırma yürüteceklerdir. Bu süreçte, öğrencilerinizin okuldaki atıkları incelemelerine yardım-

cı olmak ve araştırma soruları doğrultusunda görüşme yapabilmeleri için öğretmenleri, idari/yardımcı personeli ve eğer çevre kulübü varsa kulüpteki öğrencileri sınıfınıza davet ediniz.

Ders İşlenişi ile İlgili Pedagojik İpuçları

- “*Araştır ve Düşün*” (Ö.K. s.180) bölümünden sonra öğrencilerinizle insan faaliyetlerinin hava, su ve toprak kirliliğine etkisini kısa tartışınız ve bireylerin atıklarını azaltması gerektiğini vurgulayınız.
- “*Okulumuzdaki Atıkların İncelenmesi*” başlıklı etkinlikte (Ö.K. s.182), atık hacmine dikkat çekilerek öğrencilerin, okulda nerelerde, hangi atık çeşitlerinin ne kadar üretildiğini belirlemeleri istenmektedir. Bu etkinlikte amaç, atık hacminin rakamsal olarak detaylı bir şekilde belirlenmesinden çok, öğrencilerin okulun neresinde, hangi çeşit atıkların üretildiğini fark etmeleridir.
- Bazı öğrenciler “*Okulumuzdaki Atıkların İncelenmesi*” başlıklı etkinlikte (Ö.K. s.183) istenen araştırma sorusunu oluştururken zorlanabilirler. Bu zorluğu aşmaları için gruplara destek verirken araştırmak istedikleri durumları, kavramları belirlemelerine yardımcı olunuz.
- Ders sonunda “*Araştırma Sorusu Sormak Ne İşe Yarar?*” başlıklı etkinlikte (Ö.K. s.183), öğrencilerden, bir sonraki derse kadar araştırma planı ve stratejilerin olduğu bir sunum hazırlamaları istenmektedir. Bilgisayarı olmayan öğrencileri araştırma yapabilecekleri imkânlar konusunda (okulun bilgisayar laboratuvarı, kütüphane vb.) yönlendiriniz.
- Öğrencileriniz, stratejilerini ders süresi içinde yetiştiremezse bir sonraki derste sunumlarını yapmalarını isteyiniz. Burada amaç, öğrencilerin kendi öğrenme sorumluluklarını aldıkları bir süreç yürütmeleridir.
- Öğrencilerinizden ders sonunda yazmalarını istediğiniz metinleri, Ek-4.1’de verilen **Yazılı Anlatım Analitik Dereceli Puanlama Anahtarını** kullanarak değerlendiriniz. Bu süreçte okulunuzdaki edebiyat öğretmenleriyle iş birliği yapabilirsiniz. Öğrenci metinlerinden iyi örnekleri okulunuzun panosuna asarak ya da ilgili gün ya da haftalarda konuşma yapmalarına fırsat tanıyabilirsiniz. Öğrencilerin fikirlerini yazılı ve sözlü ifade etmesi bu dersin en önemli kazanımlarından birisidir.
- Öğrencilerinize bir sonraki ders için derste belirledikleri araştırma sorusu, araştırma planı ve stratejilerin olduğu bir PowerPoint sunumu hazırlamalarını hatırlatınız.

3.3.4.3.4 Yeşil Bir Fikrim Var

Dersin Amacı

Öğrencilerin, okullarındaki atıkları azaltmaya yönelik geliştirdikleri stratejileri sözlü olarak sunmalarını sağlamaktır.

Dersin Hazırlığı

- Bu ders için geri dönüşüm süreçleri ile ilgilenen okul içi ve dışı paydaşları (öğretmen, yardımcı personel, çevre mühendisleri gibi) dersinize davet ediniz.

Ders İşlenişi ile İlgili Pedagojik İpuçları

- Öğrenciler grup çalışmalarında, birbirlerinin ne kadar katkı sağladıkları konusunda tartışabilir ve bu durumu sizinle paylaşabilirler. Örneğin "Grupta sadece ben çalıştım, diğerleri hiç çalışmadı." diyenler olabilir. Bu durumlarda öğrencilere, bir takım olduklarını hatırlatarak bireysel çabaların değil, grup işinin dikkate alınacağını söyleyiniz.
- Grup sunumlarına başlamadan öğrencilerinize *Sunum Değerlendirme Formunu* (Ö.K. s.191) kullanarak her grubun başka bir grubu değerlendireceğini açıklayınız. Her gruba değerlendirecekleri grubu paylaşınız.
- Öğrencileriniz sunum yaparken benzer konuları çalışan grupları art arda kaldırınız. Bununla birlikte sunumlardan sonra müzakere ortamı oluşturmak için sunum yapan gruba sorulmasını isteyiniz. Bu tür sınıf müzakerelerine alışık olmayan öğrenciler, fikirlerine yapılan eleştirileri kişiselleştirip olumsuz bir sınıf ikliminin hakim olmasına sebep olabilirler. Bu durumda öğrencilerinize, sınıfta sadece fikirlerin tartışıldığını ve katılmadıkları noktalarda gerekçelerini paylaşmaları gerektiğini söyleyiniz. Sınıf tartışmalarında *öğretmen otoritesi* rolünü sönmömlendirmek ve öğrenci sesini artırmak için öğrencilerin sunum yaptığı yerde durmak yerine, sınıfın en arkasında konum alabilirsiniz.
- Öğrenci sunumlarından sonra grupların geliştirdikleri stratejilerin 3R: Reduce (redüs) (Azalt), Reuse (riyus) (Yeniden kullan), Recycle (risaykıl) (Geri dönüştür) ilkesi ile ilişkisini tartışınız.
- Öğrenciler, tartışırken zaman zaman konunun büyük düşüncesinden uzaklaşabilirler. Bu tür durumlarda tartışılanları özetleyerek tartışılan konunun büyük düşüncesini öğrencilerinize hatırlatınız.
- Bu derse farklı paydaşları davet edip dersin sonunda öğrenci sunumlarını değerlendirmelerini isteyiniz.
- Öğrencilerinizin geliştirdikleri stratejileri okullarında uygulanabilmesi için ilgili kulüplere fikirlerini sunmalarını teşvik edebilirsiniz. Bununla birlikte, öğrencilerinizden geliştirdikleri stratejileri poster hâline getirmelerini isteyerek ilgili gün ve haftalarda okul panosuna asabilirsiniz.
- "*Göster Kendini*" başlıklı etkinlikte (Ö.K. s.195), öğrencilerden soruları cevapladıktan sonra kitaplarından bu sayfayı keserek size vermelerini isteyiniz. Öğrencilerden topladığınız bu sayfaları bu derste temel okuryazarlık, sosyoduygusal ve üstbilişsel becerileri doğrultusunda "performans notu" olarak değerlendiriniz.

EK 4.1

Yazılı Anlatım Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı*

Öğrencinin Adı ve Soyadı:

Öğrencinin Sınıfı ve Numarası:

Ölçütler	Puan			Başarı Puanı
	1	3	5	
İçerik	Yazılanlar konu ile çok az ilişkilidir ve birbirini desteklemektedir. Belirlenen bağlamlarda yazılanların neredeyse tümü, hatalı ve iletilisini aktarmada yetersizdir.	Yazılanlar konuyla genellikle ilişkili ve birbirini çoğunlukla destekleyicidir. Belirlenen bağlamlarda yazılanların çoğu doğru ve iletilisini aktarmada yeterlidir.	Yazılanlar konuyla tam olarak ilişkili ve birbirini destekleyicidir. Belirlenen bağlamlarda yazılanların tümü doğru ve iletilisini aktarmada yeterlidir.	
Söylem Yönetimi	Belirlenen bağlamların neredeyse tümünde hikâyeyi zenginleştirecek bağlayıcılar, dilsel ifadeler, açıklamalar bulunmamaktadır.	Belirlenen bağlamların çoğunda hikâyeyi zenginleştirecek bağlayıcılar, dilsel ifadeler, açıklamalar bulunmaktadır.	Belirlenen bağlamların tümünde hikâyeyi zenginleştirecek bağlayıcılar, dilsel ifadeler, açıklamalar bulunmaktadır.	
Anlaşılabilirlik	Yazının her bölümünde; sözcük ve düşünce tekrarlarına, anlatım bozukluklarına rastlanmaktadır.	Yazının bazı bölümlerinde sözcük ve düşünce tekrarlarına, bozukluklarına rastlanmaktadır.	Yazının bölümlerinde sözcük ve düşünce tekrarlarına, anlatım bozukluklarına rastlanmamaktadır.	
Bağlama Uygun Dil Kullanma	Belirlenen bağlamların neredeyse tümünde verilen göreve uygun dil kullanımı sergilenmektedir.	Belirlenen bağlamların çoğunda verilen göreve uygun dil kullanımı sergilenmektedir.	Belirlenen bağlamların tümünde verilen göreve uygun dil kullanımı sergilenmektedir.	
Yazım Kuralları ve Dil Bilgisi	Yazım ve noktalama kurallarına genellikle uymamış, sözcük yazımlarına yeterince dikkat etmemiştir. Düzeyine uygun kurduğu tümcelerin neredeyse tümü, dil bilgisel yönden hatalıdır.	Yazım ve noktalama kurallarına genellikle uymuş, sözcükleri doğru yazmış ve ayırmıştır. Düzeyine uygun kurduğu tümcelerin çoğu dil bilgisel yönden doğrudur.	Yazım ve noktalama kurallarına uymuş, sözcükleri doğru yazmış ve ayırmıştır. Düzeyine uygun kurduğu tümcelerin tümü dil bilgisel yönden doğrudur.	
Toplam Puan:				/25

* Puanlama anahtarı, Safiye Bilican Demir ve Özen Yıldırım'ın 2019 yılında Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi'nde yayımlanan "Yazılı Anlatım Becerilerinin Değerlendirilmesi İçin Dereceli Puanlama Anahtarı Geliştirme Çalışması" başlıklı makalesinden revize edilmiştir.

*Hedefe giden farklı yollar vardır.
Öğretmenin rolü, bu yolları
öğrencilerin düşünceleri ile açmaktır.*

“

Girişimcilik,
kaybetmek de
dâhil her şeyi
göze alarak
yola çıkmaktır.
Hiçbir řeye
yaramasa
da denemiş
olursun.

”

M. Serdar Kuzuloğlu

3.3.5 Girişimci Fikirler, İş Kurma ve Yürütme

Bu öğrenme birimi, T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, Koç Holding ve IBM Türkiye arasında imzalanan Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde 21. Yüzyıl Becerilerinin Geliştirilmesi Protokolü kapsamında Kalkınma Atölyesi'nin yürüttüğü projede Google iş birliği ile hazırlanmıştır.

3.3.5.1 Öğrenme Biriminin Genel Amacı

Girişimci Fikirler, İş Kurma ve Yürütme öğrenme birimi içerisinde öğrencilerin günlük hayatta yer alan girişimcilik ve ekonomi kavramları ile girişimcilik sürecini bağdaştırması ve sonuç olarak bir girişimcilik prototipi ortaya çıkarmaları hedeflenmektedir. Bir fikrin başarılı bir girişime dönüşmesi sürecinde finansal kaybın olmaması ve risklerin azaltılması büyük önem taşımaktadır. Girişimci Fikirler, İş Kurma ve Yürütme öğrenme birimi; girişimciliğin temel kavramları, işletme faaliyet alanları, yönetim planı oluşturma, uygun stok ve kalite yöntemleri, pazarlama süreçleri, mali kaynak yönetimi ve personel alım süreçleri hakkındaki genel bilgileri ve bu bilgilerin bir prototip üzerinde uygulanmasını içermektedir. Öğrencilerin ders içerisinde yer alan etkinlikler sayesinde bu bilgileri, iş birliği, sorumluluk alma, problem çözme ve neden-sonuç ilişkisi kurma gibi becerilerle birleştirmesi beklenmektedir. Bu sayede öğrencilerin iş fikirlerini hayata geçirebilmek için gerekli donanımına sahip olmaları hedeflenmektedir.

Girişimci Fikirler, İş Kurma ve Yürütme öğrenme birimindeki etkinlikler şu amaçla tasarlanmaktadır:

- **Temel okur yazarlık** açısından girişimcilik kavramları, iş fikri oluşturma, işletme türleri, faaliyet alanları, yönetim planı, pazarlama karması, stok ve kalite yöntemi, finans yönetimi, personel alımı ve değerlendirmesi konularını öğrenmelerini sağlamak
- **Sosyal ve duygusal beceriler** açısından kendini ifade etme, iş birliği, değerlendirme, tartışma, sorumluluk alma, başarısızlıkla baş etmek
- **Üstbilişsel beceriler** açısından evrensel etik, gerekçelendirme, problem çözme, neden-sonuç ilişkisi kurma, prototip geliştirme becerilerini desteklemek

3.3.5.2 Öğrenme Birimi Kazanım İçerik Tablosu

Girişimci Fikirler İş Kurma ve Yürütme öğrenme birimi kapsamındaki derslerde hedeflenen kazanımlar ve bunlara ayrılacak süreye ilişkin tablo aşağıdaki gibidir.

Dersler	Temel Okuryazarlık										Sosyal ve Duygusal Beceriler				Üstbilişsel Beceriler				Süre/ Ders Saati	Oran (%)
	5.11	5.12	5.13	5.14	5.15	5.16	5.17	5.18	5.19	5.110	5.21	5.22	5.23	5.24	5.31	5.32	5.33	5.34		
1. Girişimciliğe İlk Adım	x	x										x							2	27.7
2. Bir Girişim Hikâyesi	x										x		x	x	x				2	
3. Fikirden Girişime	x	x									x		x	x	x	x			2	
4. Havada Uçuşan Fikirler		x									x	x			x		x		2	
5. Yeni Bir İşletme			x	x							x	x	x						2	
6. İşletme Ne İş Yapar?				x	x							x		x					2	
7. Pazarlama Karması				x	x	x								x				x	2	
8. Yönetim Planı ve Stok Yöntemi							x	x						x			x	x	2	
9. Finans Yönetimi ve İnsan Kaynakları									x	x				x	x	x		x	2	
10. Sahne Sizin				x	x				x	x			x	x		x		x	2	

Bu tablo T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının yayınladığı öğretim programı esas alınarak yapılmıştır. Bu yıllık planda Girişimci Fikirler, İş Kurma ve Yürütme öğrenme birimi için ayrılan toplam eğitim öğretim haftası 10 haftadır (% 27.7). Yukarıda verilen kazanım numaraları ve başlıkları, öğretim programında yapılan maddeleme sistemi esas alınarak yapılmıştır. Bu dersin kazanımlarının tamamına 106 ve 107. sayfalardan erişebilirsiniz.

3.3.5.3 Öğretimi Kolaylaştırıcı Pedagojik İpuçları

3.3.5.3.1 Girişimciliğe İlk Adım

Dersin Amacı

Öğrencilerin ekonomi ve ekonominin temel kavramlarını tartışmalarını sağlamaktır.

Dersin Hazırlığı

- Sanayi ve teknoloji alanındaki hızlı değişim her geçen gün ekonomi kavramının da yeni anlamlar kazanmasına neden olmaktadır. Girişimcilik modülüne başlarken ekonomi ile ilgili temel kavramları araştırabilirsiniz.

Okuma Önerisi: Dr. Mahfi Eğilmez' in *Ekonominin Temel Kavramları* adlı kitabını inceleyebilirsiniz.

Ders İşlenişi ile İlgili Pedagojik İpuçları

- “Araştır” ve “Düşün” bölümünde (Ö.K. s. 201) yer alan soruları sınıf içerisinde tartışınız. Öğrencilere aşağıdaki yanıtlara ulaşabilmeleri için rehberlik ediniz ancak bu yanıtları öğrencilerinizle doğrudan paylaşmayınız.
 - İnsanların üretici konuma geçmeleri ile birlikte ekonomi kavramı var olmuştur. İnsanların, kendi ürettiklerinin fazlasını başkalarının ürünleriyle takas etmesi, ilk ekonomik faaliyetler olarak düşünülebilir.
 - Girişimcilik de temelde ekonomik bir faaliyettir. Çünkü bir iş fikrinin hayata geçirilmesi, bir ekonomik döngünün içerisine girmesi ile mümkündür.
 - Girişimciler, bulundukları ülkelerde yeni iş imkânları oluşturarak ekonomiye büyük katkılar sağlarlar.

- MGA ders kitabı sayfa 202’de yer alan bilgileri göz önünde bulundurarak öğrencilerin aşağıdaki kavramları anlamalarını sağlayınız:

Mikroekonomi: Ekonomiye tüketiciler, firmalar ve endüstriler düzeyinde inceleyen disiplindir.

Makroekonomi: Ekonomi biliminin, toplam tüketim, toplam üretim, toplam tasarruf, toplam yatırım, toplam gelir (milli gelir) ve istihdam gibi toplam büyüklüklerini inceleyen ve bunlarla ilgili çözümleme ve çıkarımlar yapan alt dalıdır.

Maliyet: Bir ünite malın (veya daha fazla) elde edilmesi için harcanan üretim faktörleri (emek, sermaye, toprak) toplamıdır.

Fırsat Maliyeti: Herhangi bir malın üretimini bir birim artırmak için başka bir maldan vazgeçilmesi, feragatta bulunulması gereken mal ve/veya kazanç miktarıdır.

- Öğrencilerden, günlük hayatta bir ücret karşılığında aldıkları ürün veya hizmetlerden örnekler vermelerini isteyiniz. (Kantinden tost almak, okula gelirken otobüse binmek vb.)
- “Bir mal veya ürünün fiyatını belirleyen unsurlar nelerdir? Bu unsurlar ile arz ve talep arasında bir bağlantı var mıdır?” sorularını sınıf içerisinde tartışınız ve arz-talep kavram-

larının öğrenciler açısından anlaşılmasını sağlayınız. Tartışma sırasında öğrencilerin düşüncelerini rahatça söyleyebilmelerini sağlayınız. Öğrencilerin birbirlerinin yanıtları hakkında yapıcı geri bildirimler vermesini destekleyiniz.

- “İzle ve Düşün” bölümünde (Ö.K. s. 202) verilen videoyu öğrencilere izletiniz. Bir önceki bölümde yer alan tartışma ve videoda verilen bilgiler ışığında öğrencilerin arz, talep ve arz-talep dengesi kavramlarını gerçek hayat ile ilişkilendirmelerini sağlayınız.
- Öğrencilerin, “Bir Ekonomi Haberi” etkinliğini (Ö.K. s.203) tamamlamalarını sağlayınız.

3.3.5.3.2 Bir Girişim Hikâyesi

Dersin Amacı

Öğrencilerin ekonomi ve girişimcilikle ilgili temel kavramları açıklaması ve farklı fikirleri göz önünde bulundurarak problemlere çözüm bulmasını sağlamaktır.

Dersin Hazırlığı

- Girişimcilikle ilgili temel bilgilerin işleneceği bu ders öncesinde çeşitli icatların (örneğin yazı) ortaya çıkış hikâyelerini araştırınız. Bunun yanı sıra ülkemizde kurulmuş ve 100 yıldan fazladır faaliyet gösteren işletmelerin tarihine göz atabilirsiniz. Girişimcilik kavramı ile ilgili olarak Prof. Dr. Erhan Erkut'un yazı ve konuşmalarını inceleyebilirsiniz.

Ders İşlenişine İlgili Pedagojik İpuçları

- “Araştır ve Düşün” bölümünde (Ö.K. s. 206) yer alan soruları sınıf içerisinde tartışınız.
- Yaratıcılık, icat, yenilik, inovasyon (yenileşme), lider, yönetici, fırsat, risk kavramlarını öğrencilerle birlikte inceleyiniz. Öğrencilerden dört kişilik gruplar oluşturmalarını isteyiniz. Bu dersteki tüm etkinliklerde grup arkadaşları ile birlikte çalışacaklarını hatırlatınız. Ders süresince gruptaki görev dağılımlarını gözlemleyiniz. Her bir grup üyesinin çalışmaya katkı sağladığından emin olunuz. Grup çalışmaları sırasında öğrencilerin, kişisel yetenek ve ilgi alanları doğrultusunda sorumluluk almalarını sağlayınız. Öğrencilerden, “Girişimciliğin Temel Kavramları” etkinliğini (Ö.K. s.207) grup arkadaşları ile birlikte tamamlamalarını isteyiniz.
- Bu etkinliğin devamı olarak öğrencilerinizden “Bir Asırlık Gıda Firması” isimli etkinliği (Ö.K. s.209) tamamlamalarını, daha sonra da bu etkinlikte öğrendikleri kavramları kitapta verilen ilgili boşluklara yazmalarını isteyiniz. Bir boşluğa birden fazla kavram yazılabileceğini hatırlatınız.
- Etkinliğin son bölümünde (Ö.K. s.210) ise öğrencilerden, şirketin bundan sonraki yönetim sürecini planlamaları beklenmektedir. Öğrencilerinize riskleri ve şirketi bir adım ileri taşımak için gerekli adımları planlarken güncel gelişmeleri göz önünde bulundurmalarını söyleyiniz (Örneğin 2019 yılında ortaya çıkan Covid-19 virüsü ve dünya genelinde yaşanan salgın, firmaları, ürünleri ile ilgili yeni tedbirler ve kararlar almaya yönlendirmiştir.).
- Etkinlik sonunda gönüllü öğrencilerden yanıtlarını paylaşmalarını isteyiniz. Öğrencilerin birbirlerinin yanıtlarını duymaları ve birbirlerinin fikirlerinden beslenmeleri oldukça önemlidir. Seçtiğiniz yanıtları sınıf içerisinde tartışmaya açarak öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerine katkı sağlayabilirsiniz.
- Risk, fırsat, problemlere farklı bakış açısı kavramlarının “Göster Kendini” bölümünde (Ö.K.s.211) verilen çalışma ile anlaşılmasını sağlayınız.

3.3.5.3.3 Fikirten Girişime

Dersin Amacı

Öğrencilerin girişimcilik türlerini tanımlarını ve verilen çalışmalarda ulaştıkları farklı sonuçları yazılı ve sözlü olarak ifade etmelerini sağlamaktır.

Dersin Hazırlığı

- Dersten önce girişimcilik türleri ile ilgili okumalar yapabilir, internetin girişimciliği kolaylaştıran yönlerini araştırabilirsiniz. Günümüzde hızla büyüyen internet girişimlerinin nasıl kurulduklarını ve bu şirketlerin nasıl yönetildiklerini inceleyen belgeseller bulabilirsiniz.

Ders İşlenişi ile İlgili Pedagojik İpuçları

- “Araştır ve Düşün” bölümünde (Ö.K. s. 214) yer alan soruları sınıf içerisinde tartışınız. Bu soruların güncel gelişmelere göre yanıtlanmasını sağlayınız. Bazı mesleklerin ortaya çıkışı ile ilgili örnekler vererek öğrencilere rehberlik ediniz (Örneğin 1990 yılında henüz cep telefonları bu kadar yaygın olarak kullanılmıyordu. Buna bağlı olarak cep telefonu bayileri ya da sim kart satan mağazalar yoktu.). Bir sektörde meydana gelen gelişmenin farklı iş kollarını nasıl ortaya çıkardığını öğrencilerinizle tartışınız.
- Aşağıda verilen girişimcilik türlerini, verilen bilgiler doğrultusunda öğrencilere açıklayınız (Ö.K. s.215).

İç girişimcilik: İşletme içinde girişimciliğe ortam sağlayan yapı, iç girişimciliktir.

Yaratıcı girişimcilik: Yeni bir düşüncenin, buluşun ya da var olan bir mal veya hizmetin; tasarım, fiyat, kalite gibi yönlerden iyileştirilerek kâr elde edilecek biçimde pazara sunulmasını sağlayan girişimciliktir.

Sosyal girişimcilik: İşletmelerin toplumsal ve çevresel konuları, operasyonlarıyla ve paydaşlarıyla olan etkileşimleriyle bütünleştirmeleridir.

İnternet girişimciliği: 1995 yılından sonra internet kullanımının artmasıyla ortaya çıkan, ticaretin elektronik ortamda yapılması kavramıdır.

- “Seçim Senin” başlıklı etkinlikte (Ö.K. s. 216), girişimciliğin ve sabit işlerin özellikleri yer almaktadır. Öğrenciler önce bu özellikleri “girişimcilik” ve “sabit işler” başlıkları altında gruplayacak daha sonra da bu özelliklerin kendileri açısından olumlu olup olmadığına karar vereceklerdir. Bu özelliklerin kendileri açısından olumlu veya olumsuz yönlerini yazarken öğrencilere, yanıtlarının bireysel olması gerektiğini hatırlatınız. Öğrencilere bu etkinlikte kendileri hakkında düşünmeleri için zaman veriniz.
- “Girişimcilik Türleri” başlıklı etkinlikte (Ö.K. s. 217), öğrencilerinizden bir grup çalışması yapmaları beklenmektedir. Etkinliğin ikinci bölümünde yer alan “Sizce bir iş fikri olan genç girişimcilerin karşılaşılabilecekleri zorluklar nelerdir?” sorusunu, çevrelerinden örnek vererek ve kendi hayallerini düşünerek tartışmaları için zaman veriniz. Bu soruyu yanıtlarken öğrenciler genellikle “para” yanıtı etrafında birleşeceklerdir. Tartışma sürecinde öğrencilerin, para dışında zaman, beceri, bilgi, tecrübe, iş gücü, resmî işlerin yürütülmesi gibi diğer zorlukların da farkına varmalarını sağlayınız.

3.3.5.3.4 Havada Uçuşan Fikirler

Dersin Amacı

Öğrencilerin meslek gruplarını fark ederek iş kurma süreçlerinde iş birliği içinde çalışma ve eleştirel düşünme becerilerini kullanabilmelerini sağlamaktır.

Dersin Hazırlığı

- Derse girmeden önce orjinal fikirler bulabilmek için neler yapılabileceğini araştırabilir ya da bu konuda okumalar yapınız*.

Okuma Önerisi: David Kelly ve Tom Kelly, *Yaratıcı Özgüven: İçimizdeki Yaratıcı Potansiyeli Serbest Bırakmak* (Creative Confidence).

Ders İşlenişine İlgili Pedagojik İpuçları

- “*Araştır ve Düşün*” bölümünde (Ö.K. s.219) yer alan soruları sınıf içerisinde tartışınız. İcatların ve yeni fikirlerin insanlık gelişiminde önemli bir yere sahip olduğunu ifade ederek tartışmaya aşağıdaki kavramların ortaya çıkacağı biçimde rehberlik ediniz.

Fayda: Bir mal veya hizmetin insan ihtiyaçlarını karşılama özelliğidir. Örneğin bir e-ticaret sitesinin faydaları arasında malı e-ticaret sitesi aracılığı ile daha ucuza satın almak ve ödemeleri e-ticaret sitesi üzerinden hızlı bir şekilde yapmak sayılabilir.

Atılım: Herhangi bir konuda ilerleme, ilerleme çabası, hamle, atak, ileri gitme olarak tanımlanır. Örneğin, otomatik makineler (pizzamatik, çaymatik vb.) para atılarak insan faktörü olmaksızın satış yapılması.

Yenilik: Yeni olma durumu, eskimiş olanı yararlı ve yeterli olan yenisi ile değiştirmek demektir. Örneğin, cep telefonunda 5G sistemine geçilmesi.

- “*Etkinlik Zamanı*”nın (Ö.K. s. 221) ilk bölümünde, öğrencilerin, ürünlerin ortaya çıkmasına neden olan faktörleri bulması istenmektedir. Bu soru için öğrencilerden ihtiyaç, yararlı olması, pratik olması, zaman kazandırması, işleri kolaylaştırması gibi yanıtlar gelebilir. Etkinliğin “*Cansu'nun Fikirleri*” başlıklı ikinci bölümünde, öğrencilerden, çevrelerindeki iş fikirlerini bu faktörlere göre puanlamalarını isteyiniz (Alışveriş uygulaması; işleri kolaylaştırır +1 puan, zaman kazandırır +1 puan vb.). Burada öğrencilerin puanlamayı sadece kendi yazdıkları faktörlere göre değil, sınıftaki diğer arkadaşlarının yazdıkları maddelere göre de değerlendirmeleri gerektiğini hatırlatınız. Sınıfta en fazla puan alan iş fikrini bu- larak bu iş fikrinin başarısını sınıf içerisinde tartışınız.
- Öğrencilerinizden, “*Cansu'nun Fikirleri*” başlıklı etkinlikte yer alan metni dikkatli bir şekilde okumalarını isteyiniz. Etkinliğin üçüncü sorusu olan “Bir kadın girişimci olarak Cansu'nun finansal destek ve mentorluk desteği alabileceği kuruluşlar hangileridir?” sorusunu sınıfta (imkân varsa internet üzerinden) öğrencilerinizle birlikte araştırarak yanıtlayınız.
- “*Göster Kendini*” (Ö.K. s.223) bölümünde yer alan metni okuyarak internetin gelişimi hakkında öğrencilere bilgi veriniz. Ardından öğrencilerin, internetin gelişim sürecini fayda-atılım-yenilik kavramları bakımından değerlendirmelerine rehberlik ediniz.

3.3.5.3.5 Yeni Bir İşletme

Dersin Amacı

Öğrencilerin, verilen problem durumundan yola çıkarak işletme kurma fikri üzerine düşünmelerini sağlamaktır.

Dersin Hazırlığı

- Girişimcilerin büyük çoğunluğu ilk adımlarını bir şahıs şirketi kurarak atmaktadır. Ders-ten önce ülkemizde var olan girişimlerin kuruluş aşamalarını inceleyebilir ve nasıl bir büyüme modeli ile başarı kazandıklarını öğrencilerinizle paylaşabilirsiniz*.

*İzleme Önerisi: TRT tarafından hazırlanan ve ülkemizdeki girişimcilerin ve girişimcilik örneklerinin anlatıldığı belgesel dizisinden faydalanabilirsiniz.

Ders İşlenişi ile İlgili Pedagojik İpuçları

- Öğrencilerden "Araştır ve Düşün" bölümünde (Ö.K. s.225) yer alan soruları yanıtlamalarını isteyiniz. "Bu işletmeleri gruplamak isteseydik hangi işletmeler sizce aynı grupta olurdu?" sorusunu yanıtlarken gruplama kriterlerine öğrencilerin karar vermesini ve gruplamaları her öğrencinin bireysel olarak tamamlamasını sağlayınız. Burada öğrencilerin holding, şahıs işletmesi, kamu işletmesi şeklinde bir gruplama yapması beklenmektedir. Öğrenciler gıda, giyim, market gibi sektörleri baz alarak bir gruplama yaptığı takdirde bu gruplama biçiminin faaliyet alanları ile ilgili olduğunu ve faaliyet alanlarına bir sonraki hafta değineceğinizi açıklayınız.
- Öğrencilerinizden kitabın 227. sayfasında yer alan etkinliği incelemelerini isteyiniz. İşletmelerin genel olarak ekonomik, hukuki ve işleyiş bakımından incelendiğini açıklayınız. Bir işletmenin bazen birden fazla işletme türünün özelliğine sahip olabileceğini belirtiniz. Çevrelerindeki işletmelerin her birinin bu kategorilerden en az birine dâhil olduğunu açıklayınız.
- Girişimcilikte en sık kullanılan işletme türlerinin tek kişi işletmeleri veya limited şirketler olduğunu; tek kişi işletmelerinin hızlı karar verebilme, çalışma kapasitesinin sınırlı olması, girişimin varlığının girişimcinin varlığına bağlı olması (kazanç kabiliyeti, sağlık vb.) gibi özelliklerini vurgulayınız.
- Tek kişi işletmelerinin ve limited şirketlerin kurulum aşamalarını öğrencilerin ayrıntılı bir şekilde kavramasını sağlayınız (Ö.K. s.229-230). Bu bilgilerle hedeflenen, öğrencilerin bir iş fikrine sahip olduklarında bu fikri hayata geçirebilmek için gerekli aşamaları planlayabilmeleri, bu süreçte karşılaşacakları durumlar için hazırlıklı olmalarını sağlamaktır.
- "Yeni Göreviniz" bölümünde verilen görevi öğrencilerinize açıklayınız ve NACE kodları ile ilgili yapacakları çalışmayı bir sonraki derse getirmelerini isteyiniz.

3.3.5.3.6 İşletme Ne İş Yapar?

Dersin Amacı

Öğrencilerin, işletmelerin faaliyet alanlarını ve faaliyet kodlarını açıklamasını sağlamaktır.

Dersin Hazırlığı

- Ülkemizde, işletmeler, faaliyet alanlarını kuruluş aşamalarında belirlemek zorundadır. Bu faaliyet alanları NACE kodu adı verilen bir sınıflama sistemi ile ifade edilmektedir. Dersten önce NACE kodları ile ilgili araştırma yapabilirsiniz.

Araştırma Önerisi: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ve KOSGEB'in internet sitesinden yararlanabilirsiniz.

Ders İşlenişine İlgili Pedagojik İpuçları

- “*Araştır ve Düşün*” bölümünde (Ö.K. s. 232) yer alan soruları sınıf içerisinde tartışınız. Bir iş kolunda birden fazla faaliyet alanı bulunmaktadır. Tartışma sırasında öğrencilerden gıda ile ilgili alt kolları örnekler vermelerini isteyiniz (Örneğin dondurulmuş gıda, süt ve süt ürünleri, et ürünleri, taze sebze ve meyve, hazır paketli gıda vb.). Örnekleri mümkün olduğunca artırarak öğrencilerin faaliyet alanlarındaki çeşitliliğin kavramasını sağlayınız.
- Öğrencilerle işletmelerin faaliyet alanları ve NACE kodları ile ilgili bilgilerin olduğu metni inceleyiniz. Öğrencilerin, cep telefonları yardımıyla 233. sayfada verilen karekodu kullanarak NACE kodlarını ayrıntılı bir şekilde incelemelerini sağlayınız.
- Okulunuzda bulunan meslek alanları ile ilgili NACE kodlarının sorgulamasını yapınız. Bir meslek alanında kaç farklı faaliyet kodu olduğunu inceleyiniz. Bu inceleme, öğrencilerin, seçecekleri mesleklerle ilgili tüm faaliyet alanlarının farkına varmalarını ve meslek alanını seçerken bu bilgiyi göz önünde bulundurmalarını hedeflemektedir.
- “*Piyasa Değerine Göre En Büyük Şirketler*” başlıklı etkinlikte (Ö.K. s. 235-236) yer alan infografikteki bilgileri öğrencilere açıklayınız. Infografikte 2001-2016 yılları arasında dünyadaki halka açık en büyük 5 şirketi sıralanmıştır. Bu şirketlerden yeşil ile gösterilmiş olanlar teknoloji alanında, siyah renk ile gösterilenler diğer alanlarda (madencilik, sanayi, bankacılık vb.) faaliyet göstermektedirler.
- Öğrencilere, infografikteki dikkat çekici noktanın 2001, 2006 ve 2011 yıllarında dünyanın en büyük 5 şirketinden sadece 1'i teknoloji şirketi iken 2016 yılında ilk 5 şirketin tamamının teknoloji şirketi olduğunu açıklayınız. Bu durumun, teknoloji veya bilişim çağı adı verilen yeni bir dönemin başlangıcının net bir göstergesi olduğunu söyleyiniz. Öğrencilere, bu durumun tüm mesleklerin teknoloji üzerine olması gerektiği anlamına gelmediğini ancak farklı meslek gruplarının güncel gelişmeleri takip etmesinin, ayak uydurmasının kârlılık ve büyüme getireceğini açıklayınız.
- “*Göster Kendini*” bölümünde (Ö.K. s.238) öğrencilerden, 2016 yılında ilk üçte yer alan şirketlerin faaliyet alanlarını ve NACE kodlarını belirlemelerini isteyiniz. Böylece öğrencilerin kodları ve farklı faaliyet alanlarını kavramlarını sağlayınız.
- “*Yeni Göreviniz*” bölümünde (Ö.K. s.239) yer alan bilgileri açıklayarak öğrencilerden girişimcilikte yapılması ve yapılmaması gerekenlerle ilgili bir liste oluşturmalarını isteyiniz.

3.3.5.3.7 Pazarlama Karması

Dersin Amacı

Öğrencilerin pazarlama karması süreçlerini tartışmasını ve grup arkadaşları ile iş birliği içinde bir pazarlama karması oluşturmalarını sağlamaktır.

Dersin Hazırlığı

- Dersten önce bir ürünün pazara sunulması aşamasında markalaşmanın ve reklamın önemi hakkında araştırmalar yapabilirsiniz.

Ders İşlenişi ile İlgili Pedagojik İpuçları

- “Araştır ve Düşün” bölümünde (Ö.K. s.240) yer alan sorular sınıf içerisinde tartışınız. Öğrencileri, soruları yanıtlarken dünyada ve ülkemizde yaşanan güncel gelişmeleri de göz önünde bulundurmaları konusunda teşvik ediniz.
- Öğrencilere pazarlama karması ve öğeleri hakkında bilgi veriniz. Tüm işletmelerin ürettikleri bu ürün veya hizmetleri kullanıcılara ulaştırmak için bir pazarlama planına ihtiyaç duyduklarını söyleyiniz. Pazarlama karması olarak bilinen ve pazarlamanın 4P’si olarak bilinen araçları (ürün, fiyat, dağıtım, tutundurma) açıklayınız.
- İnternetin pazarlama sürecindeki etkisini sınıf içerisinde tartışınız. İnternet aracılığı ile bir ürünün;
 - görünürlüğünün arttığını,
 - fiyatının kıyaslanabilir hâle geldiğini,
 - dağıtım kanallarının arttığını,
 - tutundurma faaliyetlerinin sosyal medya aracılığı ile yapılabileceğini örnekler vererek açıklayınız.
- Açıklamalar doğrultusunda, öğrencilerin, “Alışveriş Zamanı” başlıklı etkinliği (Ö.K. s.242) tamamlamalarını sağlayınız. Etkinlik sonrasında öğrencilere ürün fiyatlarının hangi öğelerden etkilendiğini, bu bilgi ile gelecekte bir ürün veya hizmetin fiyatını belirlerken hangi parametrelerden ne şekilde yararlanabileceklerini de öğrendiklerini söyleyiniz.
- Öğrenciler bu dersten itibaren dört hafta boyunca “İş Planımı Oluşturuyorum” şablonunu (Ö.K. s.243-247) grup arkadaşları ile birlikte dolduracaklardır. Gruplardaki öğrenci sayısını sınıf mevcuduna göre 4-6 kişi olacak şekilde belirleyiniz.
- Öğrencilerin, çalışma grupları oluştururken benzer iş fikirlerine sahip arkadaşları ile bir araya gelmelerine özen gösteriniz. Bu durum, öğrenciler açısından İş Planımı Oluşturuyorum şablonunun daha gerçekçi bir şekilde doldurulmasını, öğrencilerin ilgi duydukları bir konu hakkında daha ayrıntılı düşünme fırsatı yakalamalarını sağlayacaktır.
- Bu derste öğrenciler, “İş Planımı Oluşturuyorum” şablonunun ilk 4 bölümünü dolduracaklardır. Grupları oluşturduktan sonra öğrencilere bu bölümleri doldurmaları için süre veriniz. İsteyen grupların ders sonrasında da çalışmalarına devam edebileceklerini hatırlatınız.
- Öğrencilere, seçilen iş fikrinin tüm grup üyeleri tarafından benimsenmesi gerektiğini vurgulayınız. Gruptaki tüm üyelerin iş planında görev ve sorumluluk almaları gerektiğini hatırlatınız. Öğrencilere, ülkemizdeki girişimcilik yarışmalarından örnekler veriniz ve

grup arkadaşları ile başarılı bir girişim planı oluşturduktan sonra bu yarışmalara katılabileceklerini hatırlatınız.

- Grupların, “İş Planımı Oluşturuyorum” başlıklı etkinlik kâğıtlarını yönergelere uygun olarak doldurmalarını sağlayınız. Gruplara, iş planının tüm bölümleri tamamlandıktan sonra sınıfa bir sunum yapacaklarını hatırlatınız.

3.3.5.3.8 Yönetim Planı ve Stok Yöntemi

Dersin Amacı

Öğrencilerin kuracakları işletme için neden-sonuç ilişkileri kurarak yönetim planı ile kalite ve stok süreci yöntemini belirlemelerini sağlamaktır.

Dersin Hazırlığı

- İnternet siteleri aracılığı ile kurumsal yapısının ve büyüklüklerinin birbirinden farklı olduğunu düşündüğünüz şirketlerin yönetim planlarını inceleyebilirsiniz. Bunun yanı sıra ürün geri çağırma süreçlerinin nasıl işlediğine dair (nedenleri, süreç yönetimi ve sonuçları) bir araştırma yapabilirsiniz.

Ders İşlenişine İlgili Pedagojik İpuçları

- *Araştır ve Düşün* bölümünde (Ö.K. s.249) yer alan soruları sınıf içerisinde tartışınız. Bu bölümde yer alan “Okulda çalışan tüm personeli düşünerek bir yönetim tablosu çizseniz nasıl bir tablo ortaya çıkar?” sorusunun yanıtını öğrencilerinizden gelen yönlendirmeler doğrultusunda tahtaya çizin. Öğrencilerinize “Böyle bir yönetim planı var olmasaydı bu durumun ne gibi sonuçları olurdu?” sorusunu yöneltiniz. Öğrencilerden gelen yanıtları sınıf içerisinde tartışınız. Öğrenciler “Kurallar olmazdı.”, “Daha rahat olurduk.” gibi yanıtlar verebilirler. Kuralların olmadığı bir ortamda ortaya çıkabilecek karışıklıkları hatırlatınız.
- Yönetim planına dâhil olan tüm kişilerin aslında iş birliği içerisinde çalıştıklarını ve yönetim sürecinin bir ekip çalışması olduğunu vurgulayınız. Büyük şirketlerde ve yeni girişimlerde yönetim planı oluştururken izlenecek yönetimin birbirinden farklı olup olmayacağını sınıf içerisinde tartışınız.
- Stok yöntemlerini öğrenci kitabındaki bilgilerden (Ö.K. s.250) yararlanarak açıklayınız.
 - Sabit sipariş miktarı sistemi
 - Sabit sipariş periyodu sistemi
 - Maksimum-minimum yöntemi
- Kalite kontrol yöntemlerini öğrenci kitabındaki bilgilerden (Ö.K. s.250) yararlanarak açıklayınız.
 - Yüzde yüz muayene
 - Örneklem (kısmi kontrol)
 - İmalat sürecinde kontrol
- “Kuzey Deri Sanayi Ticaret Limited Şirketinin Yönetim ve Organizasyon Planı” başlıklı etkinlikte (Ö.K. s.252) şirketin yönetim kademesinde yer alan kişiler ve bu kişilerin bazı görevleri karışık olarak verilmiştir. Karışık olan görevlerin ilgili kişilerle doğru bir şekilde eşleştirilmesini sağlayınız. Doğru yanıtlar şu şekildedir:

Ayça Şen:

4. Birimler arasında iş birliği ve eş güdümü sağlar ve bu birimleri denetler.
5. İş yerinin güvenliği ve işçi sağlığı ile ilgili her türlü tedbiri alır ve aldırır.

Esin Aksel:

5. Üretim bölümünde çalışan personelin sevk ve idaresinden sorumludur.
6. Üretimde kalite kontrol sürecini takip eder.

Cemali Sevinç:

4. Müşterilerle ilişkileri geliştirir ve mevcut müşteri kitlesini artırır.
5. Ürünlerin müşterilere ulaştırılmasını sağlar ve takibini yapar.

Ali Polat:

5. Bütçeyi hazırlar ve denetimini yapar.
6. Vergi ve sigorta işlerinin takibini ve ödemesini yapar.

Naile Yıldırım:

3. Bölümündeki personelin motivasyonunu yüksek tutar.
4. İşe alınacak kişilerin mülakatlarını yapar ve uygun elemanları seçer.

- “Stok Yöntemleri” (Ö.K. s.254) ve “Kalite Kontrol Yöntemleri” (Ö.K. s.255) başlıklı etkinliklerin öğrenciler tarafından tamamlanmasını sağlayınız.
- Öğrencilerin, derste edindikleri bilgileri kullanarak “İş Planımı Oluşturuyorum” etkinliğinin devamı olan “Yönetim Planı ile Stok ve Kalite Yöntemleri” başlıklı kısımları (Ö.K. s.257) grup arkadaşları ile birlikte tartışarak doldurmalarını sağlayınız.

3.3.5.3.9 Finans Yönetimi ve İnsan Kaynakları**Dersin Amacı**

Öğrencilerin, işletmelerin finans yönetimi ve personel alım ve değerlendirme süreçlerini analiz etmesini sağlamaktır.

Dersin Hazırlığı

- Finans yönetimi ve insan kaynakları konularının işleneceği dersten önce T.C. Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) internet sitesinde ilan edilen hibe ve diğer destekleri inceleyebilirsiniz. Ayrıca okulunuzdaki dal ve alanlarla ilgili kariyer olanaklarına yönelik çıkan iş ilanlarına göz atarak piyasadaki mevcut şartlar hakkında bilgi edinebilirsiniz.

Ders İşlenişi ile İlgili Pedagojik İpuçları

- “Araştır ve Düşün” bölümünde (Ö.K. s.260) yer alan soruları sınıf içerisinde tartışarak yanıtlayınız.
- Daha sonra öğrencilerinizle, bir işletmede personel alımı sırasında adayların iş deneyimi, sorumluluk, öğrenmeye açık olma gibi özelliklerinin işe alım süreçlerini nasıl etkilediğini tartışınız.

- İşletmelerde gelir ve gider dengesinin şirketin kârını, büyümesini, yatırımlarını etkilediğini ve doğru bir finans yönetiminin şirketin büyümesi için çok önemli olduğunu öğrencilerinize açıklayınız (Ö.K. s.261).
- Öğrendikleri bilgileri kullanarak öğrencilerinizin “*Bir İşletmenin Finansal Durumu*” başlıklı etkinliği (Ö.K. s.262) tamamlamalarını sağlayınız.
- “*Yeni Bir İş Heyecanı*” başlıklı etkinlikte (Ö.K. s.263), öğrencilerin, verilen durum dışında ne gibi aksilikler yaşayabileceklerini yakın çevrelerinden örnek vererek anlatmalarını sağlayınız. Yapılacak bir iş görüşmesinde gerçekleştirilecek aksiliklere dair riskleri en aza indirmek için alınabilecek tedbirleri sınıf içerisinde tartışınız.
- Derste öğrendikleri bilgiler doğrultusunda, öğrencilerin, “*İş Planımı Oluşturuyorum*” etkinliğinin devamı olan “*İnsan Kaynakları ve Mali ve Finansal Kaynaklar Yönetimi*” başlıklı kısımları (Ö.K. s.265) grup arkadaşları ile birlikte tartışarak doldurmalarını sağlayınız.
- Bir sonraki hafta öğrencilere grup arkadaşları ile birlikte sunum yapacaklarını, bu nedenle iş planlarını son hâline getirmelerini söyleyiniz. Ders sonunda sunum sürelerini ve grupların sunum sıralarını belirleyiniz. Öğrencilere, sunum materyallerini hazırlamalarını hatırlatınız.

3.3.5.3.10 Sahne Sizin

Dersin Amacı

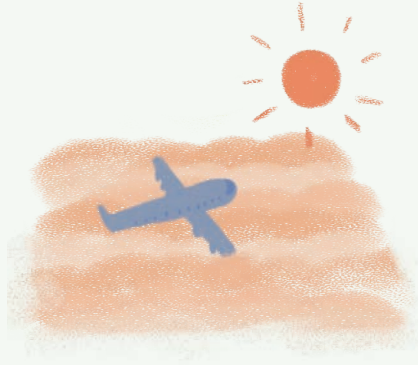
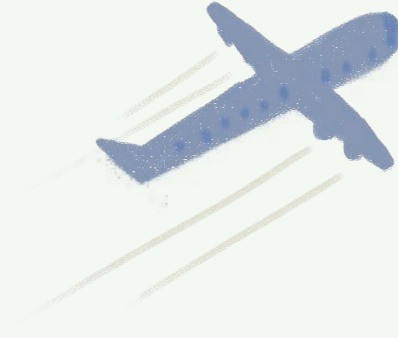
Öğrencilerin küçük ölçekli bir işletme kurabilmek için tüm süreçleri kapsayacak şekilde hazırladıkları planı, yazılı ve sözlü ifade etmelerini sağlamaktır.

Dersin Hazırlığı

- Öğrencilerin hazırladıkları planları sınıfta sunacakları bu dersten önce öğrencilere geri bildirim vermek amacıyla sunum teknikleri konusunda araştırmalar yapabilir, güncel konuşma örneklerini izleyebilirsiniz.

Ders İşlenişine İlgili Pedagojik İpuçları

- Tüm grupların hazırladıkları iş planlarını kendi aralarında yaptıkları iş bölümü çerçevesinde sunmalarını sağlayınız (Ö.K. s.269). Sunum sırasında gerekli motivasyonun sağlanması için dinleyici öğrencilerinize yatırımcı rolü verebilirsiniz.
- Dinleyici öğrenciler sunum sırasında eksik gördükleri kısımları not alabilir ve sunum sonrasında sunum yapan gruba sorular sorabilirler. Öğrencilerinize, sunumlar sırasında mümkün olduğunca eleştiriye açık olmalarını ve eleştiri yaparken olumlu bir dil kullanmalarını hatırlatınız.
- Bu süreçte verilen tüm bilgilerden ve öğrencilerden gelen orijinal iş fikirlerinden yola çıkarak 9. sınıflar arasında bir girişimcilik yarışması düzenlenmesini organize edebilirsiniz. Okulunuzda girişimcilik konusunda çalışmak isteyen öğrencilerden bir “okul girişimcilik takımı” oluşturabilir ve bu takıma düzenlenen “genç girişimci” yarışmalarına katılmaları konusunda rehberlik edebilirsiniz. Böylece öğrenciler bilgilerini gerçek hayat deneyimleri ile birleştirerek tecrübe kazanabilirler.

*Hedefe giden farklı yollar vardır.
Öğretmenin rolü, bu yolları
öğrencilerin düşünceleri ile açmaktır.*

“

Okumayı
ve yazmayı
öğrenmenin
insana ne
faydası var ki
düşünmeyi
başkalarına
bıraktıktan
sonra...

”

Ernst R. Hauschkam

3.3.6 Fikrî ve Sınai Mülkiyet Hakları

3.3.6.1 Öğrenme Biriminin Genel Amacı

Fikrî ve Sınai Mülkiyet Hakları öğrenme biriminin temel amacı; öğrencilerin, insan yaratıcılığının, buluşların ve orijinal tasarımların geliştirilmesi ve koruma altına alınması ile bu bağlamdaki yasalara dayalı hak ve sorumluluklara yönelik kavramları (patent, faydalı model, marka, endüstriyel tasarım, coğrafi işaret ve entegre devre topografyaları) öğrenirken konuyla ilgili süreçleri ilk elden deneyimlemeleri, böylece öğrenme birimi süresince hem insanların aynı konu hakkındaki farklı düşüncelerini gözlemleme, değerlendirme ve tartışma hem de problemlerle çözüm yolları arasındaki neden sonuç ilişkilerini görerek olası ve çok çeşitli çözüm yolları geliştirme kapasitelerini artırmaktır. Yapay zekâ ve bilişim sistemlerinin tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de gittikçe daha fazla yaygınlaşması ile birden fazla işi, birbirleriyle senkronize/eş güdümlü bir şekilde yapabilen teknolojilere karşın, öğrencilerin, verilen etkinliklerde zamanı ve malzemeleri etkili kullanarak farklı bakış açıları geliştirmeleri ve iş birliği içinde çalışmalarını hedeflenmiştir.

Fikrî ve Sınai Mülkiyet Hakları öğrenme birimindeki etkinlikler şu amaçla tasarlanmıştır:

- **Temel okuryazarlık** açısından fikrî ve sınai mülkiyet hakları ile ilgili genel kavramları, patent ve faydalı model ile ilgili tanımları, haklar ve başvuru süreçlerini, endüstriyel tasarım ve patent tanımlarını, fikirlerin ürüne dönüşme süreçlerini, patent veri tabanının kullanımını, marka ile ilgili tanımları, hakları, başvuru ve tescil süreçlerini, bilim, edebiyat ve sanat eserleri ile ilgili hakları, coğrafi işaretler ile ilgili tanımları, hakları ve tescil süreçlerini öğrenmelerini sağlamak
- **Sosyal ve duygusal beceriler** açısından iş birliği içinde çalışma, farklı fikirleri ve düşünceleri dikkate alma, kendini yazılı ve sözlü ifade etme ve bireysel öğrenme sorumluluğunu almak
- **Üstbilişsel beceriler** açısından ise problem çözme, kaynak taraması yapma, evrensel etik prensipler çerçevesinde karar verme becerilerini desteklemek

3.3.6.2 Öğrenme Birimi Kazanım İçerik Tablosu

Fikrî ve Sınai Haklar öğrenme birimi kapsamındaki derslerde hedeflenen kazanımlar ve bunlara ayrılacak süreye ilişkin tablo aşağıdaki gibidir.

Dersler	Temel Okuryazarlık								Sosyal ve Duygusal Beceriler				Üstbilişsel Beceriler			Süre/ Ders Saati	Oran (%)
	6.1.1	6.1.2	6.1.3	6.1.4	6.1.5	6.1.6	6.1.7	6.1.8	6.2.1	6.2.2	6.2.3	6.2.4	6.3.1	6.3.2	6.3.3		
1. Kendi Oyunumuzu Tasarlıyoruz	x								x	x	x		x			2	16.67
2. Bu Orijinal mi?		x	x	x					x	x	x		x			2	
3. Logonu Oluştur, Markanı Büyüt					x	x			x	x	x		x			2	
4. Bu Kimin Fikri?							x		x	x	x				x	2	
5. Bilginin Kaynağını Biliyorum							x		x	x	x	x		x	x	2	
6. Bana Bir Yer Söyle, Sana Coğrafi İşaretini Söyleyeyim								x	x	x	x	x		x		2	

Bu tablo T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının yayınladığı öğretim programı esas alınarak yapılmıştır. Bu yıllık planda öğrenme birimi için ayrılan toplam eğitim öğretim haftası 6 haftadır (%16.67). Yukarıda verilen kazanım numaraları ve başlıkları, öğretim programında yapılan maddeleme sistemi esas alınarak yapılmıştır. Bu dersin kazanımlarının tamamına 107. sayfadan erişebilirsiniz.

3.3.6.3 Öğretimi Kolaylaştırıcı Pedagojik İpuçları

3.3.6.3.1 Kendi Oyunumuzu Tasarlıyoruz

Dersin Amacı

Öğrencilerin tasarım sürecinde zamanı ve malzemeleri etkili kullanarak iş birliği içinde yaratıcı problem çözmelerini sağlamaktır.

Dersin Hazırlığı

- Ders bir grup etkinliği ile başladığından, hazırlık olarak oyunda kullanılacak malzemeler ile sınıfa gelmelidir. Öğrencilerden, ders kitabında, en fazla on adet malzeme ve aynı malzemeden de en fazla beş adet kullanacakları bir oyun tasarımları istenmiştir. Ancak sınıf uygulamasında ders akışını kolaylaştırmak için her gruba dağıtılmak üzere

hazırlanacak malzeme torbası şu şekilde olabilir: iki adet pinpon topu, bir metre uzunluğunda ip, beş adet ataş, dört adet pipet, üç adet karton bardak, renkli kâğıtlar, A4 boyutunda karton ya da mukavva, keçeli kalemler, üç adet paket lastiği, ihtiyaç hâlinde grupların kullanabilmesi için makas, bant ve fazladan kalem.

Dikkat: Malzeme torbalarını gruplara dağıttıktan sonra öğrencilerinize, malzemeleri kullanmaları konusunda serbest olduklarını belirtiniz.

- Tartışmalarda, öğrencilerin, “*Merak ediyorum, Bunları biliyor musunuz?*” ve “*Bilginin Peşinde*” başlıkları altında verilen bilgi notlarından yararlanmalarını sağlayınız. “*Göster Kendini*” bölümünü ise ara değerlendirme aracı olarak kullanabilirsiniz. “*Yeni Göreviniz*” başlıklı bölüm, bir sonraki dersin hazırlığı niteliğindedir.

Ders İşlenişi ile İlgili Pedagojik İpuçları

- Derse, öğrenme biriminin girişindeki soruları temel alarak başlayınız. Bu sorular, kitap boyunca olduğu gibi, öğrencilerin ön bilgilerinin alınması, tartışmanın yönlendirilmesi ve bir müzakere ortamı yaratılması amacıyla hazırlanmıştır. Dersin akışı açısından tartışmayı 10 dk ile sınırlamaya çalışınız. “Hangi oyunları oynuyorsunuz?”, “Bu oyunları sizin için cazip kılan şeyler nelerdir?” gibi sorular, öğrencilerin sıklıkla oynadıkları oyunları tercih etme nedenleri üzerine düşüncelerini sağlayacaktır. “Oynadığınız oyunların ortak noktaları var mı?” sorusunun amacı, her oyunun kurallarının ve amacının olduğunu öğrencilere fark ettirmektir.
- Öğrencilerin sorulara verdikleri yanıtları tahtada listeleyiniz. Bu liste, öğrencilerin etkinlik sırasında kullanmaları ve oyunlarına yansıtılmaları için kullanılacaktır.
- Sınıf dinamiklerini gözетerek etkinlik için öğrencilerinizi 4-5 kişiden oluşan gruplara ayırınız. Gruplardan, dersin başında yapılan oyun tartışmalarını temel alarak 30 dakika içinde bir oyun tasarımlarını isteyiniz. Dersin başında, tahtada listelenen yanıtların oyunlara yansıtılması gerektiğini hatırlatınız.
- Öğrencilerden, tasarımlarını tamamladıktan sonra ders kitabındaki “*Oyun Tasarımı*” başlıklı alana (Ö.K. s.278) oyunun kurallarını ve nasıl oynanacağını yazmalarını isteyiniz. Kuralların, daha önce bu oyunu oynamamış kişiler tarafından okunduğunda, rahatlıkla oynanabilecek açıklıkta ve netlikte yazılmış olması gerektiğini hatırlatınız.
- Tüm gruplar oyunlarının tasarımını bitirdikten sonra, istasyon tekniği ile saat yönünde yer değiştirerek her grubun bir başka grubun hazırladığı oyunu oynamasını sağlayınız.

Dikkat: Öğrencilerinizi, arkadaşlarının oyunlarını denemeye başlamadan önce oyunların zarar görmemesi konusunda uyarınız. Bu amaçla ders sonrasındaki tartışmalarda kullanılmak üzere oyunların ilk görüntülerinin fotoğraflarını çekebilirsiniz.

- Gruplara, yeni tasarlanmış oyunları dikkatlice denemelerini, sonra da ders kitabındaki *Oyun Değerlendirme Formunu* (Ö.K. s.279) doldurmalarını söyleyiniz. Öğrencilerinize, değerlendirme yaparken oyunların eğlenceli olup olmadıklarını, kuralların anlaşılabilirliğini ve netliğini, tekrar oynamak için pratik olup olmadıklarını ve zorluk derecelerini dikkate almalarını hatırlatınız. Öğrencilerinizden, değerlendirme sonuçlarına göre kendi oyunları dışında en beğendikleri oyunun hangisi olduğunu gerekçeleriyle birlikte açıklamalarını isteyiniz.
- Daha sonra gruptan, *Tasarımcı Değerlendirme Formunu* (Ö.K. s.280) doldurmalarını isteyiniz. Öğrencilerinizden, oyunu birlikte tasarladıkları grup arkadaşlarını birer tasarımcı ya da mucit olarak kabul etmelerini ve isimlerinin karşısına bu açıdan güçlü buldukları yönlerini yazmalarını isteyiniz. (Formların doldurulmaları için de yaklaşık 20-25 dakikalık bir süre yeterli olacaktır.)
- Dersin son 25 dakikasında, öğrencilerinize, her grubun tasarladığı oyunun buluş, icat veya yenilik olup olmadığını sorarak ders kitabında (Ö.K. s.281-282) yer alan kavramlar hakkında tartışmalarını sağlayınız.

3.3.6.3.2 Bu Orijinal mi?

Dersin Amacı

Öğrencilerin, bir fikir tartışması üzerinden buluş, yenilik ve patent kavramlarını açıklamalarını sağlamaktır.

Dersin Hazırlığı

- Bu öğrenme birimi boyunca Türk Patent ve Marka Kurumunun sitesini kullanınız:
www.turkpatent.gov.tr/TURKPATENT/
www.turkpatent.gov.tr/TURKPATENT/commonContent/Publications
- Bu derste fikirlerin ve icatların nasıl ortaya çıktığına dair büyük ve küçük grup tartışmaları yapılacaktır. Bu tartışmaları desteklemek üzere internetten çeşitli icatların hikâyelerinin paylaşıldığı kısa, belgesel nitelikli videolara ulaşabilir, öğrencilerinizle birlikte seyredebilirsiniz*.

***İzleme Önerisi:** Genel olarak günlük hayatta kullanılan nesnelerin de bir icat olduğu düşünülmez. Bunun için yaygın olarak kullanılan video sitelerinde pipet gibi son derece basit bir ürünün icadını anlatan yaklaşık 2-3 dakikalık kısa videolar bulabilirsiniz.

Ders İşlenişine İlgili Pedagojik İpuçları

- Buluş kavramını temel alan bir tartışma ile derse başlayınız. Bunun için öğrencilerinizden akıllarına gelen buluşları söylemelerini isteyiniz. Gelen cevapları tahtada listelleyiniz ve neden bunların icat olduğunu düşündüklerini sorunuz. Tahtada listelenen nesnelerin ortak bir özelliğe sahip olup olmadıklarını (örneğin, sadece teknoloji temelli icatların olması) sorunuz. Öğrencilerinize, bir önceki derste oyun tasarlarken kullandıkları malzemeler arasında bir icat olup olmadığını sorunuz ancak müzakere sürecini desteklemek ve öğrencilerinizin merakını artırmak için bu konuda bir açıklama yapmayınız.

- Öğrenci ders kitabındaki etkinliğe geçmeden önce öğrencileri gruplara ayırınız. "*Fikir Düellosu*" başlıklı etkinlikte (Ö.K. s.288), öğrencilere, tartışmaya hazırlanmaları için cesaret, süre ve araştırma izni veriniz. Bazı gruptan tanım yapmalarını isteyebilirsiniz. Bu süreçte grupların aralarından bir sözcü seçerek grup fikrini özetlemesini isteyiniz. Böylelikle grubun üyelerinin tamamının sürece dâhil olmasını sağlayabilirsiniz. Bu düellonun amacı, öğrencilerin icat (buluş) ve yenilik kavramlarını netleştirmelerini sağlamak ve derse odaklanma sürelerini artırmaktır. Her gruptan sizin söz verdiğiniz konuşmacının grubun fikrini savunmasını isteyeceğinizi ancak grup arkadaşlarının gereken yerlerde destek olabileceğini söyleyebilirsiniz. Aynı zamanda bu fikir düellosu sürecinde öğrencilerinizi birbirlerinin fikrini dinlemeleri ve paylaşılan fikirleri tekrar etmemeleri konusunda uyarınız. Bu tartışmada öğretmen, öğrencilerden gelen fikirler ile bir müzakere ortamı oluşturmalıdır.
- Bu tartışmada öğrenciler; oyun, forma, kalem, güneş gözlüğü, şarkı, film gibi özel mekamlarına göre ürünlerin farklı etiketlerinin olduğunu paylaşabilirler. Bu durumlarda öğrencilerinizden gelen fikirleri tahtaya not edip modül boyunca burada tartışılanlar üzerine çalışacaklarını vurgulayınız. Merak uyandırmak amacıyla her bir fikir üzerine açıklama yapmayınız. Öğrencileriniz ©, ®, ™ işaretlerinden bahsedebilirler. Bu noktada işaretlerin ne anlama geldiği ve nasıl okundukları konusunda öğrenci ders kitabını takip edebilirsiniz (Ö.K. s.290).
- Öğrenci ders kitabındaki *Patent Başvurusu* sürecini (Ö.K. s.292) incelemeyen önce "Sizce pipet patentli bir ürün müdür? Neden?" gibi sorularla öğrencilerinizin patent kavramı hakkındaki ön bilgilerini alacağınız bir sınıf tartışması başlatınız. Sınıf tartışmasının ardından, *Patent Başvuru* sürecini inceleyebilir ve öğrencilerinizle birlikte internetten pipetin tarihi hakkında bir video bulup seyredebilirsiniz. Daha sonra hem ders kitabından hem de Türk Patent ve Marka Kurumu resmi sayfasından kurumu ve patentleme süreçlerini öğrencilerinizle birlikte takip edebilirsiniz. Öğrencilerinizden, ders kitabındaki tarihsel akışı izleyerek fikri ve sınai hakların ülkemizdeki gelişimini özetleyen süreçler üzerine düşünmelerini isteyiniz.
- Yapılan tartışma ve araştırmaların ardından öğrencilerinizi konuyla ilgili kavramların kullanıldığı "Göster Kendini" bölümündeki zihin haritası etkinliğine yönlendiriniz. Zihin haritası yaparken kavramlar arasındaki bağlantıları görmek, öğrencilerin daha sonra bu kavramları daha iyi tanımlamalarına yardımcı olacaktır.
- Öğrenme biriminin sonunda yer alan "*Yeni Göreviniz*" etkinliği ile öğrenciler, hem bu derse ait kavramları kullanacakları bir senaryo üzerinde düşünecekler hem de bir sonraki dersin konusu olan logo kavramı ile tanışacaklardır.

3.3.6.3 Logonu Oluştur, Markanı Büyüt

Dersin Amacı

Öğrencilerin, logo, marka tescil süreçlerini ve bunlara ait kullanım haklarını araştırmasıdır.

Dersin Hazırlığı

- Ders boyunca konuyla ilgili bir müzakere ortamı oluşturmak ve öğrencilerin konu hakkındaki ön bilgilerini almak için öğrenci ders kitabındaki ilgili öğrenme biriminin girişinde bulunan soruları kullanınız. Bu sorular, "*Etkinlik Zamanı*" bölümünde yapılacak çalışmalara da ön hazırlık niteliğindedir.

Ders İşleniş ile İlgili Pedagojik İpuçları

- “Futbol Takımı Logosu” başlıklı etkinlik (Ö.K. s.298-300) üç kısımdan oluşmaktadır. Etkinliğin tamamlanması için yeterli zaman bulunmadığı durumlarda etkinliğin üçüncü bölümünü bir değerlendirme aracı veya ev ödevi olarak kullanabilirsiniz. Öğrenciler ilk bölümde senaryo doğrultusunda logo tasarlayacaklar; ikinci bölümde ise logo kullanımı ile ilgili yasal süreçlerin neler olduğu ve nasıl işlediği üzerine araştırma yapacaklardır. Üçüncü bölümde ise araştırmalarını bir uzman olarak sunmaları için bir yazma ödevi verilmiştir.
- Logo çizimleri tamamlandıktan sonra tüm ekiplerin birbirlerinin çizimlerini görmelerini sağlayınız. ‘Birebir aynı logoyu tasarlayan oldu mu?’ sorusunu sorarak öğrenci ders kitabında “özgünlük” kavramının açıklandığı sayfaya yönlendirebilirsiniz.
- Etkinliğin ikinci kısmında müzakere ortamı oluşturmak için öğrenci ders kitabında da verilen sorulardan yararlanabilirsiniz (Ö.K. s.299).
- Bu sırada öğrencilerinizden gelen anahtar kelimeleri ya da doğruluğundan emin olmadıkları bilgileri tahtaya not ediniz. Tahtada, aşağıdaki anahtar kelimelerin bulunduğundan emin olunuz. Eğer öğrencilerden gelmezse eksik olanları siz ekleyiniz:
 - Ar-Ge, tescil, kurum onayı, marka, faydalı model sistemi, başvuru süreci, hak süresi, patent sahiplerinin hak ve sorumlulukları.
- Etkinliğin üçüncü kısmı olan yazma görevi için öğrencilerin internet, telefon, akıllı tahta gibi kaynakların kullanımına izin vererek kaynak taraması yapıldığından emin olunuz. Kaynak taraması sırasında patent veritabanına (<https://tr.espacenet.com>) ulaşan öğrencilerinizi bu siteyi detaylı incelemeleri konusunda teşvik edebilirsiniz.
- Öğrenme biriminin son kısmında yer alan “Yeni Göreviniz” etkinliği (Ö.K. s.304), bir sonraki ders için hazırlık niteliği taşımaktadır. Bir sonraki ders, bu etkinliğin devamı niteliğinde olduğundan, öğrencilerinizin verilen araştırmayı yapmaları ve buldukları sonuçları kitabın ilgili kısmına yazmalarını isteyiniz.

3.3.6.3.4 Bu Kimin Fikri?

Dersin Amacı

Öğrencilerin, fikrî emek ile meydana gelen ürünler üzerindeki haklar üzerine düşüncelerini sağlamaktır.

Dersin Hazırlığı

- Bu derste, öğrencilerinizle, fikir ve sanat eserleri ile ilgili hakların hukuksal sonuçları üzerine bir tartışma yürütülecektir. Gerçek hayattan örneklerin yer aldığı bu bölüm için Türk Patent ve Marka Kurumunun sitesinden ve fikrî mülkiyet hakları konusundaki uluslararası ve ulusal gelişmeleri, uygulamaları, önemli kararları ve haberleri okuyuculara iletmek amacıyla kurulan internet platformlarından faydalanabilirsiniz*.

Okuma Önerisi: Marka uzmanı ve fikrî ve sınai mülkiyet hakları danışmanı Önder Erol Ünsal'ın internetteki yazılarına ulaşabilirsiniz.

- Mesleki gelişim atölyesi dersi, öğrencilerin yeni yüzyıl ve tasarım odaklı düşünme becerilerini geliştirmek amacıyla hazırlanmıştır. Bu derste haftalık olarak takip edilen konular, öğrencilerin becerilerini geliştirmek üzere hazırlanmış 'araçlar'dır. Dolayısıyla bu dersin değerlendirme süreçlerinde öğrencilerin becerileri de değerlendirilmelidir. Bu kapsamda, öğrencilerin yazılı anlatımları (mektup, rapor, günlük vb.) bilişsel beceriler, argüman kalitesi, yazma becerileri gibi öğrenci çıktıları açılarından değerlendirilebilir. Öğrencilerin yazılı anlatımları, farklı kaynaklarda yer alan yazılı anlatım analitik dereceli puanlama anahtarları ile değerlendirilebilir ve değerlendirme puanını öğrencinin performans notu olarak verilebilir.

Ders İşlenişi ile İlgili Pedagojik İpuçları

- Bir önceki derste, yaşadıkları şehrin simge yapıları hakkında araştırma yapmaları istenen öğrencilerden, bu derste yaptıkları araştırmanın sonucunu kısaca anlatmaları, daha sonra da öğrenci ders kitabının ilgili öğrenme birimi girişinde verilen soruları (Ö.K. s.305) cevaplamaları istenmektedir. Bunun için öğrencilerinizi grup çalışmasına yönlendirerek her gruba, şehrin/bölgenin simgesi hâline gelmiş yeni yapılardan birini seçmelerini isteyiniz.
- Öğrencilerinizden genel olarak tarihî ve turistik değere sahip simge yapılarla ilgili cevaplar gelmesi durumunda, daha yakın zamanlarda inşa edilmiş modern mimari yapıların da benzer özelliklere sahip olup olmadığı konusunda düşünceleri için onları yönlendiriniz. Gruplara yapının ne zaman yapıldığı ve kim tarafından inşa edildiğini bilip bilmediklerini sorunuz.
- Öğrencileriniz, bulunduğunuz şehirdeki yapıların mimarlarını bilmeyebilir. Bu noktada önemli olan mimari yapıların/eserlerin kime ait olduklarını bilmeleri değil, *bir mimari yapının/ eserin bir sahibi ve bu kişinin de kendi yapısı/eseri üzerinde hakları olduğu fikri* üzerine düşüncelerini sağlamak ve böylece öğrencilerin fikir ve eser arasındaki ilişkiyi görmelerini sağlamaktır. Daha sonra "Mimari yapı ve bina arasında ne fark vardır?" gibi sorular üzerinden öğrencilerinizin mimari eser kavramı hakkındaki ön bilgilerini ölçen bir sınıf tartışması başlatınız. Öğrenci ders kitabındaki sorular ile sınıfta müzakere ortamı sağlayınız.
- Öğrencilerinizle, fikir ve sanat eserleri ile ilgili hakların, eserin üretilmesiyle birlikte kendiliğinden doğduğunu; bu yönüyle telif haklarının, daha önceki dersterde gördükleri patent gibi sınai haklardan farklılık gösterdiğini paylaşarak hukuksal açıdan fikrî ve sınai haklar içinde yer alan telif haklarının pek çok meslek kolunu ilgilendiren çok çeşitli sonuçları olduğunu tartışınız.
- Bu öğrenme biriminde öğrencilerin çalışması için iki haber metni etkinliği verilmiştir. Tartışmanın ardından öğrencilerinizden ders kitabındaki "*Mimari İzin Vermedi, Yargı Atakule'nin Ruhsatını İptal Etti*" başlıklı ilk haber metnini (Ö.K. s.306) okumalarını isteyiniz. Öğrencilerinize, haber metnindeki durum hakkında ne düşündüklerini sorunuz. Öğrencilerinizin fikirlerini gerekçeleri ile açıklamalarını isteyiniz. Bu noktada tartışmayı derinleştirmek için patent ve telif hakkı arasında bir fark olup olmadığını sorunuz.
- "Göster Kendini" bölümündeki sorularla öğrencilerinizi araştırma araçları konusunda serbest bırakarak belirli bir süreliğine araştırma yapmaya yönlendirebilir ve bu bölümü değerlendirme aracı olarak kullanabilirsiniz. (Araştırma araçları konusunda sınıf/ kaynak sınırlılıkları varsa öğrencileri, ders kitabındaki bilgi metinlerinden yararlanmaya teşvik ediniz.) Araştırmalarını tamamlayıp soruları yanıtladıktan sonra öğrencilerinizle telif hakları konusunun sosyal medyadaki durumu hakkında kısa bir tartışma yürütünüz.

Öğrencilerinize telif hakkı ile gizlilik ihlalinin farklı sonuçları olduğunu söyleyerek onları bu konuda araştırma yapmaya teşvik ediniz.

- Ders kitabındaki bilgilendirici metinleri incelemelerinin ardından, öğrencilerinizi, ders kitabındaki “*Maymun Özçekimi*” başlıklı ikinci haber metni etkinliğine (Ö.K. s.311) yönlendiriniz. Haber metnini okuduktan sonra öğrencilere bu olayın gerçek bir haber olduğunu söyleyerek birkaç kişiden hikâyeyi özetlemelerini isteyiniz.
- Bu etkinlikte öğrencilerinize, bir telif hakları davasıyla ilgili görüş bildirmek için bilirkişi olarak seçildiklerini (hayal etmelerini) söyleyiniz. Hikâyede bahsedilen durumu çözmek ve bu durumu aydınlatmak üzere fikrî ve sınai hakları göz önünde bulundurarak bir bilirkişi raporu yazmalarını ve raporlarında telif hakkının kime ait olduğunu belirlemelerini isteyiniz (Ö.K. s.312).

Okuma Önerisi: Rapor yazımı için yeterli süre veriniz. İlgili duyan öğrenciler için bilirkişiliğin kapsamı hakkında T.C. Adalet Bakanlığı'nın <https://bilirkisilik.adalet.gov.tr/dokumanlar/bilirkisiliksempozyumkitaplari/temelegitimkaynak.pdf> adresinden gerekli bilgilere erişebileceklerini söyleyiniz.

- Öğrencilerinizden, raporlarını tamamladıktan sonra okumalarını isteyiniz. Raporlarında gerekçelere yer vermemişlerse buna dikkat ederek eklemeler yapmaları için fazladan zaman veriniz.
- Öğrencilere, okumalarını bitirdikten sonra olayın gerçekte nasıl sonuçlandığını öğrenmek için bir internet araştırması yaptırılabilir, hâkimin kararı ve bilirkişi raporları üzerinden bir tartışma başlatabilirsiniz. Bir fikir ve sanat ürününün eser olarak kabul edilip koruma altına alınabilmesi için; fikrî bir çabanın ürünü olması, sahibinin hususiyetini taşıması, şekillenmiş olması gerektiğini ve kanunda sayılan eser türlerinden birine girmesi gerektiğinin altını çizin.
- Öğrenme biriminin son kısmında yer alan “*Yeni Göreviniz*” etkinliği, bir sonraki ders için hazırlık niteliği taşımaktadır.

3.3.6.3.5 Bilginin Kaynağını Biliyorum

Dersin Amacı

Öğrencilerin hazırladıkları yazılı metinlerde, başka kişilerin ifade, buluş veya düşüncelerine kaynak göstererek yer vermelerini sağlamaktır.

Dersin Hazırlığı

- Özellikle internet ortamında, kopyala-yapıştır kültürü nedeniyle doğru bilgi kaynağına ulaşmak güçleşmiştir. Öğrencilerin araştırma amacıyla başvurduğu ilk kaynağın arama motorları olduğunu düşünürsek ulaştıkları kaynakların güvenilirliğini sorgulamaları ve kaynaklarını uygun şekilde belirtmeleri de yeni yüzyıl becerilerinin bir bölümünü oluşturmaktadır*.

Okuma Önerisi: Prof. Dr. Serap Kurbanoglu'nun internetteki bilgi kaynaklarının değerlendirilmesiyle ilgili yazılarından faydalanabilirsiniz.

Ders İşlenişi ile İlgili Pedagojik İpuçları

- Bu derste, bir önceki ders sonunda verilen senaryonun çözümlenmesi ve öğrencilerin yansıtıcı düşüncelerini harekete geçirecek sorularla bir sınıf tartışması yürütülmesi hedeflenmiştir. Geçen derste etkinliğin devamı niteliğinde olduğundan, öğrencilerinizin verilen araştırmayı yapmaları ve buldukları sonuçları kitabın ilgili kısmına yazmalarını (Ö.K. s.314) isteyiniz. Sorulardan yola çıkarak öğrencilerinizin fikirlerini alınız ve sınıfta farklı fikirlerin paylaşabileceği bir tartışma ortamı yaratınız.
- “*Bilimsel Aşırmaya Geçit Vermeyin*” başlıklı etkinlikte (Ö.K. s.315) bir makale sunulmuştur. Burada amaç, öğrencilerin gruplara ayrılıp verilen metin üzerinde çalışmalarınıdır. Grup ve grup içinde yer alacak öğrenci sayısını sınıf dinamikleri doğrultusunda oluşturunuz. Gruplara, kâğıtlarda yazanlar doğrultusunda, bilimsel aşırıya düşmeden nasıl alıntı ya da özet yapabileceklerine dair pratik yapacaklarını söyleyiniz. Her gruptan istenen çalışma farklıdır. İlk çalışmada gruplardan metni kendi cümleleri ile özetlemeleri istenmiştir (Ö.K. s.316). İkinci (Ö.K. s.317) ve üçüncü (Ö.K. s.318) çalışmalarda ise gruplardan, metinden alıntı yaparken bazı kurallara uymaları istenmiştir. Dersin sonunda, aynı metni bilimsel aşırıya yol açmadan, kaynak göstererek kullanabilmenin farklı yollarını keşfedebilmeleri için öğrencilerinize diğer grupların çalışmalarını inceleme fırsatı veriniz.
- Öğrencilere kaynak gösterme konusunda karar veremedikleri veya zorlandıkları durumlarda, öğrenci ders kitabındaki evet-hayır tablosunu (Ö.K. s.320) kullanmalarını söyleyiniz. Öğrenciler tabloyu doldurduktan sonra herhangi bir maddeye hayır cevabını verip vermediklerini sorunuz. Öğrencilerle hayır dedikleri maddeler için neden kaynak göstermeleri gerektiğini tartışınız.
- “*Göster Kendini*” bölümünde hazırlanan yazma ödevini (Ö.K. s.323), değerlendirme aracı olarak da kullanabilirsiniz. Bu sırada öğrencilerinizin ders kitabındaki bilgi notlarını incelemelerine izin veriniz.
- Öğrenme biriminin son kısmında yer alan “*Yeni Göreviniz*” etkinliği (Ö.K. s.323), bir sonraki ders için hazırlık niteliği taşımaktadır. Bir sonraki ders, bu etkinliğin devamı niteliğinde olduğundan, öğrencilerinizin verilen araştırmayı yapmaları ve buldukları sonuçları kitabın ilgili kısmına yazmalarını isteyiniz.

3.3.6.3.6 Bana Bir Yer Söyle, Sana Coğrafi İşaretini Söyleyeyim

Dersin Amacı

Öğrencilerin, fikri ve sınai haklara konu olan coğrafi işaret ve geleneksel ürün adı konusunda harita becerilerini de kullanarak bilgi sahibi olmalarıdır.

Dersin Hazırlığı

- Bu derste verilen “*Etkinlik Zamanı*” bölümünde (Ö.K. s.325), öğrencilerin harita okuma ve çizme becerilerinin desteklenmesi hedeflenmiştir. Haritalar, hem verilerin analizi ve sınıflandırılması için hem de bilginin anlamlandırılmasını kolaylaştırır. Böylece öğrenci-

lerin, yaşadıkları çevreyi daha iyi anlayabilmeleri, verileri analiz edebilmeleri, üç boyutlu şekiller tasarlayabilmelerine yardımcı olur. Harita okuma ve çizme becerileri sayesinde öğrenciler, örüntüleri ve ilişkileri ortaya çıkarabilir, varlıklar arasındaki ilişkileri, sebep ve sonuçlarını açıklayabilir, coğrafi kavramları daha kolay kavrayabilirler. Öğrencilerinizden, elle çizdikleri Türkiye haritası üzerine Türk Patent ve Marka Kurumu sayfasından kontrol ettikleri tescilli ürünleri yazmalarını isteyiniz*.

Okuma Önerisi: Öğrencilerin harita okuma ve çizme becerileri hakkında daha fazla bilgi sahibi olmaları için Doç. Dr. Fatma Ünal'ın çalışmalarından faydalanabilirsiniz.

Ders İşlenişi ile İlgili Pedagojik İpuçları

- Bir önceki dersin sonunda verilen ödevde istinaden, bu öğrenme biriminin ilk dersinde (Ö.K. s.324), akıllı tahtada Türk Patent ve Marka Kurumuna ait web sayfasını açınız: **www.ci.gov.tr**. Sayfadaki harita üzerinde gezinerek hangi illerin ne kadar sayıda tescillenmiş ürüne sahip olduklarını öğrencilerinizle birlikte inceleyiniz [Kitap hazırlanırken en çok coğrafi işarete sahip ilk üç ilimiz: Şanlıurfa: 29 (4 menşe adı-25 mahreç işaretli), Gaziantep: 26 (6 menşe adı-20 mahreç işaretli), İzmir: 18 (9 menşe adı- 9 mahreç işaretli) idi. Ancak sürekli yeni başvurular yapıldığını ve sayfanın güncellendiğini gözden kaçırmamalıdır.].
- Öğrencilerle haritada gösterilen illere ait ikonlarda coğrafi işaret bilgisinin altında verilen "menşe adı" ve "mahreç işareti" kavramlarının ne olduğu ve aralarındaki farkın ne olabileceğini tartışınız. Ayrıca öğrencilere, kendilerinin ya da ailelerinin doğduğu/yaşadığı bölgelere ait özellikli ürünlerin coğrafi işaret kapsamına girip girmediği hakkında bir grup tartışması yürütebilir; konuyu kendi yaşamlarıyla örneklendirmelerini sağlayabilirsiniz. Öğrencilerin kendi bölgelerine ilişkin bilinen ürünler hakkında bir coğrafi işaretleme yoksa öğrencilere bunlarla ilgili ürün belirleme/logo tasarlama etkinliği yaptırabilirsiniz.
- Öğrencilerinizden "*Bunları Biliyor musunuz?*" bölümünde yer alan (Ö.K. s.327) coğrafi işaret ve geleneksel ürün adı kullanımında logo örneklerini incelemelerini ve daha önce logo tasarımı ve başvuru süreçleriyle ilgili bilgilerini hatırlamalarını isteyiniz.
- Öğrencilerinize www.turkpatent.gov.tr/TURKPATENT/geographicalRegisteredList/ bağlantısında verilen coğrafi işaret ve geleneksel ürün adı listesini gösteriniz. Ders kitabındaki örnekleri vererek bunların ürün adı, tescil türü, tescil ettiren, tescil bölgesi bağlamında diğer fikri ve sınai haklardan nasıl farklılaştığına ilişkin büyük grup tartışması yürütünüz ve tescile konu olan özellikleri açısından inceleme yapmaya yönlendiriniz.

Öğrenme Birimi Kazanımları

1 AHİLİK VE MESLEK ETİĞİ

1.1 Temel Okuryazarlık Becerilerine Yönelik Kazanımlar

- 1.1.1 Kuralların gerekliliğini ve işlevini toplumsal fayda açısından tartışır.
- 1.1.2 Ahilik ve meslek etiği ile ilgili temel kavramları (ahilik, ahlak, etik ve meslek etiği vb.) ve ahilik ilkelerini açıklar.
- 1.1.3 Geçmişten günümüze meslek kuruluşları ve ahiliğin tarihsel gelişimini açıklar.

1.2 Sosyoduygusal Becerilere Yönelik Kazanımlar

- 1.2.1 Ahiliğin toplum düzenindeki yerini ve iş hayatına katkılarını açıklar.
- 1.2.2 Ahilik ve meslek etiği ile ilgili grup çalışmaları ve sınıf tartışmaları sırasında kendini yazılı ve sözlü ifade eder.
- 1.2.3 Ahilik ve meslek etiği ile ilgili grup çalışmaları sırasında arkadaşları ile iş birliği içinde çalışır.
- 1.2.4 Ahilik ve meslek etiği ile ilgili grup çalışmasındaki deneyimlerinden yola çıkarak iletişim engellerini açıklar.

1.3 Üstbilişsel Becerilere Yönelik Kazanımlar

- 1.3.1 Gözlem ve deneyimlerinden yola çıkarak meslek etiği ile ilgili problemleri tanımlar.
- 1.3.2 Ahilik ve meslek etiği ile ilgili verilen problem durumunu eleştirel okuma ile analiz eder.
- 1.3.3 Ahilik ve meslek etiği ile ilgili bir problemin olası sebeplerini ve çözüm yollarını araştırır.
- 1.3.4 Ahilik ve meslek etiği ile ilgili probleme ilişkin çıkarımda bulunur.

2 İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ

2.1 Temel Okuryazarlık Becerilerine Yönelik Kazanımlar

- 2.1.1 Tasarım odaklı düşünme yaklaşımının ilkelerini ve basamaklarını kullanır.
- 2.1.2 İş yerinde sağlık ve güvenliği tehdit eden unsurları ve giderici tedbirleri açıklar.
- 2.1.3 İş yerinde ortaya çıkabilecek kaza, yaralanma ve yangınlara karşı alınması gereken tedbirleri açıklar.
- 2.1.4 Meslek hastalıklarının sebeplerini, alınması gereken önlemleri açıklar.

2.2 Sosyoduygusal Becerilere Yönelik Kazanımlar

- 2.2.1 Bireysel olarak İSG ile ilgili fikirlerini planlayarak kendi öğrenmesinin sorumluluğunu alır.
- 2.2.2 İSG ile ilgili yapılan grup çalışmasında kendini yazılı ve sözlü ifade eder.
- 2.2.3 İSG ile ilgili yapılan grup çalışmasında arkadaşları ile iş birliği içinde çalışır.

- 2.2.4 İSG ile ilgili bir senaryo çerçevesinde kendisinin ve grup arkadaşlarının güçlü ve zayıf yanlarını belirler.

2.3 Üstbilişsel Becerilere Yönelik Kazanımlar

- 2.3.1 İSG ile ilgili bir metindeki problem durumunu eleştirel okuma ile analiz eder.
- 2.3.2 İSG ile ilgili bir problemi çözmek için tasarım odaklı düşünme yöntemlerini kullanır.
- 2.3.3 İSG ile ilgili bir problemin çözümü için kendi araştırma sorusunu belirler
- 2.3.4 İSG ile ilgili bir problemin çözümü için neden-sonuç ilişkisi ile çözüm üretir.
- 2.3.5 İSG ile ilgili bir problemin farklı çözüm yollarını araştırır.
- 2.3.6 İSG ile ilgili problemin çözümü için farklı veri toplama araçlarından (gözlem, görüşme vb.) uygun olanını kullanır.
- 2.3.7 İSG ile ilgili bir problemin çözümü için uygun prototipi geliştirir.
- 2.3.8 İSG ile ilgili problemin çözümü için geliştirilen prototipi test eder.

3 TEKNOLOJİK GELİŞMELER VE ENDÜSTRİYEL DÖNÜŞÜM

3.1 Temel Okuryazarlık Becerilerine Yönelik Kazanımlar

- 3.1.1 Teknolojik gelişmeler ve endüstriyel dönüşüm ile ilgili kavramları açıklar.
- 3.1.2 Geçmişten günümüze endüstriyel değişimin ve dönüşümün tarihsel gelişimini açıklar.
- 3.1.3 Ülkemizdeki ve dünyadaki teknolojik gelişmeleri (günlük tüketim malzemeleri, ulaşım, lojistik vb.) değerlendirir.

3.2 Sosyoduygusal Becerilere Yönelik Kazanımlar

- 3.2.1 Teknolojik gelişmeler ve endüstriyel dönüşüm ile ilgili farklı fikirleri ve düşünceleri dikkate alır.
- 3.2.2 Teknolojik gelişmeler ve endüstriyel dönüşüm ile ilgili verilen yönergeye uygun iletişim araçlarını (yazılı ve/veya sözlü/sözsüz) kullanır.
- 3.2.3 Teknolojinin kullanımı ile ilgili bir sunumda sözlü iletişimi destekleyen sözsüz iletişim unsurlarının önemini tartışır.
- 3.2.4 Teknolojik gelişmeler ve endüstriyel dönüşüm ile ilgili grup çalışmaları sırasında arkadaşları ile iş birliği içinde çalışır.
- 3.2.5 Bireysel olarak teknolojik gelişmeler ve endüstriyel dönüşüm ile ilgili fikirlerini planlayarak kendi öğrenmesinin sorumluluğunu alır.
- 3.2.6 Teknolojik gelişmeler ve endüstriyel dönüşüm ile ilgili yapılan grup çalışmasında kendini ve öğrendiklerini yazılı ve sözlü ifade eder.

3.3 Üstbilişsel Becerilere Yönelik Kazanımlar

- 3.3.1 Teknolojinin kullanımı ile ilgili örnek bir videoyu sözsüz iletişim unsurları açısından analiz eder.
- 3.3.2 Teknolojik gelişmeler ve endüstriyel dönüşüm ile ilgili problemleri çözer.
- 3.3.3 Teknolojik gelişmeler ve endüstriyel dönüşüm ile ilgili verilenleri benzerlik ve farklılıklara göre sınıflandırır.

4 ÇEVRE KORUMA

4.1 Temel Okuryazarlık Becerilerine Yönelik Kazanımlar

- 4.1.1 "Azalt, yeniden kullan, geri dönüştür" ilkeleri çerçevesinde çevre ile ilgili kavramları açıklar.
- 4.1.2 İnsan faaliyetlerinin hava, su ve toprak kirliliğine etkisini açıklar.
- 4.1.3 Her bireyin ürettiği atığın sorumluluğunu almasının ülke ekonomisine ve yaban hayata katkısını araştırır.

4.2 Sosyoduygusal Becerilere Yönelik Kazanımlar

- 4.2.1 Çevresindeki ve kendi oluşturduğu atıkların farkına vararak geri dönüşüm süreçlerini açıklar.
- 4.2.2 Çevre koruma ile ilgili bir senaryo çalışmasında kendini yazılı ve sözlü olarak ifade eder.
- 4.2.3 Sahip olduğu değerlerin çevre korumaya yönelik davranışlarına etkisini fark eder.
- 4.2.4 Çevre koruma ile ilgili farklı fikirleri ve düşünceleri dikkate alır.
- 4.2.5 Grup çalışmaları sırasında arkadaşları ile iş birliği içinde çalışır.
- 4.2.6 Bireysel olarak çevre koruma ile ilgili fikirlerini planlayarak kendi öğrenmesinin sorumluluğunu alır.

4.3 Üstbilişsel Becerilere Yönelik Kazanımlar

- 4.3.1 Çevre koruma ile ilgili bir problemin farklı çözüm yollarını araştırır.
- 4.3.2 Çevre koruma ile ilgili verilenleri benzerlik ve farklılıklara göre sınıflandırır.
- 4.3.3 Çevre koruma ile ilgili problemi çözmek için yenilikçi düşünmeyle strateji geliştirir.
- 4.3.4 Çevre koruma ile ilgili metinlerdeki problem durumunu eleştirel okuma ile analiz eder.
- 4.3.5 Neden-sonuç ilişkisi kurarak çevre koruma ile ilgili bir probleme çözüm yolları bulur.

5 GİRİŞİMCİ FİKİRLER, İŞ KURMA VE YÜRÜTME

5.1 Temel Okuryazarlık Becerilerine Yönelik Kazanımlar

- 5.1.1 Girişimcilikle ilgili temel kavramları açıklar.
- 5.1.2 Meslek grubuyla ilgili iş fikirleri oluşturarak bu fikirleri değerlendirir.
- 5.1.3 İşletme ve işletme türleri ile ilgili temel kavramları açıklar.
- 5.1.4 İşletme kurma süreci ile ilgili planlama yapar.
- 5.1.5 İşletmenin faaliyet alanını ve kapasitesini açıklar.
- 5.1.6 İşletmenin faaliyet alanına uygun pazarlama karması oluşturur.
- 5.1.7 Yönetimin alt fonksiyonları doğrultusunda yönetim planı hazırlar.
- 5.1.8 Kendi sektörüne uygun stok ve kalite yöntemini seçer.
- 5.1.9 İşletmenin mali kaynaklarını ve finans yönetimi ile ilgili faaliyetlerini planlar.
- 5.1.10 İşletmenin personel bulma, işe alma ve performans değerlendirme süreçlerini planlar.

5.2 Sosyoduygusal Becerilere Yönelik Kazanımlar

- 5.2.1 Girişimcilik ve iş kurma ile ilgili farklı fikirleri dikkate alır.
- 5.2.2 Bireysel olarak girişimcilik ve iş kurma ile ilgili fikirlerini planlayarak kendi öğrenmesinin sorumluluğunu alır.
- 5.2.3 Girişimcilik ve iş kurma ile ilgili yapılan grup çalışmasında kendini yazılı ve sözlü ifade eder.
- 5.2.4 Girişimcilik ve iş kurma ile ilgili grup çalışmaları sırasında arkadaşları ile iş birliği içinde çalışır.

5.3 Üstbilişsel Becerilere Yönelik Kazanımlar

- 5.3.1 Girişimcilik, iş kurma ve yürütme ile ilgili verilen problemin farklı çözüm yollarını araştırır.
- 5.3.2 Girişimcilik, iş kurma ve yürütme ile ilgili verilen metni evrensel etik prensiplerini dikkate alarak değerlendirir.
- 5.3.3 Girişimcilik, iş kurma ve yürütme ile ilgili problemin çözümü için farklı bakış açılarını ve olası paydaşları dikkate alarak neden-sonuç ilişkisi kurar.
- 5.3.4 Küçük ölçekli bir işletme kurulabilmesi için gerekli olan fizibilite çalışmasının prototipini geliştirir.

6 FİKRÎ VE SİNAİ MÜLKİYET HAKLARI

6.1 Temel Okuryazarlık Becerilerine Yönelik Kazanımlar

- 6.1.1 Fikrî hak, sınai hak, telif hakkı ve fikir ürünleri kavramlarını açıklar.
- 6.1.2 Patent ve faydalı model ile ilgili tanımları, hakları ve başvuru süreçlerini açıklar.
- 6.1.3 Endüstriyel tasarım ve patent arasında ilişki kurar.
- 6.1.4 Fikirlerin ürüne dönüşme süreçlerini fikrî ve sınai haklar çerçevesinde açıklar.
- 6.1.5 Patent veri tabanının kullanımını açıklar.
- 6.1.6 Marka ile ilgili tanımları, hakları, başvuru ve tescil sürecini açıklar.
- 6.1.7 Bilim, edebiyat ve sanat eserleri ile ilgili hakları açıklar.
- 6.1.8 Coğrafi işaretler ile ilgili tanımları, hakları ve tescil süreçlerini açıklar.

6.2 Sosyoduygusal Becerilere Yönelik Kazanımlar

- 6.2.1 Fikrî ve sınai mülkiyet hakları ile ilgili farklı fikir ve düşünceleri dikkate alır.
- 6.2.2 Fikrî ve sınai mülkiyet hakları ile ilgili grup çalışmaları sırasında arkadaşları ile iş birliği içinde çalışır.
- 6.2.3 Fikrî ve sınai mülkiyet hakları ile ilgili yapılan çalışmalar sırasında kendini yazılı ve sözlü ifade eder.
- 6.2.4 Fikrî ve sınai mülkiyet hakları ile ilgili fikirlerini planlayarak kendi öğrenmesinin sorumluluğunu alır.

6.3 Üstbilişsel Becerilere Yönelik Kazanımlar

- 6.3.1 Fikrî ve sınai mülkiyet hakları ile ilgili verilen problemi çözer.
- 6.3.2 Anahtar kelimeler kullanarak kaynak taraması yapar.
- 6.3.3 Fikrî ve sınai mülkiyet hakları ile ilgili verilen metni evrensel etik prensipleri dikkate alarak değerlendirir.

Kaynakça

- Akkuş, R. (2007). *Investigating the changes in teachers' pedagogical practices through the use of the Mathematics Reasoning Heuristic (MRH) approach*. Yayınlanmış doktora tezi, IOWA State Üniversitesi, ABD.
- Austin, G., O'Malley, M. ve Izu, J. (2011). *Making sense of school climate: Using the California School Climate, Health, and Learning (Cal-SCHLS) Survey system to inform your school improvement efforts*. Los Alamitos: WestEd.
- Beets, M. W., Flay, B. R., Vuchinich, S., Acock, A. C., Li, K. K. ve Allred, C. (2008). School climate and teachers' beliefs and attitudes associated with implementation of the positive action program: A diffusion of innovations model. *Prevention Science*, 9(4), 264-275.
- Bıyıklı, C., Veznedaroğlu, L., Öztepe, B. ve Onur, A. (2008). *Yapılandırmacılığı nasıl uyguluyoruz?* Ankara: ODTÜ Yayıncılık.
- Briesch, A. ve Chafouleas, S. (2009). Review and analysis of literature on self-management interventions to promote appropriate classroom behaviors (1988-2008). *School Psychology Quarterly*, 24(2), 106-118.
- Brook, P. (2018). *The shifting point: Forty years of theatrical exploration, 1946-87*. London: Bloomsbury Publishing.
- Bursalioğlu, Z. (2015). *Okul yönetiminde yeni yapı yeni davranış* (19. Baskı). Ankara: PEGEM Akademi.
- Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning [CASEL]. (2019). *What is SEL?* Erişim adresi: <https://casel.org/what-is-sel/>
- Comer, J. P. ve Poussaint, A. F. (1992). *Raising black children: Two leading psychiatrists confront the educational, social, and emotional problems facing black children*. New York, NY: Penguin Books.
- Cosden, M. A. ve Haring, T. G. (1992). Cooperative learning in the classroom: Contingencies, group interactions, and students with special needs. *Journal of Behavioral Education*, 2(1), 53-71.
- Damar, E. ve Berg, J. (2015). SEL eğitimlerinin çocuk gelişimindeki yeri: SEL ve EQ gelişimi. *Türkiye Özel Okullar Derneği VI. Temel Eğitim Sempozyumu Bildiri Kitabı* (s.143-151) içinde. İstanbul: Fides.
- Demir, S. B. ve Yıldırım, Ö. (2019). Yazılı anlatım becerilerinin değerlendirilmesi için dereceli puanlama anahtarı geliştirme çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 47, 457-473.
- Devaney, E. ve Berg, J. (2016). *Creating healthy schools: Ten key ideas for SEL and school climate community*. Washington, DC: Education Policy Center, American Institute for Research.
- Elias, M. J. (1997). *Promoting social and emotional learning: guidelines for educators*. ABD: ASCD Books.
- Elias, M. J., O'Brien, M. U. ve Weissberg, R. P. (2006). Transformative leadership for social-emotional learning. *National Association of School Psychologists*, 7(5), 10-13.
- Flowers, L. ve Zakaras, M. (2017). *Okullarda empatiyi geliştirmek için bir rehber*. Erişim adresi: <http://farkyaratansiniflar.org/pdf/Empati-icin-rehber.pdf>
- Fraser, B. J. (1994). Research on classroom and school climate. D. Gabel (Ed.), *Handbook of research on science teaching and learning* (s. 493-541) içinde. New York: Macmillan.
- Futernick, K. (2007). *A possible dream: Retaining California teachers so all students learn*. Sacramento, CA: California State University, Sacramento.

- Gardiner, M. F., Fox, A., Knowles, F., ve Jeffrey, D. (1996). Learning improved by arts training. *Nature*, 381, 284. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1038/381284a0>
- Jackson, S., Martin, N. ve Stocklinski, J. (2004). Families as partners: Parent teams and parent/family involvement. E. T. Joyner, J. P. Comer ve M. Ben-Avie (Eds.), *Transforming school leadership and management to support student learning and development* (s.105-126) içinde. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Johnson, S. ve Birkeland, S. (2003). The schools that teachers choose. *Educational Leadership Keeping Good Teachers*, 60(8), 20-24. Erişim adresi: <http://www.ascd.org/publications/educational-leadership/may03/vol60/num08/The-Schools-That-Teachers-Choose.aspx>
- Ladyong, B. L. (2014). Organizational climate and teachers' work motivation: A case study of selected schools in Prachinburi, Thailand. *Scholarly Journal of Education*, 3(5), 52-57.
- LaRocca, B. (2017). *Introduction to social awareness introduction to social awareness*. Erişim adresi: <https://www.transformingeducation.org/wp-content/uploads/2019/04/Introduction-to-Social-Awareness.pdf>
- Lippincott, J. K. (2009). Learning spaces: Involving faculty to improve pedagogy. *EDUCAUSE Review*, 44(2), 16-25. Erişim adresi: <https://er.educause.edu/articles/2009/3/learning-spaces-involving-faculty-to-improve-pedagogy>
- Loukas, A., Suzuki, R. ve Horton, K. D. (2006). Examining school connectedness as a mediator of school climate effects. *Journal of Research on Adolescence*, 16(3), 491-502.
- Oblinger, D. G. (2006). *Learning spaces*. Erişim adresi: <https://www.educause.edu/ir/library/pdf/pub7102.Pdf>
- OECD. (2016). *PISA 2015 results (Volume III): Policies and practices for successful schools*. Paris: OECD publishing
- Osher, D. ve Berg, J. (2017). *School climate and social and emotional learning: The integration of two Approaches*. Edna Bennet Pierce Prevention Research Center, Pennsylvania State University. Erişim adresi: <https://www.prevention.psu.edu/uploads/files/rwjf443059.pdf>
- Piaget, J. (2003). Part I: Cognitive development in children-Piaget development and learning. *Journal of Research in Science Teaching*, 40(1), 8-18.
- Sandal Önal, E. (2014). Örgüt yapısı, adalet algısı ile bağlılık ve iş doyumunu. *Kalkınmada Anahtar Verimlilik*, 305. Erişim adresi: <https://anahtar.sanayi.gov.tr/tr/news/orgutyapisi-adalet-algisi-ile-bagli-lik-ve-is-doyumu/760>
- Saygılı, S. (2013). Sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçiş sürecinde eğitimde dönüştürücü bir entelektüel olarak öğretmenler. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6, 263 -274. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/202292>
- Sawers, K. M., Wicks, D., Mvududu, N., Seeley, L., Copeland, R. (2016). What drives student engagement: Is it learning space, instructor behavior, or teaching philosophy? *Journal of Learning Spaces*, 5(2), 26-38. Erişim adresi: <http://libjournal.uncg.edu/jls/article/view/1247/968#>
- Sosyal Duygusal Öğrenme Akademisi (2015). *Duygular her yerde: Sosyal duygusal öğrenme ve akademik gelişim*. Erişim adresi: <http://www.sdoakademi.com/duygular-her-yerde-sosyal-duygusal-ogrenme-ve-akademik-gelisim/>
- Şişman, M. (1988). Eğitim yönetiminde kuram ve araştırmada alternatif paradigma ve yaklaşımlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 4(4), 395-422.
- Şişman, M. (2012). *Eğitimde mükemmellik arayışı etkili okullar* (3. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Totan, T. (2001). *Problem çözme becerileri eğitim programının ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin sosyal duygusal öğrenme becerileri üzerine etkisi*. Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

- Uşaklı, H. (2017). Sosyal duygusal öğrenme nedir? Neden önemlidir? (İnsan ilişkilerinde beş duygu alanı). *Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 1-1.
- Utomo, H. B. (2018). Teacher motivation behavior: The importance of personal expectations, need satisfaction, and work climate. *International Journal of Pedagogy and Teacher Education*, 2(2), 333-342.
- Vygotsky, L. (1978). Interaction between learning and development. *Readings on the Development of Children*, 23(3), 34-41.
- Weiss, E. M. (1999). Perceived workplace conditions and first-year teachers' morale, career choice commitment, and planned retention: A secondary analysis. *Teaching and Teacher Education*, 15, 861-879.
- Whiteside, A., Brooks, D. C. ve Walker, J. D. (2010). *Making the case for space: Three years of empirical research on learning environments*. <https://er.educause.edu/articles/2010/9/making-the-case-for-space-three-years-of-empirical-research-on-learning-environments>
- Wittrock, M. C. (1974). Learning as a generative process. *Educational Psychologist*, 11(2), 87-95.
- Zins, J., Payton, J. W., Weissberg R. P. ve Utne-O'Brien, M. (2007). Social and emotional learning and successful school performance. G. Matthews, M. Zeidner ve R. D. Roberts (Ed.), *Emotional intelligence: Knowns and unknowns* (s. 376-395) içinde. New York: Oxford University Press.

